

IOAN CHIRILĂ

MARATONUL MEU

Ancheta „Ultimii 25 ani”

IOAN CHIRILĂ
MARATONUL MEU

ISBN 973-0-00017-4

IOAN CHIRILĂ

MARATONUL MEU

Editura Sortrom, 1993

Da, am alergat și eu Maratonul. Cu precizarea că A fost o goană neîntreruptă. De cele mai multe ori în Maratonul meu a durat 42 de ani și nu 42 de kilometri. criză de timp, alergînd pe pista aeroporturilor...

Mulți tineri ne invidiază pe noi, cronicarii. E adevărat, am alergat mult, am văzut multe, dar parcă simt și unele regrete, acum, cînd se apropie firul de sosire. Această veșnică alergare m-a obligat deseori să trec pe lângă momente esențiale. Și e un regret care te urmărește mereu, chiar dacă, întreat fiind mîine despre ce aș alege dacă aș avea prilejul unui nou start, n-aș sta o clipă pe gînduri. N-aș modifica nimic din itinerariul Maratonului meu de 42 de ani.

În Marea cursă a Maratonului, mai ales cînd se alcargă pe arșiță, alergătorii întind deseori mîna spre mesele cu apă, pentru a-și potoli setea. Pe mesele Maratonului meu se află amintirile.

Îmi propuneți să aleg cîteva. Mi-ar fi greu, pentru că ar fi nenumărate...

Am fost la Paris, în sala Coubertin, cînd Ilie Năstase trecea ușor, ca un alergător de garduri, peste trupurile înfrînte ale unor ași ca Stan Smith sau Cliff Richey...

Am fost în miez de noapte, pe malul Mării Negre, la „Venus”, unde am văzut celebrul „1” al Nadiei de la Montreal, victorie zdrobitoare asupra electronicii neprevăzătoare.

L-am văzut pe Moina, alergînd pe stadionul din Dealul Spirii.

Am văzut-o pe Iolanda Balaș colecționînd recorduri mondiale în stilul de mai tîrziu al lui Bubka.

În scurtele pauze dintre telefoane și faxu-ri...

Am contemplat apusul soarelui la Cap Sunion, în Grecia...

Am luat o fărîmă de marmoră din „curtea” Partenonului.

Am fost la Salamina...

Am trecut pe la Neapole... în drum spre insula împăratului Tiberiu, la Capri...

Am văzut muzeul în aer liber numit Florența...

Am urcat pe acoperișul Domului din Milano...

Am fost la „Scala” din Milano; e adevărat, la etajul al șaptelea al galeriei, dar nimic nu e mai frumos decît acolo, la studenții care urmăresc partitura, în timp ce se cîntă „Maria Stuart”...

Am fost, însă, și la Buchenwald, unde am văzut uriașa cotigă la care se înhămau cei care trebuiau să moară...

Am văzut icoanele lui Rubliov, la galeria Trétiakov, care mi se pare că se numește altfel, acum.

Am umblat pe strada pe care au urcat trupele lui Murat...

Am văzut un cerb traversînd autostrada, pe drumul spre Tampere.

Am urcat Piramida Soarelui de lîngă Ciudad de Mexico...

Am petrecut o noapte cu emigranții italieni de la Melbourne, care plîngeau în clipa în care cineva intra, ca la o pîtrecere, „O dulce Napoli”...

Am fost la Escorial, lîngă Madrid, am văzut și mormîntul lui Franco, apoi statuia imensă care îi comemorează în egală măsură atît pe franchiști cît și pe comuniști, ceea ce mi s-a părut extraordinar...

Am fost la Londra, în Trafalgar Square, piața lui Nelson...

Am fost la Damasc...

Am luat masa în Elveția, la un restaurant fondat în 1246, pe vremea cînd la noi veneau, în valuri, tătarii...

Am fost la Stockholm în sala în care se înmînează premiile Nobel...

Am fost la Bruges, unul dintre cele mai frumoase orașe din lume...

I-am văzut pe Pîrcălab și Voinea jucînd la Nîmes, împotriva lui Olympique Marseille...

Am fost la Faro, în Portugalia, cînd se sărbătorea ziua sardelei, marea lor sursă de bogăție...

Am fost la Barcelona, am văzut SAGRADA FAMÍLIA, amestec de grandoare și de fantezie...

Am fost la Buenos Aires...

Am fost la Havâna, unde sînt probabil cele mai frumoase femei din lume (Tropicana), selecție unică în alb, negru și ciocolată...

Am fost la Toledo, în Spania, am văzut „Femeia cu barbă” într-o mare Pinacotecă... Da, da, Femeia cu barbă și cu un sîn de Madonă...

Am fost la Tbilisi, unde Stalin — mi-am dat seama — e încă viu...

Am fost la Ierusalim și am urcat pe Via Doloroasă, pînă la Mormînt...

Am fost la Azetca și l-am văzut pe Maradona marcînd cel mai frumos gol din istoria fotbalului, în poarta lui Shilton...

Aș mai putea să continui, să-mi amintesc de încă un milion de lucruri și locuri, dar vă rog să-mi permiteți să spun că reporterul din mine nu-și aduce aminte să fi virbat vreodată cum a virbat pe Stadionul A.N.E.F., într-o cursă magnifică, o cursă care depășește cu mult cadrul sportului.

Sînt exact 30 de ani de atunci. Venise Zatopek la București. Acest Zatopek care poate fi comparat doar cu Owens și, oricît vi s-ar părea de ciudat, cu nimeni altul.

A fost o cursă fantastică. S-au înfruntat atunci nu doi atleți — celălalt era Kuť, marinarul de pe Baltica. S-au înfruntat două lumi, una aparent impecabilă și strălucitoare — cea a lui Kuť — și cealaltă, mai modestă, lumea lui Masaryk și Beneš, admirabila lume a „Orașului de aur”, aflat la încrucișarea unor mari culturi.

Cehoslovacia era și lumea noastră... Zatopek era reprezentantul acestei lumi. Cel puțin așa așteptam eu

acest duel sportiv pe care îl simțeam din capul locului mult mai mult decât atîta. Îmi aduceam aminte de un faimos meci Germania—Elveția, în cadrul Campionatului mondial, din 1938. Germania era o forță aparent impecabilă și strălucitoare. Avea în echipă și jucătorii austrieci, în urma Anschlûss-ului, care însemna anexarea Austriei. Germania era mare favorită. Elveția era o modestă echipă din a treia categorie europeană. Întregul Continent urmărea cu speranță acest duel între un imens Goliat și un mic David, deși era de așteptat zdrobirea Elveției de către trufașa echipă germană. Era doar o problemă de scor. Cîte i-ar fi putut rezista acestei echipe germane, cu fireturi de aur austriece?

Și deodată, un fulger a brăzdat cerul Europei. Elveția învingea Germania, spre bucuria tuturor popoarelor Continentului.

Cu această stare de spirit am urcat în tribunele Stadionului, ale unui stadion care ar fi putut deveni unul dintre cele mai frumoase ale Europei, dar care avea să ajungă un imens garaj.

Sigur că Zatopek nu era Elveția. Era un marc campion, dar unul care atinsese momentul de vîrf cu un an în urmă, la Helsinchi, la Olimpiadă.

... Rămîn la părerea că acea cursă memorabilă este cea mai frumoasă amintire de-a lungul Maratnului meu de 42 de ani. Vă rog să-mi permiteți să încep cu Zatopek aceste însemnări în preajma firului de sosire. Va fi un film mai palpitant decât multe altele. Va fi un film care adună, pe parcursul a 15 minute, una din dramele istoriei noastre contemporane. O istorie pe care am îngînat-o doar, de teamă, și pentru care am jubilat că niciodată pînă atunci în acea după-amiază a anului 1953... cînd și Destinul anunța nașterea Speranței.

AUTORUL

S-a spus despre sprinterii negri că domină și vor domina probele de viteză pentru că au, între altele, o mai mare viteză de reacție decât toți ceilalți atleți. Owens a fost, fără îndoială, unul dintre acești alergători la care comanda venită de la creier se transforma în mișcare prin intermediul unei reacții aproape instantanee. Specialiștii sînt unanimi, dealtfel, cînd spun că Owens, dacă ar fi beneficiat de pistele de astăzi, de metodele de antrenament mult perfecționate și de ameliorările tehnice evidente (el pleca din „gropi” și nu din starting-block-uri; ca astăzi), ar fi înregistrat recorduri superioare tuturor celor de astăzi, inclusiv cel al lui Bob Beamon la lungime.

Emil Zatopek face parte dintr-o cu totul altă categorie. A fost un om obișnuit. Fără scînteii în priviri, fără viteze de reacție electronice. Un pieton care coborîa neobservat pe Vaclav Namesti, la Praga, care bea, la fel de neobservat, o bere, cu prietenii, într-una din nenumăratele berării din Orașul de aur.

I-a fost dat, însă, acestui om obișnuit să realizeze ceea ce nici un alt fondist din lume n-a realizat și poate că n-o să realizeze. La Olimpiada de la Helsinki, din 1952, el a cucerit trei medalii de aur — 5 000, 10 000 și maraton.

Zatopek e, însă, mai mult decât un triplu campion olimpic. El e atletul care i-a convins pe toți sportivii că pot mai mult. Marele spectacol Zatopek — se știe — a fost cel oferit de antrenamentele alergătorului cehoslovac, seară de seară, la Praga, în fața a zece sau douăzeci de mii de spectatori, veniți ca la o cursă ciclistă de șase zile, să vadă dacă inima acestui atlet

extraordinar mai poate să reziste eforturilor la care e supusă. „Spectacolul Zatopek” era într-adevăr extraordinar, deoarece atletul lăsa impresia că se va prăbuși din clipă în clipă — într-atît de imperfectă era alergarea lui Emil, mereu crispat, cu capul aplecat ușor pe umărul stîng, de parcă ar fi înaintat cu gulerul ridicat, împotriva viscolului, în plină cîmpie.

Emil Zatopek, cel mai puțin atrăgător dintre atleții pe care i-am văzut, a oferit, acum patruzeci de ani, la București, pe stadionul Republicii, cel mai frumos și mai dramatic spectacol athletic.

Triplul campion olimpic era marele favorit al cursei de cinci mii. Ne pregătisem să urmărim doar detaliile tehnice ale așteptatei sale victorii. Ne gîndeam să cronometrăm „bucățile” cursei care urma să fie o nouă promenadă Zatopek. Aveam, cu alte cuvinte, privilegiul spectatorului praghez, care putea să asiste, seară de seară, la antrenamentul celui care lăsase în urmă gloria lui Nurmi chiar în patria finlandezului. Stadionul Republicii era plin, așa cum doar la Helsinki sau la Oslo poate fi plin un stadion de atletism. (Atletismul nu începuse încă să cedeze în lupta inegală cu jocurile sportive, devenite în ultimul timp marile favorite ale televiziunii).

Cursa a început normal, fără incidente de start. Toate privirile erau ațintite asupra lui Zatopek, averse, acaparatoare, hotărîte să nu scape nimic din ceea ce se întîmplă, pentru a putea povesti, peste ani și ani, despre acest eveniment, așa cum vor fi povestit cei care l-au văzut pe Lindbergh sau pe Nijinski.

Zatopek avansa în mijlocul plutonului. Nu era nevoie de binoclu pentru a-i descoperi fața schimonosită de efort. Și nimeni n-a părut surprins cînd un alergător blond a început să se detașeze de plutonul care avansa calm și sigur pe el, deoarece în mijloc se afla cel mai bun alergător din toate timpurile.

Apoi, distanța dintre cel evadat și pluton a început să crească. Dar stadionul a continuat să nu-i acorde atenție; nu era pentru prima oară că un alergător obscur încerca să-și creeze iluzii sau, măcar, să atragă atenția, mai ales într-o cursă în care alergă și Zatopek.

Spectatorii din tribună s-au uitat pe program abia cînd alergătorul cel blond ajunsese să aibă un avans de 50—60 de metri prin fața „scării” cronometrilor. Atunci ne-am dat seama că alergătorul se numește Vladimir Kuț. Și tot atunci am constatat că Vladimir Kuț are un pas frumos și relaxat, mult mai frumos și mai relaxat decît pasul lui Emil Zatopek, ceea ce nu era un lucru deosebit, Zatopek fiind vestit prin nefrumusețea alergării sale. Kuț a continuat să forțeze, detașîndu-se. Ajusesă să rămînă impasibilă. „Dar dacă acest alergător blond nu e un simplu ambițios?” Mai erau mai puțin de 1 000 de metri în această cursă neobișnuită și distanța creștea. Zatopek nu mai era în pluton, avansase și el cîțiva metri, dar distanța se mărea, ca și rumoarea din tribună. Pe nesimțite, aproape toți cei care veniseră să fie martorii victoriei lui Zatopek; „omul-locomotivă”, doreau acum mai mult, adică să fie prezenți la cea mai mare surpriză posibilă. Îmi aduc aminte că rămăsesem de partea lui Zatopek chiar în momentul în care avansul „marinarului de pe Baltica” se ridica la peste 150 de metri. Deși era evident că Zatopek nu mai poate reface distanța, care se menținea, cu toate că pînă la linia de sosire nu mai era decît ceva mai mult decît un tur de stadion. Zatopek continua să-și împingă trupul istovit, parcă, de antrenamentele care, legate, ar fi făcut cu puțință un drum spre Lună și înapoi. „Marinarul”, era limpede, simțea victoria. Cum să nu cîștigi cînd omul care vine după tine se află pe partea opusă, ca într-o cursă ciclistă de urmărire? Acum, în tribună se făcuse liniște. Spectatorii simțeau că se află în pragul unei detronări. „Marinarul” se uita mereu înapoi, pentru a se convinge că nimic nu se mai poate întîmpla.

Se aude clopotul ultimului tur. Kuț, înviorat, trece peste tabla de șah a „sosirii”. Zatopek e încă în turnantă. Și totuși, ceva se întîmplă. Kuț o simte și el, deoarece întoarce capul mereu, ca înotătorii care vor să respire. Parcă s-a micșorat... Ba nu! E o iluzie, desigur. Brațele lui Zatopek bat aerul, ca ale boxerilor. Chipul i se schimonosește înfiorător. E imposibil să nu te gîndești la o criză de ficat. Dar, deodată, ca prin miracol, alergarea lui devine frumoasă. E iarăși o iluzie, îmi

dau seama, dar distanța se micșorează, asta e sigur, pentru că se vede. Întreg stadionul e în picioare. A trecut din nou de partea omului care încearcă imposibilul. „Za-to-pek. Za-to-pek!” Distanța se micșorează ireal. Mai sînt o sută de metri, dar Zatopek mai are de recuperat 30. Nu mai e cu puțință. Scandările continuă, mereu mai repezi. Acum, Zatopek zboară. E pentru prima oară cînd îmi dau seama că porecla „omul-locomotivă” nu e doar un joc de cuvinte. (La patruzeci de metri de sosire, Kuť mai avea un avans de peste zece metri). Sînt cele 4-5 secunde în care stadionul, în delir, nu-și mai crede ochilor; Zatopek trece primul linia de sosire...

Așa am trăit, într-o zi din vara anului 1953, cel mai frumos moment athletic dintr-o lungă carieră de spectator al atletismului.

Imediat după trecerea liniei de sosire, Zatopek a redevenit pietonul obișnuit din Vaclav Namesti. Uinbla cu mîini_le în șolduri, stingherit parcă de aclamațiile nesfîrșite ale mulțimii. Kuť s-a trîntit pe gazonul stadionului. Nu-i venea să creadă...

Iancu B. e un bărbat puternic. Dacă își încleștează bicepsul, n-ai cum să-l străpungi cu cuțitul. A fost rugbiist. A jucat în echipa națională, linia întâi, acolo unde sună claviculele când se „prinde” grămada. E mereu bronzat, vara și iarna. Fiind antrenor la Medgidia, lucrează și în miez de iarnă, pe viscol — de aici și bronzul cam vinețiu al lui Ianuarie... Vara culoarea i se schimbă, dar tot bronz e — spre arămiu. În sfârșit, toamna, când fierbe vinul la Murfatlar, unde mai calcă din când în când, iar se schimbă un pic culoarea feței lui Iancu — la asta contribuie și Chardonnay-ul pe care Iancu îl degustă din pahare înalte, fără sfârșit, că șirurile de viță care coboară spre șoseaua națională, hai să-i spunem „Via de-l sol”, cum zic italienii...

L-am întâlnit într-o după-amiază, la Medgidia. Aveam o întâlnire cu tinereții. Iancu era și el „la prezidiu”, ca din partea rugby-ului. Cu brațele lui de fier, părea un halterofil gata să-și frece palmele cu magneziu... Am vorbit despre fotbal. Pentru că fotbalul e rege în România... „În acest caz, noi, dobrogenii — a spus Iancu — sîntem republicani. La noi, Farul rugbyului e mai tare decît al fotbalului...” Adolescenții din sală au început să aplaude...

Întîlnirea se apropia de sfârșit... Am vorbit destul despre Hagi, despre Aurică Rădulescu... Când să ne ridicăm, un băiat înalt, cu moțul căzut pe frunte, l-a rugat pe Iancu să ne spună o întîmplare din lumea rugby-ului. Iancu, vizibil flatat, și-a frecat încă o dată palmele „cu magneziu”, a stat un pic pe gînduri și a început povestea :

„Era în '76, prin decembrie. Mai aveam câteva ceasuri pînă la meciul de rugby cu Franța, la București. Francezii erau, ca întotdeauna, favoriți... Eu nu mă împăcam cu treaba asta. Dar ce era de făcut? Aveam un gînd, pe care voiam să-l pun în aplicare. Era un gînd ascuns, mă simțeam stîngherit...

În fața mea erau oameni mai puternici ca mine. Sau, oricum, mai înalți... Imi aduc aminte... Era Cholley... Bastiat... Paparemborde... La prima grămadă am intrat ca în zid... S-a auzit un scrișnet, ca întotdeauna. În aceeași fracțiune de secundă, am izbit și cu pumnul... un fel de upercut la figură... Cînd ne-am desprins din grămadă, omul s-a uitat lung, ca să vadă de unde a venit ghiuleaua. O să spuneți desigur, că nu a fost fair-play... de acord, dar eu vroiam să cîștigăm cu Franța... Și grămada lor, mereu mai grea, trebuia obosită, cum se obosește și taurul înainte de a primi spada în grumaz... De acord, înăă o dată. Nu a fost fair-play, dar să știți că acolo jos, în grămadă, se întîmplă multe, pentru că mai nimic nu se vede, iar de sus, din tribună, se zărește doar o carapace de broască țestoasă...

Am continuat să dau în dreapta și în stînga. Taurii din fața mea erau tot mai uimiți, dar tăceau. Mă priveau însă cu ochi amenințători, ceea ce ara foarte normal... De fapt, acolo, în grămadă, nici nu știi ce e mai grav: să dai cu pumnul sau să-i rupi clavicula, cum mi s-a mai întîmplat, și nu era într-un meci cu Franța...

Spre final eram frînt și eu. Cred că l-aș fi putut bate în ziua aceea și pe Cassius Clay...

Am cîștigat greu. Cred că, așa cum nu e fair-play, am avut și eu partea mea la victorie. La urma urmelor, rugby-ul nu e un sport pentru fete. Rugby-ul îți dă voie să-ți rupi adversarul în placaj, să dai cu el de pămînt, așa că treaba este destul de încurcată. Sigur că de aici și pînă la upercuturi în grămadă e o mică distanță, dar asta a fost...

...A trecut și iarna... A venit 4 martie, zi încheiată cu noaptea cutremurului și cu toate necazurile... Atunci s-a hotărît ca echipa de rugby a României să acorde revanșa Franței, pe Parc des Princes. Era un meci în

beneficiul alor noștri... Am căzut pe gânduri. „Ce te faci, acum, Iancule ? Te așteaptă oamenii. Ce te faci ?” Măa urmărit gândul ăsta o noapte întreagă. Dimineața, însă, mi-am spus în gura mare : *Să știi, Iancule, eu te omor dacă nu te duci la Paris*”.

Și am ajuns la Paris. Astăzi, după atîția ani, pot să vă spun că mă durea umărul, i-aș fi putut spune asta doctorului dar n-am spus nimic. „Doamne, fă să treacă și paharul ăsta !” Ultimul lucru din lume ar fi fost ca lancu să nu intre în grămadă.

Chiar de la prima încleștare, am primit un pumn care m-a făcut să mă zdruncin... Cam la al cincilea eram lat, cu doctorul deasupra mea... Apoi m-au scos pe tușă... Am reintrat cu un mare bandaj pe cap. Dar au venit alți pumni. Ca să-mi fac curaj, am dat și eu. Asta i-a întăritat și mai mult... Cînd m-au scos a patra oară pe tușă, doctorul m-a întrebat, văzîndu-mi fața : „Mai poți, Iancule ?” Am zis că mai pot, deși probabil că nu mai semănăm cu mine... Am terminat meciul în picioare, cum se spune, dar făceam mari eforturi ca să nu cad... Am terminat meciul în ceață. Am regăsit greu vestiarul... Mă sprijineau băieții... După cum vedeți, rugby-ul e un sport de echipă. M-am prăbușit pe lavița vestiarului. N-am avut curajul să mă uit în oglindă. Am fost condus spre duș. Apa fierbinte parcă mi-a băgat un cuțit în cap. Doctorul și-a dat seama. A răsucit spre rece. Era ca o izbăvire. Dar mă durea capul. Băieții glumeau : „Ți-ai găsit și tu odată nașii, Iancule !” Tăceam. Am ațipit șezînd. M-am trezit ca din vis. Eram fericit, pentru că eram chit. Chiar dacă ei au fost trei. Cu atît mai bine...

Doctorul m-a întins pe cușetă. A început să mă lîpească... Am reușit să mă ridic. Eram cîrpit bine... Parcă nu mă mai durea atîta. Aș fi băut un pahar de vin. Sau, și mai bine, o votcă. Dar buzele îmi erau sparte. Doctorul m-a pus pe linia de plutire. Dar eram încă năuc... Într-un tîrziu s-a dat semnalul că autocarul așteaptă... Am ieșit din vestiar... Am urcat anevoie, dar trebuia să fac față. Am încercat să mă așez în dreapta șoferului, dar mi-am dat seama că ar fi mai bine să mă trag mai

spre fund. Echipa României trebuia să aibă o altă față. Dar în jurul stadionului mai erau destui curioși...

Am ajuns la hotel. Nici nu știu cum am adormit...

Cînd m-am trezit, parcă eram nou născut. Dormisem vreo două ore. „Ce faci, Iancule ?” „Cum ce faci ?” „Într-o jumătate de oră trebuie să fim la banchet”.

Să mă duc ? Să nu mă duc ? Eram bine dispus... Cîștigasem o mare bătălie cu mine însumi. Îmi riscasem, poate, viața pe Parc des Princes...

Adolescenții din sală au început să aplaude... Nu mai aveam nici o îndoială. Învinsesem și fair-play-ul...”

Iancu B. ne-a condus la hotelul de marmură din Medgidia. Stadionul din Medgidia este un fel de Parthenon al orașului.

A pus într-o sacoșă patru sticle de vin de Murfalar... A continuat povestea în cameră.

„Cînd am ajuns în fața restnaranțului unde urma să aibă loc banchetul, am avut un moment de șovăială, dar am coborît. Și-atunci, minune ! Cei trei mă așteptau la intrare. Cînd m-au văzut, s-au înclinat... Cholley, parcă, a spus : „Jean, tu es un vrai monsieur”. Mi s-a pus un nod în gît.

M-au condus la o masă „de patru”, foarte aproape de masa banchetului... Cholley iăcea onorurile. Mă simțeam stingherit. S-a ridicat. A cerut o tărie. Chelnerul a turnat în pahare. Cei de la masa cea mare trăgeu cu coada ochiului spre noi. Mai ales ai noștri. Cholley a ridicat paharul în sănătatea mea. (Față de felul în care arătam, uñarea mi s-a părut binevenită). Ei trei se priveau complice. Am dus paharul la gură. Era ceva foarte tare. Ca spirtul rafinat. (Onoruri, onoruri, dar ia să te mai vedem o dată, dacă ești de linia-ntii)... Condiția era să luăm același start. Am dat paharul pe gît, ca prizonierul rus în fața ofițerilor germani. Bastiat a rămas cu el pe jumătate plin. Ca și ceilalți. „Sînteți oamenii mei, copii !” — mi-am zis —. Le-am spus mai mult prin semne că la noi se bea pînă-n fund. S-au supus. Am cerut să

se umple paharele. Am toăstat pentru „cei din linia-ntii...” Am dat paharul pe gît. M-au urmat iarăşi pe jumătate...

Peste două ore, restaurantul era pustiu. Cholley dormea într-o rină. Paparemborde se freca la ochi. Nu ştia unde se află. Între timp venise interpretul. Urma să mă conducă la hotel, cu maşina. I-am spus că-i invit la hotel, să bem un vin românesc. „Cînd ?” — au întrebat în cor. „Acum”. M-au privit speriaţi. Nu le venea să creadă. „Jean, eşti, într-adevăr din linia-ntii”.

Iancu a povestit pînă pe la două. La cinci dimineaţa avea tren spre Constanţa. Între timp a băut toate cele patru sticle de vin pe care le adusesese. Noi eram morţi de oboseală. A trecut în camera de alături. S-a trezit peste două ore. A deschis uşa. Ne-a salutat : „Fug la gară”. Înainte de a închide uşa, ne-a strecurat două sticle de „Murfatlar”... Era, într-adevăr, din linia-ntii...

Mă operasem de bilă la spitalul Sahia. Sînt 15 ani de atunci. Eram tare îngrijorat. Nu de operație, ci de faptul că peste două luni urma să începă Mondialul '78 din Argentina.

Primele zile au fost crunte. Îmi aduc aminte că în a doua noapte am fost tentat o clipă să mă arunc pe geam. (Bineînțeles, dacă aș fi putut să mă mișc pînă acolo). În ziua a treia a venit doctorul Gabriel. A stat de vorbă cu sora. Eu mă dădeam de ceasul morții. Poate că nici nu reușeam să mă stăpînesc. (Femeile spun că bărbații sînt tare prăpăstioși la boli. Așa o fi). Doctorul, după ce a mai schimbat cîteva cuvinte cu sora, s-a apropiat de patul meu de la reanimare și m-a întrebat: „E adevărat că te îngrijorează faptul că ai putea să scapi Campionatul mondial din Argentina?” Am tăcut. „Eh, bine, dacă e așa, peste zece minute o să vină fotoliul pe roțile și ai să cobori mata la Medicală. Gata cu răsfațul. Cine se gîndește la fotbal pe un pat de reanimare, înseamnă că nu mai are nimic. Hai, sus!”.

Așa am ajuns la Medicală. Era altă viață aici. Erau fete drăguțe... Parcă începuseră să se potolească și durerile. Ca prin farmec... Între timp a venit și doctorul... Era alt om. Vesel și binevoitor. Am stat mult de vorbă. Doctorul Gabriel — aveam să aflu — era un mare numismat. Mergea la congrese. Achiziționa monezi rare. Mi-a arătat cîteva. „Secolul doi înaintea erei noastre”. (Așa era atunci: era noastră... era lor...).

Am dormit bine toată noaptea, dar dimineața m-au trezit zgomote puternice... Aduceau un bolnav abia operat, de la chirurgie... Mi-am zis că traiul bun, singur în rezervă, s-a dus... Dar bătrînul era un om liniștit. A

adormit imediat. Din cînd în cînd trăgeam cu coada ochiului. Dormea cu gura deschisă și era tare neplăcut. Dar cine mă punea să mă uit?

A dormit așa vreo 24 de ore. Aproape nemișcat. Nu i se auzea nici respirația. La un moment dat mi-am zis că e bine să scot piciorul de sub pled, să-i împing un pic patul, ca să văd dacă mai trăiește. S-a mișcat. Însemna că trăiește. Am uitat să vă spun că fusese operat de hernie...

În preajma prînzului, omul meu a făcut ochii mari. Redescoperea lumea. M-a abordat direct: „Cum merge? I-am spus că merge bine. „Sănătate să fie. De altceva nu avem nevoie”. (Vorbe de convalescenți, care duc dorul sănătății depline).

Ne-am recomandat. „Avocat Protopopescu”. Mi-am spus și eu numele. I s-a părut cunoscut. „De la Gazeta sporturilor, cumva?” „Da, de la „Gazeta sporturilor”. „Înseamnă că sîntem neamuri”. „Cum adică?” „Păi am un frate care a jucat în echipa națională, fotbal”. Așa am ajuns să aflu că vecinul meu era fratele lui Tase Protopopescu, cel care jucase în '24, la Arad, 4—2 contra Turciei. Informațiile mi le-a readus în memorie conu Pache — așa îl chema pe Protopopescu al meu.

Conu Pache avea chef de vorbă. „Am jucat și eu fotbal... Mare noroc am avut cu fotbalul, nene Chirilă”.

„De ce ai avut noroc cu fotbalul, nene Pache?”

„Stai să vezi, că e bună... Era prin '51. Vremuri grele. Avocatura nu prea mergea. Dacă i-ai luat avocatului procesele de patrimoniu, succesiunea și divorțurile, degeaba mai e avocat...”

Și uite așa, într-o noapte, pe la două, sună. Mi-a bătut inima. Cînd te sună la două noaptea nu-i a bună... O știi p-aia cu Ițic?” „N-o știu... Sau poate că o știu, dar am uitat-o... E vremea bancurilor...” „Să ți-o spun... Într-o noapte, sună cineva la ușa lui Ițic. Ițic se scoală, vine spre ușă și întreabă: „Cine-i?” „Poșta”. Ițic sta pe gînduri: să deschidă? să nu deschidă? Dar bătăile se întetesc. Și Ițic deschide... Sînt doi... Îi pofteste. Nu întreabă de nici o poștă. Știe el ce știe. „E adevărat, tovarășe Ițic, că vrei să pleci în Israel?” „Să zicem că-i adevărat”. „Și de ce, mă rog, vrei să pleci în Israel?”

„Pentru că aveam și eu un geschäft, care s-a închis și nu prea mai am din ce trăi”. „Bine, bine, dar nu credem că ăsta e singurul motiv”... „Ia spune-ne adevărul. Mai e ceva la mijloc. Nu se poate să fie numai asta. La noi toți oamenii muncesc, dacă vor. La noi nu există șomaj, ca dincolo. Hai, spune”. „Ce să spun? Mi-a plecat o soră, mi-a plecat un frate, mi-a plecat și o nepoată”. „Bine, bine, ți-au plecat. S-au dus. Dar ia mai caută. Caută bine. Mai trebuie să fie un motiv”. „Sigur că mai e. Acum ei sînt cu o rudă în România, nu eu în Israel”. „Le potrivești bine, Ițic, dar e bine să-ți descarci sufletul, ca să nu fie mai rău. Hai”. Ițic, plictisit și speriat, răbufnește deodată: „Ei bine, dacă vreți să știți, plec în Israel pentru că acolo poșta vine ziua”.

„Bună, nene Pache, dar rămăseseseși la soneria care s-a auzit la dumneata acasă, tot cam pe la două noaptea”.

„Ai dreptate. E vîrsta... Am deschis, bineînțeles. De așă dată nu era ca în anecdotă. Erau trei, și aveau haine de piele, arăz-le-ar focul. „Dumneata ești Pache Protopopescu?” „Da” zic. „Atunci îmbracă-te, primarule”. „Care primar, ce primar, domnilor?” „Hai, mai repede, vedeni noi care primar”. „Îți dai seama ce am simțit. Toți cei din casă plingeau. Nevasta, nepoții, aveam doi”. „Domnilor — insist — să știți că e o greșeală. Eu n-am fost niciodată primar”. „Lasă că lămurim noi totul. Mai repede că ne așteaptă mașina”. „Atunci mi-a venit în minte o idee... Aștia mă confundă cu statuia de la Izvorul rece, de lângă Biserica greacă. Statuia lui Pache Protopopescu, primarul Capitalei. Azi nu mai e. E un havuz. Am încercat să le explic povestea cu statuia, dar erau inflexibili: „Care statuie? Grăbește-te, că ne-apucă ziua”.

Așa am plecat de acasă, în toiul nopții. Am încercat iarăși să le spun că primarul cu statuia e altcineva, că e cu vreo optzeci de ani mai bătrîn ca mine, că a murit de mult. În zadar. Ei aveau misiunea să mă ridice de acasă, și atît.

Înaintam. Eram la mijloc, pe canapeaua din spate. Nu prea vedeam pe unde mergeam, că aveam perdele

la geamuri. Într-un tîrziu, am ajuns. M-au legat la ochi și am coborît. Apoi m-am trezit într-o cămăruță. Aveam un pat de fier, ca de spital. Nici cearceaf, nici pernă.

Îmi venea să strig, să le spun că se înșeală, dar mi-am dat seama că e de pomană... Așa am rămas vreo 10 zile, singur. Număram zilele după apariția și dispariția luminii. După această izolare, sînt chemat la interogatoriu. În fața mea, un om destul de tînăr. Spunea că e maior și că-l cheamă Leonte. Mi-am dat seama imediat că e un nume de împrumut.

— Ia să vedem ce ne mai spui, primarule.

— Domnule maior, eu nu am nici o legătură cu primarul Protopopescu, care e mort de mult. Cum puteți crede că mi s-a făcut statuie fiind în viață? (L-am simțit că încep să se îndoiască. Dar asta a fost doar o clipă). A continuat, autoritar și profesional:

— Numele.

— Protopopescu.

— Prenumele?

— Pache. Asta e ghinionul meu.

— Fără comentarii! Ai fost în străinătate?

— Da, am fost.

— Unde?

— În Bulgaria și în Turcia.

— Cînd?

— Înainte de război.

— Cu ce ocazie?

— Cu echipa de fotbal.

— Ce echipă?

— Victoria din Constanța.

— Ai jucat fotbal?

— Da, am jucat.

A tăcut. S-a uitat lung spre fereastră. Vreo trei minute.

— Ei, află că și eu am jucat fotbal și mai încerc să joc. Dar știi cum e la fotbal... Cînd vor să te îngroape, te țin pe bancă. Și așa mi-a trecut vremea. Eram o speranță la Dinamo, dar n-am avut noroc. Antrenorul, o bestie... Deci, ai jucat fotbal și ai fost și în străinătate... Ai avut noroc. Ai avut valoare?

— Parcă. Dar e de mult... Ce faceți cu mine ? Vă întreb ca între fotbaliști.

— Se rezolvă, tovarășe Pache. S-au comparat vîrstele. Se pare că nu ești dumneata.

— Bine, dar eu ce fac acum ?

— O să te scot de aici. Mai ai răbdare. Cît timp ai jucat la Victoria ?

— Vreo cinci ani.

— Dacă jucam și eu cinci ani, nu mă scotea nimeni din echipă.

... Am ieșit de acolo după trei trei săptămîni. Mi-am dat seama că fusesem undeva în Cotroceni. M-am dus direct la barou. Am fost primit cu răceală. Decanul baroului, P. B., mi-a spus că datorită faptului că am lipsit peste treizeci de zile, nu mai pot activa. Că așa scrie la regulament. Am încercat să-i spun că a fost un caz de forță majoră, dar degeaba. Ce era să fac ? M-am gîndit... m-am gîndit și m-am întors la Leonte. I-am explicat cum devine cazul. Mi-a scris pe o hîrtie un număr de telefon. Mi-a spus să mă duc direct la decanul baroului și să-i spun: „Tovarășul maior Leonte vă aduce la cunoștință că trebuie să mă reprimiți imediat. Că a fost un caz de forță majoră”. Cînd a auzit de Leonte, a avut o tresărire, dar a ținut-o tot pe a lui. Atunci i-am reproduș cuvintele lui Leonte : „Și dacă nu mă reprimiți chiar astăzi, o să-și aducă aminte că tatăl dumneavoastră nu a fost țigan ursar, cum ați declarat în autobiografie, ci proprietar de vie, cum ați uitat să scrieți”.

Paraschivescu a pălit. N-am scăpat prilejul de a-i arăta și biletul cu numărul de telefon. Parcă l-am trăznit. M-a pus să scriu imediat cererea de reprimire în barou. A pus apostile. Eram din nou avocat. Și ca să fiu drept, datoram această reprimire fotbalului“.

— Ești convins, nene Pache ?

— Absolut convins. Dacă nu aș fi fost jucător de fotbal, aș fi ieșit, crêd, mai devreme sau mai tîrziu, dar decanul nu m-ar fi primit în vecii vecilor.

— Bine că a trecut, nene Pache...

— A trecut, desigur, dar cine ia de pe mine povara nopții aceleia de groază, cînd nu mai știam dacă am să revin vreodată acasă? Acum, te rog să mă ierți... Și s-a întors cu fața la perete. A adormit imediat. Avea o respirație grea .

N-aş putea spune exact cînd a venit pentru prima oară în redacţia „Gazetei”. L-a adus, parcă, Mitty Callimachi, căruia îi plăceau discuţiile cu „vechea generaţie”, mai ales cu cea de pe lîngă Botoşani...

Nea Moraru Slivna, căci despre el va fi vorba, era tot moldovean, de lîngă Galaţi. Purta un palton mai larg decît s-ar fi cuvenit, avea întotdeauna un fuler colorat, care îi înfăşura gîtul de mai multe ori şi avea ceva din mersul lui Charlie Chaplin. Cînd am dat de el în biroul în care lucram, tocmai împărţea nişte nuci pe care le aduna dintr-un buzunar mult prea adînc... Nicio dată nu avea să mai vină cu mina goală. Baza erau covrigii calzi, pe care nu mai ştiu de unde îi procura. Dar, uneori mai venea şi cu o sticlă de vin roşu, întotdeauna roşu...

Cînd a aflat că sînt basarabean, odată i-au lucit ochii şi a rămas pe gînduri: „Am o amintire din Basarabia, din timpul războiului... Eram primar la Vîlcov. Vremurile erau grele. Înnotam anevoie împotriva curentului, cum se spune la Dunăre... Într-o bună zi ne pomenim cu mareşalul Antonescu... Urcase incognito de pe remorcherul cu care venise de pe la Ismail — aveam să aflăm. „Cine e primar aici, la Vîlcov?” Am ieşit în faţă. Eu eram primarul... L-am salutat milităreşte, cu palma la un chipiu pe care nu aveam de unde să-l port, pentru că nu eram militar. A făcut un pas spre mine şi mi-a dat o palmă... Am rămas stană de piatră, cu palma în continuare lipită de cozorocul imaginar. „Ştii de ce te-am mîngiat pe obraz?” Amuţisem. Nu mai puteam scoate un cuvînt.

„Pentru că Vilcovul nu are primar. Străzile sînt murdare. Dacă mai vin odată și găsesc, la fel, îți prind de fular bolovanul de colo și te arunc în Dunăre”.

Ori de cîte ori venea vorba de întîmplarea de la Vilcov, Slivna repeta mereu: „A fost o palmă, nu glumă”.

Avea o admirație deosebită pentru mareșal. Și nu se sfia să o mărturisească mereu, deși într-o cameră în care se aflau 4—5 persoane, cîte erau mereu, se va fi aflat unul care să ducă vorba la etajul trei, unde se afla biroul „celui de la Interne”.

Nea Moraru venea mereu. Avea un farmec deosebit. Povestea despre Pamfil Seicaru, despre Elvira Godeanu, despre Max Auschnit. Îmbătrînise... Părea mult mai trecut de cei 60 de ani pe care îi avea. Cînd unul dintre noi încerca să-i atragă atenția că telefoanele s-ar putea să fie cu maimuțica-n ele, nea Moraru dădea din mină a lehamite: „La anii mei nu-mi pasă”.

Cu ce ai trecut prin viață, nea Moraru? — întreba cineva. Zimbea amar, ca unul care trecuse prin toate... „Păi, am fost, cum v-am spus, primar de Vilcov, adică am stăpînit Venetia României. Aveam, cum s-ar spune, barcagiu la scară... Apoi am fost actor la Constanța. L-am jucat pe Cațavencu, în stilul lui Talianu, nu al lui Nichi”. „Care Nichi?” — se auzea vocea unuia mai tînăr...

„Atanasiu, frate, Nichi Atanasiul!”. Apoi am început să scriu. Sînt membru al Uniunii Scriitorilor... Și scotea din geanta „cu de toate”, o cărțuție de vreo sută de pagini... „De la Dostoievski la Lenin”. Iar sus: — Nicolae Moraru-Slivna...

Acum gluma se îngroșă... Vorbele mai zburau ele, dar scrisul se afla char aici, pe masa lui Ranetti, corectorul nostru... Imediat Petrică transformă un ziar în evantai și-l mișca deasupra telefonului. Deschideam și radio-ul, pentru orice eventualitate... Numai Ranetti, care făcea parte și el din lumea lui Slivna, ridica receptorul și striga: „Da, Dostoievski și Lenin... Și ce-i cu asta?”.

Nea Moraru închidea receptorul și se răstăea la Ranetti : „Ascultă, puștiule, te rog să nu întreci măsura... Eu l-am cunoscut pe taică-tu... Da, l-am cunoscut pe Piccolo Ranetti, care a înființat Asociația ziariștilor... L-am cunoscut și pe nea Ghiță Ranetti, unchiu-tău. Au fost oameni. Oameni de care puștimea habar nu are...

Gică Ranetti îl lua în brațe pe nea Moraru. Își găsisese omul... „Mie, nea Morarule, nu-mi pasă de nimic... Mă bat de vreo zece ani, am făcut o mie de cereri ca să i se dea lui George Ranetti o plăcuță albastră cu numele lui pe o stradă din București... În zadar... Am cercetat Ghidul Bucureștiului și am văzut că Dobrogeanu Gherea, ardell-ar focul, are șapte străzi în București, iar Tudor Vladimirescu doar două“. „Și Ranetti?“ — întreba Slivna. „Ranetti?“ — spumega Gică al nostru. Ranetti are o coșmelie de străduță, 32 de numere. Uneori stau ceasuri în șir în colțul străzii, să aud dacă întreabă cineva de strada Ranetti. În zadar, abia ieri am auzit o babă întrebând de strada George Ranetti. M-am repezit la ea și am întrebat-o : „Da, de ce întrebați ?“ „E o sifonerie, aud, pe strada aceea“. Era să cadă felinarul din coît peste mine... Auzi, vorbă ! O sifonerie“. „Dar ai făcut vreo propunere ?“ — a întrebat Slivna, mișcat de vorbele lui Gică. „Numai una ?“ Am făcut propuneri cu zecile... În zadar... Ultima am făcut-o alaltăieri... Stăteam în stație la Ștefan cel Mare, colț cu Dorobanți, și odată aud o fată spunându-i flăcăului care era cu ea : „Atunci, la cinci, chiar vizavi, la cinematograful Volga“. M-a cuprins furia. De ce Volga, mă ? De ce ? Ranetti nu e bun ? Am mai băgat o cerere... Am atașat și „Furnica“ lui Ranetti. Degeaba. Omul care s-a luat de miniștri, de prim-miniștri, ba chiar și de Carol, cu caricaturi de Jiquidi, nu are dreptul... nu are nici un drept“.

Slivna s-a împrietenit curînd cu Rănetti... Erau rapidiști amîndoi. Într-o după-amiază ne-am dus pe „23“, că juca Rapidu'.. Tocmai începuse meciul... Rapid—Steaua... Odată îl văd pe Slivna că scoate un fel de pix din buzunar și începe să-l poarte prin fața ochilor noștri... Și-odată cotește, luînd-o invers“. „Ce-i și asta, nene Slivna ?... Ba ajunseseam chiar să-i spunem Slivno...“ Ce

să fie ? E magnetismul care lucrează. Cu creionul asta de geamgiu, cu diamant în vîrf, pot influența fluxul și refluxul unui atac"...

Manevra s-a repetat de mai multe ori. Atacul Stelei eșua, într-adevăr, în momentul în care Slivna executa curba de întoarcere... Unii începuseră să nu se mai uite la meci. Simțeam din spate cum cineva urmărește cu atenție totul. M-am întors. Era Dumitraș, un individ îmbrăcat mereu în negru; cămașă albă de plastic și un nod la cravată cît un boc fasole... „Și cum e cu magnetismul, nene Slivna ?” l-am întrebat. „Greu de explicat, băieți... Eu am studiat în India tehnicile oculte... Pot să forțez drumul energiei în orice direcție”. Dumitraș s-a apropiat și mai mult... Cuvîntul oculte îi spunea ceva, deși era cam confuz... Slivna continua prelegerea, vizibil satisfăcut. Era vedeta momentului... Nichi Dumitriu și Puiu Ionescu căzuseră pe planul doi, cu toate driblingurile lor... În jurul lui Slivna se formase un cerc... „Bine, bine, nene Slivna, dar ce spui în momentul în care cotești diamantul?” „E momentul cheie al atacului și însoțesc mișcarea cu cuvîntul *nikogda*, adică niciodată în limba rusă... Pînă acum, cuvîntul pe care l-am folosit a fost *jamais*, pe franțuzește, dar mi-am dat seama că unele rateuri le-am avut din cauză că francezii sînt superficiali, și atei, cei mai mulți”. „Bine, bine, dar rușii ?” Slivna ne-a privit superior : „Se vede că nu ați citit „De la Dostoievski la Lenin”. Acolo am demonstrat clar că rușii, cît sînt ei de atei pe hîrtie, sînt mai profunzi în materie de religie”.

Dumitraș nici nu știa ce să mai creadă... Între timp a venit și pauza. Noi, care mai știam cîte ceva despre fanteziile lui Slivna, ne distram de minune... Slivna a pornit spre W.C.-uri. Dumitraș după el. Nu puteam să-l lăsăm singur. Nu era exclus ca Slivna să-și continue drumul într-o dubiță... Gică Ranetti a plecat imediat pe urmele lor. S-au întors toți trei, după cîteva minute... Părea totul în regulă... Și-au recuperat locurile. Gică s-a apropiat de mine. „Cum a fost, Gică ?” — l-am întrebat, arzînd de nerăbdare. „A fost ca-n filme... Dumitraș l-a luat cam tare : „ Ascultă, moșule, ești nebun sau o

faci pe nebunu' ?" Slivna s-a uitat lung la el : „Ascultă, tinere (Dumitraș nu prea mai era tânăr), poate că ți s-a urit cu binele". „Ceeee ? Îndrăznești ?" „Fii atent că magnetismul din mine e mai puternic decât orice trăznet.. Ai auzit de Dalai Lama ? Dar de Brahmaputra ? Dar de Manuscrisele de la Marea Moartă ?" Dumitraș se uita la el ca la ceva din altă lume... „Măi, omule, fii cuminte ! Deocamdată, ca' să vorbesc pe înțelesul dumitale, care nu ești un inițiat..." „Eu nu sînt inițiat ?" „Da. Nu ești... Asta-i altă inițiere, și pentru că ești un profan, află că diamantul meu a oprit astăzi cel puțin cinci goluri"... Dumitraș, uluit, a abandonat tonul agresiv. „Ascultă ! Cum te cheamă ?" „Mă cheamă Slivna. E o poreclă pe care mi-au dat-o călugării din Tibet". „Bine, nene Slivna... Vreau să te întreb dacă poți să lucrezi și pentru Dinamo,, nu numai pentru Rapid". „Nu-i nici o problemă... Pentru Dinamo pot recurge și la hipnotizarea adversarilor. Dacă va fi cazul, pot să-i fac să adoarmă pe teren, ca bebelușii". Dumitraș l-a privit lung, puțin speriat. „Cum, adică hipnoză ? E interzis". „Mă, omule, te credeam un om serios — schimbă tonul Slivna, trecînd la atac. — Ori vrei binele echipei, dragi, ori lasă-mă în plata Domnului"...

Partida se terminase de mult. Rapid nu a primit nici un gol. Asta l-a convins definitiv pe Dumitraș, care se uita ca vrăjit la diamantul lui Slivna. Slivna i l-a dat în mînă, completînd : „Parcă un diamant obișnuit, sînt atîtea în București, dar încearcă dumneata să faci ceva cu un banal diamant de geamgiu... Pe acesta l-am primit, în cadrul unui ritual special, de la un moș din Tibet, în vîrstă de 186 de ani. A fost un moment deosebit... Mai ales că puteam privi pe fereastră vîrfurile Eyerestului, pe partea insorită".

Dumitraș era cucerit. Se plimba ca un leu în cușcă pe banca de la masa presei. Spectacolul continua. Slivna era foarte țăgrav, cu toate că la un moment dat a reușit să-mi facă cu ochiul...

„E-n regulă, nene Slivna. Cînd putem începe ?" „Chiar duminică... Nici nu se poate mai tîrziu. Duminică e ultima etapă". „Bine zici... Atunci, cum rămîne ? Dina-

mo joacă cu C.F.R.-ul din Cluj". „O să-mi fie mai greu. Vrei să înfund Rapidul cel mic ?" „Nene Slivna, te rog să nu dai înapoi". „Nu dau. Și știi de ce ? Pentru că îmi dau seamă că, deși nu ești prea informat, ai stofă de transcendentă..." Noroc că Dumitraș nu auzise de povestea cu transcendenții, care tocmai se punea la cale... „Venim duminică cu o oră înainte de începerea meciului. Trebuie să ai și o sticlă de vin roșu. E necesar".

Dumitraș făcut un semn plictisit cu mâna, sugerînd că ar veni și cu o sută de sticle, dacă ar fi nevoie... Apoi, însă, rămase, pe neașteptate, cu capul în palme. „Bine, bine, nene Slivna, o să lucrezi pentru Dinamo, dar ce facem la Arad, că acolo e meciul cel mare ? Dacă Universitatea Craiova bate la Arad; pe UTA, degeaba batem noi, aici, pe C.F.R. !" Slivna zîmbi superlor: „Crezi că asta-i o problemă ? Lucrăm și cu Aradul. Se vede că habar nu ai ce-i magnetismul... Vezi diamantul ăsta ? E mai puternic decît siliciul japonezilor..." „Iar mă iei cu d-astea ?" —răspunse ușor iritat Dumitraș... „Stai binișor... Ai tranzistor acasă? Bine... Ai... Duminică aduci tranzistorul și-l punem pe masă. Îl apuci cu mîna dreaptă, cum apuci gîtul rachetei. O să stăm unul lîngă altul, aproape lipiți... Cu mîna stîngă mă iei pe după umăr... Eu rămîn doar cu diamantul". „Ascultă, nene Slivna, aduc și tranzistorul, dacă vrei, aduc și casetofonul, pot să pun la bătaie și un aparat de radio ascultare". „Să nu îndrăznești ! Aici e o treabă care ține de magie".

Duminica următoare, deci în „Duminica magică", a trebuit să plec la Arad, adică la derby-ul Universitatea Craiova—U.T.A. ... Mi-a părut rău, pentru că aș fi făcut orice pentru a asista la spectacolul de la masa presei... La Arad am privit meciul cu o anume detașare, deoarece mă gîndeam mai mult la cele ce se întîmplă cu Slivna pe Dinamo... Craiova domina, dar nu reușea să marcheze. Să fie diamantul la mijloc ? — am început să mă prostesc și eu. Pe Dinamo, treaba mergea strună, în favoarea nepotului lui Dalai-Lama, adică a lui Slivna... La scorul de 2—0 pentru Dinamo — aveam și noi un tranzistor — la Arad s-a întîmplat ceva neobișnuit. Extremul dreapta

arădean Sima a fost eliminat de pe teren. Lucru mai puțin obișnuit cînd e vorba de echipa gazdă... Mai mult decît atît, imediat după pauză, marchează Broșovschi : 1—0 pentru UTA... Gică Ranetti, care a fost pe Dinamo „pentru Slivna”, mi-a spus mai tîrziu că în momentul golului, Dumitraș a sărit în sus de bucurie, tranzistorul a căzut, s-a spart, iar el, Dumitraș, l-a sărutat pe Slivna pe gură, cum făceau soldații ruși, în filme, cînd reveneau de pe front. Slivna s-a răstit la Dumitraș, gata să-i dea o palmă : „Vrei să strici totul, nenorocitul ?” Dumitraș, s-a prăbușit pe bancă. Slivna s-a uitat cu dispreț la el : „Dacă mai scoți un singur cuvînt, am să luminez drumul Craiovei spre poarta de la Arad !” Apoi a intrat în tranșă, cu capul în palme, a reculegere.

În sfîrșit, la toate tranzistoarele (tefere) de pe Dinamo, s-a auzit fluierul final de la Arad. UTA părăsea terenul învingătoare. Dinamo era campioană. Dumitraș nu știa cum să-și stăpînească bucuria, deoarece Slivna rămăsese cu capul în palmă... Era în meditație...

Slivna nu mai e. Nici Ranetti... Nici Gore Mardan. Cei trei „frumoși nebuni” ai unei redacții care a trăit atîtea. Îmi aduc aminte, Ranetti, cît era el de mic pe schemă, îl înfrunta mereu pe redactorul șef... Cînd se mai potolea, medita cu voce tare : „Am fost corector la „Viața”, cînd era director Liviu Rebreanu. Cînd mă gîndesc așa la el, văd, nene Mircea (n.r. Mircea era redactorul șef al „Gazetei”) cum te faci din ce în ce mai mic, te strîngi, te strîngi mereu, pînă ajungi cît un degertar”. „Ce făcea nea Liviu, Ghiță ?” (Lui Mircea îi plăcea Ranetti, cu toate vorbele rele pe care le arunca deseori) : „Ce făcea ? Cînd se uita odată la pagină, parcă visa... Și era mare boer nea Liviu... Niciodată, cînd îi cumpăram un pachet de țigări, nu mi-a cerut restul...”

Toți izbucneam în ris. Afară de Slivna, căruia îi sticleau ochii, gata de lacrimi : „Nu rîdeți ! Ghiță are dreptate. E mai poet decît voi toți... Adu, mă, Petre vreo trei pahare... Să vedem cum e rubiniul din ăst an de la Pechea...”

Și nu mai știam cînd se furișa amurgul...

(DIN ALBUMUL DE AMINTIRI AL UNUI SCRIMER)

Mă întorsesem de la Cracovia. Eram foarte bine dispus. Trăiam satisfacția de a fi ajuns în turneul final de spadă, în patria unor spadasi binecunoscuți Europei. Și mai trăiam amintirea unui oraș extraordinar. Ani în șir am avut impresia — mai ales din citite — că cele mai frumoase orașe ale Europei ar fi Parisul și Roma. Acum eram copleșit de imaginea Cracoviei, care îmi amintea de Praga, de Bruges, de Florența. (S-ar putea să greșesc... Noi, sportivii, privim totul din fuga autocarului... n-ai niciodată timp, dar nu știu ce mă face să cred că am puțină dreptate).

Toate astea s-au întâmplat prin șaiszeci și ceva...

M-am întors printre prietenii mei, oști ca și mine în Batalionul de sportivi ai lui C.C.A., astăzi Steaua... Dar mă aștepta o surpriză. Nici n-am apucat să-mi desfac valiza, că am fost chemat la comandantul V. Am intrat, convins că vrea să-mi spună câteva vorbe în legătură cu mica mea performanță de la Cracovia... Am bătut la ușă. Am intrat. Era aplecat asupra unor hirtii. Și-a îndreptat privirea asupra mea, doar o clipă, apoi s-a cufundat din nou în dosare. Am rămas, în poziție de drepti, așteptând... Așteptarea a durat mult, vreo trei minute, care mi s-au părut infinite. Astăzi, revăzind totul, îmi dau seama că era o tehnică anume pentru dezarmarea celui chemat.

După cele trei minute, într-un târziu, deci, m-a fixat din nou, pe sub sprincenele-i stufoase :

— Ia spune-mi cum a fost, ostaș ?

— A fost bine, tovarășe comandant. Putea fi și mai bine...

— Ai dreptate. Intotdeauna e' loc de mai bine... Aşa ne învaţă viaţa, aşa ne învaţă clasicii marxismului...

Referirea la clasici m'a descumpănit. Ce i-aş mai putea spune? Dar V. mi-a venit în ajutor:

— Deci, zici că a fost bine. Şi ce ai mai făcut tu la Cracovia?

Întrebarea m-a pus pe gânduri: „Cum, adică, ce-am mai făcut la Cracovia?”

— Ştiţi că, în deplasări, nu prea avem timp de nimic. Sintem toată ziua la sală. Un concurs de scrimă se întinde...

— Îţi ordon să nu vinzi pepeni la grădinar. Ştiu eu, măcar din filmele cu muşchetari, cât durează un concurs de scrimă. Mie să-mi spui clar ce-ai mai făcut la Cracovia. N-ai băut nimic?

— Cum să beau, tovarăşe comandant? Am fost tot timpul în concurs.

— Stai blînd, soldat. Mi s-a spus că pînă şi muierile de la scrimă trag cite un coniac înainte de, zi-le pe nume... pe nume...

— Asalturi...

— Nu mă întrerupe şi adună-ţi minţile... Să nu-mi ascunzi nimic, că ai să şi scrii totul, pas cu pas...

— N-am băut nici un coniac, tovarăşe comandant.

— Lasă coniacul. Altceva...

Era să spun că am băut apă, dar m-am oprit la timp. V. ar fi considerat acest răspuns drept un afront la adresa lui.

— N-am băut nimic, tovarăşe comandant. Eu nu am nevoie de tării ca să-mi ascut reflexele...

— Nu face pe deşteptul cu mine. Ştiu foarte bine că ai băut dintr-o sticlă cu un lichid de culoare neagră.

Am rămas perplex. Ce-o fi avînd cu mine?

— Nu înţeleg nimic, tovarăşe comandant. Ce sticlă?

— Să terminăm odată, pentru că te paşte excluderea din viaţa sportivă. Ai băut dintr-o sticlă pe care scria „Pepsi-Cola”. Te-a văzut cineva bînd din această sticlă... Şi mi-a raportat.

— Stați o clipă... E adevărat, am băut o sticlă de „Pepsi-Cola”, după asaltul cu Pavlovschi. Mi-a oferit-o chiar el. Nu știam că e interzis...

— Gugumane! Întotdeauna am știut că nu ai nivel politic. N-ai citit în ziarele noastre ce este „Coca-Cola“?

— N-am citit, să trăiți!

— Atunci să-ți aduc eu aminte. „Pepsi-Cola e un drog american, menit să-i îndobitocască pe sportivi. Să-i resemneze“... Să-mi spui imediat ce gust are!

Am șovăit un pic, dar pînă la urmă mi-am luat inima în dinți:

— Are un gust foarte bun. E dulce și aromată.

— Aromată! N-ai avut amețeli?

— Nu.

— Nu te-a durut burta?

— Nu, să trăiți!

— Încetează cu „să trăiți”. Nu scapi tu cu asta. Spune-mi adevărul.

— Poate că după-amiază m-a durut puțin burta.

— În sfîrșit! Ce-ai făcut în ultimul asalt?

— Am pierdut. Dacă aș fi cîștigat, aș fi fost primul.

— Mari netrebnici sînteți. „Pepsi-Cola” e ca „Verdele de Paris”. O otravă americană. Atacă inima și creierul. Nu cumva ai simțit că-ți vine să-ți iei lumea-n cap? Că ceva te împinge să te arunci de la etaj?

— Am avut cameră la parter, tovarășe comandant.

— Ești obraznic. Nu faci decît să-ți agravezi situația. Se vede că încă nu judeci. Otrava lucrează. Ai trei zile de carceră. Apoi se va lua o hotărîre. Dar oricum, fii sigur că ai să fii exclus din viața sportivă.

A sunat și a chemat un sergent maior...

— Îi iei și-l duci la cadre. Îi dai trei-patru coli. Nu te dezlipești de el. O să scrie o declarație. Apoi, către mine: „Scrii tot ce mi-ai spus. Nu schimbi nimic. Ba nu! Nu pomenеști de aruncatul pe geam. Spui deschis că ai simțit nevoia să te sinucizi... Scrii totul, dar absolut totul... Începi așa: „Tovarășe comandant, subsemnatul... fiind în turneu, cu scrima, am fost victima unei rușinoase uneltiri, la care a participat, din păcate, un sportiv din lagărul nostru, care mi-a băgat pe gît o otravă care, înainte de a-ți slăbi încheieturile,

îți distruge sufletul". Apoi spui cuvînt cu cuvînt ce mi-ai declarat, adică ce-am vorbit. Și acum, ieșiți afară, netrebnicilor. Stai! La mine, sergent! Bați la mașină declarația, în trei exemplare, și-mi aduci unul. Afarăăă!

Cînd am ieșit afară, eram ca năuc. Îmi era și frică să mă gîndesc că „Pepsi” e, de fapt, o băutură formidabilă, mai ales cînd ți-e sete... M-a întrerupt din gînduri Vasile, sergentul, cu care eram aproape prieten, el era la lupte. „Ce-ai făcut, mă, Tavi?” „Am băut o răcoritoare în Polonia”. „Și ce-i cu asta?” „Eh, află că e o crimă politică, care dă apă la moară imperialismului american”. S-a uitat lung la mine, cum te uiți la cineva căruia nu-i mai merge o rotiță. Apoi mi-a spus că, de fapt, nu sînt un caz izolat. Că i s-a întîmplat și lui... Într-o zi, la antrenament, se juca cu cercul în jurul taliei. Exercițiul se numea „Hoola-hoop”... Pe neașteptate a intrat V. în sală. L-a văzut. Și i-a rupt cercul. A spus că e o sminteală americană, un fel de dans din burić pentru bărbați. I-a dat o zi de carceră...

Tanța, dactilografa, mi-a adus hîrtie. M-a rugat să scriu citeț, că o dor ochii de cîte scrie de-astea... Am rămas noi doi. Vasile mă privea cu compătimire. Probabil se gîndea că „Pepsi”, pentru care am primit, deocamdată, trei zile de carceră, e o chestie de trei ori mai gravă...

Nu știam cum să încep, cu toate că V. mi-a și dictat introducerea.

Ce cretin și V., ăsta! Vorbea stricat românește. Era de prin Harghita. Îi era imposibil să deosebească masculinul de feminin... Le încurca. Parcă era un hermafrodit. Și unde pui că hipopotamul ăsta ne dădea mereu lecții. Le știa pe toate. Odată, văzînd că Gherasim, de la tir, le cam încurcă la definiția plus valorii, a încercat să dea un exemplu: „Mă Gherasime, tu muncești de te spetești opt ore... tu sau taică-tu... dar patronul nu-ți dă pe ce-ai muncit, ci își trage o mare parte. Ai înțeles?” Gherasim, însă, o ținea pe-a lui: „Bine, tovarășe comandant, dar are și patronul cheltuielile lui. Cum o să-mi dea mie totul?” Cînd auzea așa ceva, V. spumega de furie, dar tot nu știa cum să-l „întoarcă” pe Gherasim...

Altă dată, într-un moment de pauză, se răstăia la toți: „Mă, netrebnici!”, aud că vă bateți joc, că citiți numai cărți de aventuri, „Dox”-uri și „Excentric Club”. Cred că n-ați avut în mână o carte ca lumea de doi sau trei ani. Mă, Macarschi, ia spune-mi dacă ai citit „Așa s-a călit oțelul”! Teo Macarschi, cel cu tenisul, n-a stat mult pe gânduri, a luat poziție de drept și a răspuns: „Tovarășe comandant, eu nu citesc cărți tehnice!” A fost un moment de rumoare. V. a tresărit, s-a uitat cu asprime jur împrejur și a spus: „Bine, bine, dar, totuși...”. Ne-am dat seama toți că habar n-avea cum „S-a călit oțelul”.

Îmi era greu să încep să scriu. Îmi dădeam seama că sînt absolut penibil și că o asemenea declarație, dacă ar încăpea pe mina unui om serios, m-ar face de ris. De unde să știe acel cineva că mi-a fost, de fapt, dictată?

Am scris din greu. Vasile fuma. Mă privea compătitor. Mai ieri defilam umăr la umăr, pe „23”. Acum el era „torționarul”. Eu — victima.

Am scris tot ce mi-a spus V. Am mai adăugat de la mine că am avut și o senzație de vomă, ca să fie și ceva de la mine. Tanța a bătut declarația. Vasile a dus un exemplar comandantului. Mi-a dat și mie unul. Am avut o clipă impresia că treaba cu carcera e doar o sperietoare. Dar, peste cîteva minute eram închis. Aveam la dispoziție 72 de ore ca să mă gîndesc ce e coșmar și ce e realitate în toată povestea asta.

Stăteam greu. Mă perpeleam. Nu mai făcusem carceră. Peste vreo două ore m-am lăsat pe vine. Am avut senzația unei eliberări. Dar asta a durat doar cîteva minute. M-am ridicat din nou. Mă chinuia gîndul că sînt la vedere. Cei care treceau nu cunoșteau motivul real al încarcerării mele.

Spre seară, Vasile mi-a adus o ciocolată. „O să treacă și asta” — mi-a zis. Dar noaptea a fost fără sfîrșit. A doua zi de dimineață eram frînt. Cînd m-a văzut Vasile, mi-a șoptit printre gratii: „Mă, Tavi, trebuie să faci ceva. Aud că te exclude din activitatea sportivă”. „Și ce să fac Vasile, mai ales că am un metru pătrat de spațiu vital?” „Trebuie să te zbați.

Trebuie să faci ceva. Am vorbit cu băieții. Mi-au spus toți că de îndată ce scapi de carceră, te duci la Nea Manole. „Care nea Manole?”. „Președintele sportului. Ce dracu'?! E pe Vasile Conta. Toți zic că e un tip fain”.

A doua noapte am petrecut-o gândindu-mă la felul cum va trebui să potrivesc cuvintele dacă mă primește nea Manole. Spre ziuă mi-a venit să urlu: „Auzi, domnule, pentru ce mă zbat eu?! Blestemat să fii, pan Pavlovschi, deși nu ai nici o vină! Măi bine mi-ai fi dat un kil de votcă”.

Am pătruns destul de ușor pe Conta. Secretara mă cunoștea. M-a anunțat prin ușa întredeschisă. Am auzit, emoționat, vocea tunătoare a lui nea Manole: „Cine?! Ala cu spada?! Să intre!”.

Mărturisesc că îmi tremurau mâinile. Făceam eforturi ca să le stăpînesc. Eram „ăla cu spada” și trebuia să încerc să mă țin tare.

— Ce e, mă, Vintilă? Care-i baiul?

— Tovarășe președinte...

— Parcă nu te-ai făcut de ris în Polonia, dacă ți-a bine minte.

— Așa e. Dar asta nu mai contează acum.

— De ce?

— Pentru că am fost exclus din viața sportivă.

— Motivul?

— Am băut o sticlută de „Pepsi Cola”.

— Cred că ai febră, mă, Vintilă...

Am scos din buzunar declarația și i-am întins-o.

— Cu asta ce mai e?

— Vă rog să o citiți, dacă mi-e permis...

M-a privit lung, nedumerit. Și-a potrivit ochelarii cu ramă foarte groasă și a început să citească. Era din ce în ce mai atent. Se uita la mine, din când în când, foarte mirat. Îmi dădeam seama că „opera” lui V. începe să-și facă efectul. Îmi părea rău că am venit. Când a terminat de citit, s-a așezat în fotoliu. Dar s-a ridicat imediat și a venit spre mine:

— Și s-a vădit că ai simțit toate astea?

Am stat un pic pe gânduri...

— Da, tovarășe președinte...

— Și te-a durut capul?

— Mda... (nu-mi dădeam seama încotro bate).

— Și ți s-a făcut greață?

— Așa cred, domnule președinte.

— Ia spune-mi cum ai vrut să te sinucizi...

Eram gata să spun că toate astea mi le-a dictat colonelul, dar m-am abținut...

— Mă, mocofane, află de la mine că am băut o suță de sticle de „Pepsi Cola”. E o băutură formidabilă. Cine te-a pus să scrii toate aiurelile astea?

Tăceam. Nu știam ce să fac. Nea Manole, cum îi spuneau băieții, a simțit că e ceva la mijloc, că trebuie să tac.

— Cine ți-a comandat?

— Colonelul V.

— Am înțeles. Văd că nu se mai termină cu timpeliile astea, pe la voi. (Spunea „pe la voi” ca și cum noi — adică și eu — am fi fost o insulă a bunului plac).

— Și ce fac acum, tovarășe președinte?

— Te întorci la club și-î spui lui V. că „Pepsi” e o băutură formidabilă. Și-i mai spui că ești bun de antrenament, chiar de astăzi.

Aș mai fi vrut să-l întreb ceva, dar mi-a spus că nu era momentul.

La club, toți m-au înconjurat cu întrebările. „Cum e, Tavi?” Le-am spus, ca s-o fac pe grozavul, că nea Manole mi-a cerut să reiau imediat antrenamentul. Unii s-au bucurat. Altora — parcă nu le-a căzut foarte bine.

Am intrat la comandant, ca să raportez. Când m-a văzut în ușă, a sărit ca ars: „Dă-te imediat la o parte, narcomanule! Pîngărești Secretariatul!” M-am uitat instinctiv în sus. Într-adevăr, deasupra ușii erau înșirați clasicii noștri de mîna a doua, fără barbă, cioc sau mustăți. M-am dat la o parte. Ce era să fac?

— Tovarășe comandant, permiteți să raportez. Am fost la președintele mișcării sportive, i-am arătat și copia după declarație. A citit-o, m-a beștelit...

— Era normal.

— Apoi a rupt-o și mi-a spus că nu sînt în toate mințile.

— Bineînțeles că nu ești...

— Și mi-a spus să încep antrenamentele, chiar de astăzi.

— N-o să-ți meargă, ostaș! Ești suspendat din viața sportivă.

— Bine, dar a spus că în declarație sînt numai prostii.

— Fii atent că te paște iarăși carcera.

— Mi-a spus că ar fi bine să încetăm cu timpeliile astea.

— Nu mă scoate din fire! Mie să-mi aduci în scris. Pînă atunci ești scos din vîlața sportivă.

Ce era să fac? M-am întors la nea Manole. I-am povestit totul. A cerut numărul lui Varodi. Secretara i-a făcut legătura. L-a convocat peste o oră...

A doua zi am fost chemat din nou la comandant. M-a luat tare. M-a întrebat de ce trag chiulul și nu reiau antrenamentele. Nici usturoi nu mîncase, nici...

Peste vreo doi ani aveam să aflu ce s-a întîmplat în ziua în care V. fusese chemat la președinte. Tot secretele, sărmanele.

La cîteva minute după intrarea lui V., secretara, pe care președintele o înstruise, a apărut în biroul cel mare cu două pahare mari de „Pepsi”. Era o zi foarte caldă. În fiecare pahar erau cel puțin cinci-șase cuburi de gheață. V. s-a uitat lung. Nu prea înțelegea ce e în pahare. Apoi, președintele l-a întrebat direct:

— Ascultă, colonele, ai fost în America?

— N-am ajuns.

— E, atunci, hai să ciocnim. Colonelul, disciplinat, a băut pînă-n fund...

— Află, colonele, că ai băut „Pepsi-Cola”. Cînd am fost în Australia, cu olimpicii, acum vreo șase ani, am băut sute de sticlute. Și toate erau aburinde, fiind scoase din frigidere speciale.

Colonelul a încercat să spună ceva, dar nea Manole l-a oprit și a chemat secretara: „Încă două, Lenuto!” Într-un suprem efort de redobîndire a autorității sale,

colonelul a îngăimat: „Și tot cu gheață, tovarășă secretară“.

Aici se încheie povestirea lui „Tavi“, „narcomanul“ corupt de marele spadasin Pavlovschi. Iar noi, care citim aceste rînduri de vară toridă, parcă am mai bea o sondă de „Pepsi“ cu șase cuburi de gheață.

Era cam prin '62... Cu patru ani în urmă se schimbase conducerea la „Gazeta”, care se travestise în... „Sportul popular”. Totul a pornit de la un fotoreporter, iar acesta l-a atras în viltoare și pe fostul redactor șef, ca în „principiul dominoului”.

Într-o zi, traversînd culoarul între secția internațională și Documentare, mă oprește adjunctul V.G. Era foarte aferat și avea niște manuscrise și șpalte în mînă: „Spune-mi, tovarășe Chirilă, ceva despre Sinkeviț... O fi bun?” Nu mi-am dat seama ce vrea. Am căutat un punct de reper. „Dar de ce vă trebuie?” „A fost așa, zi-i pe nume, Benkö în Polonia, cu luptele, s-a simțit obligat să scrie niște note de drum și-mi bagă pe gu numele așa... Iar eu trebuie să-i dau drumul”.

Mi-a căzut fisa destul de repede, mi-am dat seama că este vorba de Sienkiewicz și i-am răspuns că „e bun, ba chiar foarte bun”. N-a părut mulțumit: „Bine, bine, eu cred ceea ce spui dumneata, dar trebuie să fiu sigur. Mi-ar trebui ceva scris”. I-am spus că aș putea să-i scriu corect numele. Tot n-a părut încîntat: „Frate Chirilă, aș vrea slovă tipărită. Nu vreau să-mi aprind paie-n cap. Vreau ceva tipărit. Știi cum sîntăștia de la Direcția Presei”.

Îi scriu pe un carnet numele marelui prozator polonez cu litere de tipar. V.G. pare iritat: „Nu asta îmi trebuie. Vreau dovada scrisă că e bun”.

Depărtez brațele, a neputință, dar îmi dau seama că tot am o soluție, pentru a salva notele de călătorie ale lui Otto Benkö. „Am o idee, tov. V. G. Daoă nu mă înșel, am văzut la Documentare un volum al lui Sienkie-

wicz, „Prin foc și sabie”. Trebuie să aibă un studiu introductiv. O să vi se confirme că e bun”.

Ne-am despărțit. Aveam de dat două file pentru ziarul de a doua zi. M-am dus la dactilografe. Era vremea când dictam direct. (Astăzi îmi bat la mașină singur). Spre prînz, cînd se cam stinsese ziua de lucru, îl revăd pe V.G. Ieșea de la toaletă. Avea mania spălatului pe mîini. Îl vedeam cam de vreo zece ori cu prosopul în dreapta și cu savoniera în stînga.

Se oprește din drum, vine spre mine și îmi zîmbește: „Ai avut dreptate. E bun. Am citit prefața. E chiar foarte bun”. Și și-a continuat drumul spre cabinetul său de redactor șef adjunct, al doilea stat major al redacției...

BRUMEL

Și au mai trecut cîtiva ani... Într-o zi vine o știre tragică. Valeri Brumel, săritorul cosmic, cum i se spunea, a avut un grav accident de motocicletă, la Moscova. Știrea comenta și faptul că Brumel nu mai putea relua activitatea sportivă.

Știrea m-a întristat teribil. Brumel era un săritor de o rară eleganță. Sărea prin „rostogolire ventrală”, stilul acela frumos în care „îmbrățișează” ștacheta... Cîtă deosebire față de stilul „Flop”, în care săritorul vine cu spatele și se aruncă spre ștafetă cu complicitatea bureților care îi înlesnesc aterizarea. (Pe vremea lui Brumel se sărea în groapa cu nisip, motiv pentru care și aterizarea presupunea o tehnică specială. Astăzi cazi printre pernele bureților și tehnica nu mai are nici o importanță).

Vestea că Brumel și-a încheiat de fapt cariera ne-a îndurerat pe toți. Îmi aduc aminte că la Olimpiada de la Roma Brumel citea „Piatra din lună” de Collins, între două încercări. Nu întîmplător, după cîtiva ani, avea să scrie și piese de teatru.

Era un bărbat frumos, avea doar 1,85 — nu ca super-longilinii de astăzi, care măsoară în general doi metri — și sărea peste ștacheta înălțată cu aproape cizizeci de

centimetri deasupra înălțimii sale. Iar acum, totul se sfârșea. Știrea era echivalentă cu moartea unui artist.

Am dat știrea la ziar. Avea să apară a doua zi. Am și scris câteva rânduri. Brumel era un nume foarte mare. Am spune chiar că a fost mai mare decât Bubka, ucraineanul care cade în bureți după ce e proiectat de un fel de prăjină care se arcuiește ca la circ.

Au trecut câteva zile de la accidentul lui Valeri Brumel. Cam în a șasea zi ne-a venit „L'Equipe”-ul. Izbutisem să prindem un abonament, care era o nouă fereastră spre lume, pe lângă „Blaupunkt”-ul lui Ochsenfeld. Nani întinsese ziarul pe masa lui plină de hîrtii și de scrum. Prima pagină a ziarului francez era inundată de... Brumel. Era, de fapt, o pagină consacrată „săritoriului cosmic”. Eram lângă Nani și priveam pagina, care era o capodoperă de paginație și informație. Și intră V.G. Se apropie de masa lui Ochsenfeld. Se uită la titlul întins pe toată lățimea paginii : „*Brumel, jambe brisée, perdu pour l'athlétisme*” (Brumel, picior fracturat, pierdut pentru atletism). V.G. se uită la mine, se uită și la Ochsenfeld. Apoi poartă degetul arătător pe titlul din L'Equipe. Și rostește cu voce tare : „Nu sîntem corecți, domnule Ochsenfeld !” („Domnilor” era un apelativ oarecum disprețuitor). „De ce, tovarășe V.G.?” „Pentru că nu sîntem corecți ! De Brumel am scris, că e mare, de acord... dar de *Jam brisé* nici nu pomenim ! Te rog, Ochsenfeld, să dai la cules știrea completă”.

S-a lăsat tăcerea. Nani n-a putut scoate o vorbă. A pus o foaie în mașina de scris, ca să lase impresia că vrea să redacteze știrea în noua versiune... V.G. a părut mulțumit de operativitatea gestului. În ușă a întors capul și ne-a privit cu un amestec de ironie și de compătimire : „Greu se mai învață meseria asta”.

Cînd V.G. a închis ușa, Nani a smuls hîrtia din mașină, a făcut un ghemotoc și l-a aruncat... spre ușa pe care era lipit afișul publicitar cu Jesse Owens la start. Nani își pierdea cumpătul cam odată la 10 ani...

Și a mai trecut ceva timp. Și iar vine o știre. „La Londra se va juca primul turneu de tenis *open*”. Se redactează știrea și i se înaintează lui V. G. Se uită lung: „Asta ce-o mai fi? Open, open, open”... Redactorul, care nu era de specialitate, îi spune că open înseamnă *deschis*... așa scrie și pe ușile de hotel”. V. G. se înfurie: „Nu mă învăța pe mine ce e aia *open*... Vreau să știu ce se ascunde în asta”. E chemat Ticu Comarnischi, titularul rubricii de tenis. „Ce e cu openul ăsta, to'ar'șu Ticu? Ticu nu prea înțelege încotro bate V. G. Își scoate ochelarii, citește știrea, se uită la V. G. și încearcă să-l lămurească: „E o chestiune mai veche. Se discută de vreo cinci ani. Este vorba despre turneele de tenis la care ar urma să participe și amatorii și profesioniștii”. „Profesioniștii? ? ?!!” — sare ca ars V. G. „Noi nu sîntem de acord cu profesioniștii... Rezolvați cum știți! Duceți știrea la tovarășul președinte. Eu nu răspund”. Ticu coboară la primul etaj, la președinte, așteaptă ce așteaptă, apoi intră. Președintele citește știrea, primește explicațiile lui Ticu, dar parcă n-ar semna. Într-un târziu se ridică de la birou: „Asta nu e o treabă de care să mă ocup eu. E o problemă de ziar”. Ticu își dă seama că președintele are, totuși, dreptate. E o problemă de ziar. Iese.

Urcă din nou „la patru”, adică la noi, la ziar. V. G. îl așteaptă, cu nerăbdare. „Ce e, Comarnischi?” „Ni-mic. Spune că e o chestiune care nu-l privește. Că e o problemă de ziar”. „Așa a spus? Atunci e rău”... Tace. Cade pe gânduri. Într-un târziu, îl întreabă de Comarnischi: „Moscova ce spune? Să sunăm la „Sovetskii sport”... Ticu îi spune că la ora asta nu e nimeni la „Sovetskii sport”. V. G. are o criză: Nu mă interesează! Sunați undeva. Sunați la... la Comitetul Central!” Ticu Comarnischi se prăbușește într-un fotoliu, afanist la culme: „Nea Vasile, n-avem nici o șansă. Tovarășul Hrușciov este în vizită la lucru la Lvov”.

V.G. s-a făcut că nu înțelege. Știrea avea să apară abia peste vreo două săptămîni ..

Pentru că veni vorba de apariția știrilor... În '72 am plecat la Kiev, pentru meciul U.R.S.S. — România. Am cedat insistențelor lui Radu Urziceanu — căruia nu-i plăcea avionul — și ne-am decis să mergem cu trenul. A fost o călătorie infinită... Singura compensație a fost ceaiul. Am băut la ceai pentru toată viața. Și era tare bun. „Gruzinski ekstra”...

A venit și ziua meciului. Am luat loc la masa presei. În dreapta mea era Ponedelnik, redactor șef la „Futbol i hokkei”...

Cînd s-a terminat meciul, am alergat, împreună cu Radu, la telefon. Am prins, ca prin minune, legătura. Am transmis scurt, scorul, formațiile, cîteva faze importante, marcatorii. (Pierdusem cu 2—0).

L-am reîntîlnit pe Ponedelnik la restaurantul complexului. Ședea la o masă. Avea o bere în față. Fuma. L-am întrebat dacă a transmis la Moscova. Mi-a spus că nu... Că o să ia trenul peste vreo două ore, iar mîine, la Moscova, o să scrie în liniște. „Ce oameni fericiți” — mi-am zis. Cronica avea să apară deci vineri, la Moscova (meciul s-a jucat joi) și va fi citită simbătă, duminică sau mai știu eu cînd la Irkutsk sau la Vladivostok... În contrast cu toate acestea, îmi aduc aminte de o întîmplare pe care mi-a povestit-o fostul nostru redactor șef Aurel Neagu... Dacă îmi aduc bine aminte, a fost pe la Bologna. Avea destui prieteni. Într-o dimineață, răsfoind ziarele, constată că „Il Resto del Carlino”, care apare chiar la Bologna, nu are știrea dominantă a tuturor celorlalte ziare. Neagu îl întreabă pe prietenul său Cesare Trentini : „Cum e posibil ca „Il Resto” să nu aibă știrea ?” Cesare îi răspunde prompt : „Dacă nu a fost transmisă știrea, înseamnă că corespondentul nostru va fi concediat mîine. Sau a murit”. Peste puțin timp, redacția avea să afle că, într-adevăr, avusese un atac de cord... Asta apropo de calmul britanic al lui Ponedelnik.

SOLDATUL DE LA MARATON

Dar să mă întorc la nea Vașile, adică la V. G.

Plecaser în Grecia, cu ceva atletism. Îi lăsașe lui Adrian Vasiliu sarcina de a-i prelua corespondențele la telefon. Cât timp a fost cu centimetri și secunde, a mers. Dar iată că, a treia zi, nea Vasilică încearcă un reportaj... După o introducere cu zeite, vestale și nimfe, comunică la telefon că „Ieri după amiază, lotul nostru a făcut o vizită în localitatea Tombo, unde este înmormântat soldatul de la Maraton. Vasiliu nu înțelege: „Cum ați spus?“ V. G. repetă, enervat: „Localitatea Tombo, unde...“ Vasiliu îl întrerupe. „Nu se poate. Nu există o localitate Tombo“. V. G. se enfurie: „Ascultă, Vasiliule, îndrăznești să mă contrazici? Adică eu nu am fost în localitatea Tombo?“ Vasiliu își dă seama că e cheia, dar nu îndrăznește să-i atragă atenția asupra greșelii, așa cum nimeni nu a îndrăznit să-i spună, știm noi cui, că nu se spune „agust“ și „esterne“. „Mă, neprișorului — strigă V. G. în aparat. Dacă n-ai auzit de asta, că nici n-ai de unde auzi, scrie pe litere: „T de la Tudor, O de la Olt, M de la Mare, B de la... de la baftă, E de la Elena, A de la Ahoe și U de la, de la... „Udinese“ — încearcă să-l ajute Adrian... „Nu! U de la „umbră pământului, că asta faci acum, Vasiliule!“

Ce era să facă Adrian? Să-i spună că *tombeau* e mormânt pe franțuzește? Și-ar fi aprins paie în cap... A bătut la mașină reportajul, a scris Tombeau, dar a atras atenția. Și astfel, vizitatorul celebrei localități... Tombo a ieșit basma curată, nu înainte de a face cercetări după citirea ziarului în care îi apăruse reportajul.

Până la urmă s-a lăsat păgubaș...

SĂRUTUL CEL MAI LUNG

V. G. a dominat mult redacția. Îi plăceau călătoriile. A fost în Insula Bali mult înaintea lui Dej. A venit de acolo cu toate prospectele turistice culese de

pe toate mesele. Proiectase o carte de impresii. I-a cerut lui Urziceanu să i le traducă pe toate. (Erau în englezește). Bineînțeles că proiectata carte nu a apărut. Nici nu putea să apară. Totul avea o limită. Chiar și atunci.

Dacă a văzut că nu merge cu scrisul, a zis să ne povestească ce a văzut prin lume. Într-o bună zi, a plecat în Finlanda. S-a întors cu capul doldora — zicea — de impresii. Ne-a poftit în camera cea mai mare, că să ne povestească ce-a văzut.

„Tovarăși, am plecat cu avionul companiei... — își nota întotdeauna numele companiei și numărul avionului... De pe urma acestei manij era să se nască un conflict diplomatic, deoarece a notat într-un așa-zis reportaj toate numerele avioanelor staționate pe aeroportul din Istanbul. Și erau avioane americane...

„Dar să-l lăsăm să vorbească... „Am decolat lin și am pornit la drum... După vreo două ore, stewardesa ne-a spus că ne aflăm deasupra Mării Baltice... M-am uitat imediat în jos. Și ce să vezi? Nave militare, multe, cu zecile... și toate îndreptate cu tunurile spre U.R.S.S.". La care Valerică n-a mai putut să se abțină: „Se vedea așa de bine, de la 10 000 de metri?” „Da, Chiose, se vedea cum te văd și cum mă vezi... Aș vrea să nu mai fiu întrerupt... Așa am ajuns la Helsinki. (V. G. spunea Helsinschi, dar nu mai e cazul)... M-am plimbat mult prin oraș. Fete frumoase, toate blonde și înalte... Ai putea să crezi că sînt călugărițe, dar, n-o să mă credeți, sprijină zidurile și se sărută cu băieții. Am stat odată în fața unei perechi din astea și m-am uitat la ceas. Sărutul a durat nouă minute și patruzeci de secunde. (Nu l-am întrerupt, deși era, poate, cazul).

„Dar lucrul cel mai interesant l-am văzut în fața unui cinematograf. Se juca „Pe Donul liniștit”. Și era o coadă de vreo trei-patru sute de persoane. Asta, însă, nu-i nimic. La intrare scria că nu mai sînt bilete”. „Și chiar nu erau?” — l-a întrerupt Chiose. „Cum te văd și cum mă vezi”.

V. G. a continuat să povestească. Curios era doar

faptul că nu-și dădea seama că Goe, Biță și Georgică dormeau. Da, da, dormeau, cu ochii deschiși. Ce mult îi invidiam pentru tehnica asta !

SĂPĂLIGA

V. G. n-a fost singurul conferențiar pe tema amintirilor de călătorie. Am avut și alții. Ni s-a povestit odată despre Geneva. Ca să sintetizeze, M. C. a spus că Geneva e un fel de Ploiești cu lac... Altă dată, după o plecare în India, același ne-a spus, cu mult avînt patriotic : „Eram acolo, în India, mîndru de faptul că petroliștii noștri se consacră muncii, în numele prieteniei româno-indiene... Erau și niște sondori americani pe-acolo... I-am văzut și eu. Dădeau cu săpăliga, în speranța că o să găsească ceva petrol. Dar indienii, oameni cu scaun la cap, și-au dat seama imediat cum devine cazul și au concesionat lucrarea petroliștilor români”.

„Cu săpăliga” a rămas de atunci o vorbă valabilă pentru multe alte domenii de activitate. Mi-am dat seama între timp, după atîția ani, că e tare greu să înveți să gîndești *altfel*...

... Și iar îmi dau seama că au trecut 30 de ani.

Se apropia meciul de fotbal România—Danemarca, selecționate olimpice, pentru turneul final de la Tokio... Am plecat spre lot, la Snagov. („Baza veche“, cum îi spuneam). Fotbaliștii se adunaseră într-o cameră mai mare, peste drum de vila centrală, în care erau cele mai multe dormitoare. Era o zi de noiembrie călduță, când ai impresia că rotația anotimpurilor s-a oprit și că s-ar putea să vină primăvara. E adevărat, ploua cu frunze galbene, la cea mai mică adiere, dar senzația că vine primăvara stăruia. Așa e întotdeauna când „bate Mediterana“, cum spuneau marangozii cafe meștereau la caiacele bătrîne...

A venit și S. P., antrenorul. Cam încruntat. Nu-mi dădeam seama de ce, pentru că în meciul tur, de la Copenhaga, câştigasem cu 3—2. Ne-ar fi ajuns, deci, un rezultat de egalitate — nu se inventase încă regulamentul golului dublu în deplasare...

Nea Silviu — hai să ne amintim de el — a deschis lecția în stilul său personal, desuet și previzibil. „Stimați fotbaliști, știm cu toții că fotbalul este o expresie a materialismului dialectic și istoric. Că e o luptă a contrariilor, o acumulare cantitativă care duce spre...“ „Spre saltul calitativ“ — s-a auzit în sală... Nea Silviu s-a oprit o clipă, privind peste ochelari, vrînd parcă să se convingă că reacția sălii nu era una ironică, ci rezultatul muncii de zi cu zi a unor elevi bine pregătiți...

Nea Silviu a cercetat sala și a observat că Petru Emil a adormit, cu bărbia în piept. „Nu dormi, Emile!“

a strigat iritat antrenorul, dându-și seama, stingherit, poate, că el e somniferul. Petru Emil, buimac, s-a ridicat în picioare, ca o sentinelă surprinsă în post și a roștit mecanic.: „Nu dorm, tovarășe antrenor!”

Nea Silviu a continuat prelegerea, încercînd să se apropie de fotbal. În dreapta mea era Nichi Dumitriu, plictisit la culme de cele ce se întimplă. „Bă, Nichi, dacă mai adorm odată, că pic de somn, trezește-mă”. Nichi a dat din mînă, a lehamite. „Bine, Petreo, dar adu-nă-te un pic, că poate adorm și eu”.

Cînd nea Silviu a trecut la tablă, sala s-a mai înviorat. Din păcate, Petru Emil a adormit din nou. „Emile! — s-a auzit vocea antrenorului. Ți-am spus să nu dormi”. Nichi Dumitriu rîdea, în spatele lui Kozska. „Nea Silviule, am auzit tot”. „Ce-ai auzit?” „Că jocul se va cîștiga la mijlocul terenului”. „Asta la general, dar de dormit văd că dormi mereu, ca africanii la amiază”. Nea Silviu a mai vorbit ce-o vorbit și iar s-a auzit zgomotul scaunelor care își pierduseră și ele răbdarea. Am auzit doar atît : „Emile, să știi că nu așa se pregătește un meci cu Danemarca”. „Nu-i bai, nea Silviule. la Copenhaga, Manolache a dat două. Acum o să, dea unul și gata...”

Ne-am îndreptat spre terenul de antrenament. Petru Emil jongla cu Nichi Dumitriu. Își trimiteau mingea cu efect, ca la biliard. Nichi încerca un retrou, presînd mingea cu crampoanele din față. Și mingea urca spre capul rapidistului, ca pentru un număr de circ. Apoi o trimitea cu boltă spre Emil, care o amortiza pe ceafă... Le plăcea să se joace. Ceilalți lucrau perechi-perechi. Nea Silviu se abținea. La ce bun să reia discuția cu doi tipi pe care cu greu puteai să-i pui la punct...

A doua zi a fost meciul cu Danemarca. Ne-am dus la arenă fără emoții. Cînd ai un 3—2 în deplasare, e greu să se mai poată întimpla ceva. Dar iată că stadionul amuțește. Marchează danezii : 1—0. Scorul general a și fost egalat... Repunem în grabă. Atacăm... Ne descoperim. Contraatac dănez : 2—0. Totul pare pierdut. Mai avem doar speranța unui gol. Timp mai e, dar nu se știe niciodată... E abia minutul 15. Dar,

ceea ce era imposibil de crezut, se întâmplă. În minutul 18 e 3—0 pentru danezi. A fost momentul în care Dan Deșliu, care se afla în dreapta mea, la masa presei, a rostit faimosul calambur de care mi-am adus de atâtea ori aminte : „Da-ne-mar-că, ăștia, domnule!”.

Pînă la urmă știți ce s-a întîmplat. Petru Emil, care umbla ca un somnambul pe acoperișul casei, s-a scuturat brusc și a marcat ambele goluri. Omul care adormea de cîte ori auzea ceva despre materialismul dialectic, a salvat echipa națională. L-a salvat și pe nea Silviu.

Dar, acest 2—3 cu care egălasem scorul de la Copenhaga impunea un meci de baraj. Un meci care avea să se joace peste două săptămîni la Torino. Era, totuși, un succes. Echipa României se apropia de un vîrf pe care nu-l mai atinsese : calificarea în turneul final olimpic de la Tokio.

Barajul de la Torino a fost dramatic. La 1—1, arbitrul a dictat prelungiri. Spre finalul lor, Sasu (care s-a sfîrșit între timp), a marcat golul victoriei. Vestiarul românesc jubila — cum avea să-mi spună Octav Luchide, cel mai cîmpetent secretar federal din istoria fotbalului românesc. Un singur jucător părea abătut. Era Pîrcălab. Își scotea tacticos ghetetele. Le curăța de noroi, cu o șurubelniță. Și deodată, i s-a adresat lui Sasu, care era în dreapta lui : „Mare fleț ai fost, mă, Sasule! Să vezi acum ce ne așteaptă”.

Ce putea să ne aștepte? Temerea lui Pîrcălab era o enigmă.

Dar „tricolorii” au ajuns la Tokio. Au jucat bine, uneori foarte bine. Au învins Iugoslavia lui Geaici, cu 3—0. Rezultat mare. Au făcut 1—1 cu echipa națională a R. D. Germană. Au învins Ghana, care era o echipă puternică, adică binecunoscuții „Black Stars”. Au învins și Mexicul... Îmi aduc aminte de Cisneros și Fragoso. Cîte dintre echipele noastre naționale au avut asemenea serii?

Dar a venit semifinala cu Ungaria. Era 1—0 pînă spre finalul partidei. Conduceau ungurii, la care strălucea atunci Bene, cel care avea să facă parte din

celebrul atac „în cinci” de la Londra, în Campionatul mondial '66: „Bene—Varga—Albert—Rakossi—Farkas...” În acele ultime minute am avut un penalty. La 0—1 ! Și a ratat Constantin, pentru că i-a fost scris să poarte povara asta pînă la sfîrșitul vieții. Toți am uitat penalty-ul sau penalty-urile ratate de Platini, de Socrate, de Maradona. Pe Constantin nu-l uităm...

... Ce a urmat după acel turneu olimpic, pe care nu l-am putut reedita nici pînă astăzi ? Echipa s-a întors acasă, cu un remarcabil — totuși — loc cinci, un loc cinci pentru care atleții Viorica Viscopoleanu și Șerban Ciochină au fost premiați cu generozitate. În schimb, fotbalul a fost pus la colț, iar antrenorul Silviu Ploșteanu a fost îndepărtat fără argumente serioase.

Cîtă dreptate a avut Ion Pîrcălab, cinicul din vestiarul de la Torino...

Au urmat Covaci și Oană. Alt tăvălug peste ei. Timpul nu mai avea răbdare. În 1967 avea să se producă și catastrofa de la Zürich, acel 1—7 în fața Elveției.

Clepsidra fotbalului nostru anunța venirea lui Angelo Niculescu...

Sînt aproape 20 de ani de atunci. Echipa națională era în cursa preliminarilor pentru Campionatul european. La Glasgow urma să se joace meciul Scoția — Spania. Un meci care îi interesa mult pe „tricolori”. (Spionajul devenise de pe atunci la modă).

A fost desemnat pentru urmărirea acelei partide antrenorul lotului, Valentin Stănescu. Nu-i prea plăceau lui Valentin deplasările astea de unul singur, peste Europa, și pe deasupra cu bani puțini în pungă.

În sfîrșit, meciul s-a jucat, Spania a cîștiga! cu 2—1 pe Hampden Park... Valentin a revenit acasă. Ca de obicei, l-am căutat pentru un micro-interviu în legătură cu partida. Am coborît două etaje, i-am spus despre ce e vorba și mi-a promis că vine în cîteva minute, sus, la patru, unde a fost și este redacția „Gazetel”.

Cînd a urcat la patru, în biroul meu se adunaseră vreo cinci colegi. Valentin era întotdeauna un „număr” și nimeni nu scăpa ocazia să-l asculte. A dat buzna, în stilul său personal, umplînd camera cu vocea-i tunătoare: „După cum văd, vreți conferință de presă. Altfel nu puteți. Bă, „Poldi”, dar tu ce cauți aici ? Tu ești la săbii. Da' în fine, poate mai înveți cîte ceva. Că pînă acuma, dacă-ți aruncam o minge în brațe, îmi cereai și un cuțit, crezînd că ai prins un pepene”.

„Și-acum ia spune, Ioane, cu ce te pot servi”. „Cu Scoția-Spania, meciul pe care l-ai văzut. Cum a fost ?”

„A fost greu, mă, băieți. Voi știți cum plecăm noi în străinătate. Cu mai nimic și cu... „descurcă-te cum poți”... Mie mi-au dat zece mardei. (n.r. adică 10 lire sterline). „Asta a fost diurna ?” „Care diurnă, fratele

meu ? Aștia au fost toți... Și uite așa, m-am urcat în avion și am pornit la drum... Pe la Viena ne-a scuturat ca pe scaunul electric. Se auzea scrișnetul dinților la toți. Și eram vreo sută. M-am jurat iar că e ultima oară să mai zbor, dar a trecut... Am aterizat la Londra. Am bîjbîit pe la Informații... știi bine că nu parlesc engleza... i-am arătat fetei prin semne, în sus, că merg la Glasgow... a fost foarte binevoitoare, cum ești cînd ai în față un surdo-mut... am umblat ce-am umblat și pînă la urmă tot am găsit cursa de Glasgow. Am urcat iarăși, am văzut de sus podurile peste Tamisa și iar ne-am pierdut în nori, unde nu mai știi de unde vii și încotro te duci... În avion am învățat, de fapt, să fac cruce cu degetele mari..., pînă la urmă aveam să fac cruce și cu limba... că așa e omul... face pe ateul cînd e pe uscat... are și teorii, dar cînd ajunge sus... tot la cruce fi e gîndul..."

Am încercat să-l întrerup, bătînd cu arătătorul în ceas, dar Valentin s-a ridicat imediat în picioare. „Mă, băieți, nu mă întrerupeți, că ce vă dau eu e aur. La Londra, credeți-mă, e o liră cuvîntul“.

„Și cobor eu la Londra. Și ce era să fac ? Am oprit un taxi. Omul m-a poftit ca pe Churchill, m-am întins pe canapeaua din spate, că era „Rolls“ și a așteptat comanda. Eu, iarăși cu muchea palmei, adică înainte. I-am strigat ca să se audă, că era prin geam : „Fudbal ! Fudbal !“ Și s-a prins... Eh, acum a început necazul. Aparatul de taxat a început să cearnă... ța-ca-ța-ca-țaca... Uite că a și înghițit o liră. Mai aveam nouă mardei... Dar n-aveam încotro. Ța-ca, ța-ca, ța-ca, ța-ca... Mă treceau toate sudorile... Cînd am ajuns la cinci mardei, mașina s-a oprit. Mă uit eu pe geam și-mi dau seama că nu m-a dus la stadionul pe care se juca. Glasgow-ul are două stadioane mari. Și omul meu m-a dus invers. Am început să strig că nu e ăla, să zbier ca în tribună, omul s-a speriat, dar și-a revenit, pentru că a înțeles... Între timp am văzut cîțiva tineri cu steaguri... am împuns aerul într-acolo, și atunci minune, omul a oprit ceasul... vezi bine, am greșit... și așa am ajuns pe stadionul cel bun... I-am plătit cinci mardei — nici nu mai știam dacă mai am de întors — și m-am îndreptat spre intrare. Aici —

stop ! Hallo, tichetul", ei spun *tichit*... „Ce tichit, mă omule, că eu sînt trenerul echipei României". Aiurea... În zadar mi-am scos carnetul de antrenor... N-aude, nu vede... Era să mor în fața intrării, după ce am făcut trei mîr de kilometri, dar am avut un pic de noroc. A apărut Kubala, antrenorul Spaniei care-l poftea pe un barosan spaniol să intre. Am intrat și eu cu el. M-a recunoscut... că am fost și adversari pe Giulești, imediat după război... și m-a luat pe după umăr, urcîndu-mă la oficială".

Am încercat să-l întrerup pe nea Tinel, pentru că riscam să povestesc de-o nuvelă. „Ai vreun program de meci, nea Tinele ?" „De unde, mă, cu zece mardei ? Taci și ascultă, că a fost meciul dracului". „De ce ?" „Stai să vezi". Îmi dădeam seama că o să fie greu interviul. Ce fel de interviu e acela fără nume de jucători ? Încerc să-l întreb de așezare, de dinamică, de gabarit. Rîde. „Mă, voi, cronicarii, ați încurcat fotbalul cu „zona", cu „fluxul și refluxul", cu „acordeonul"... ați înnebunit de tot, și ne înnebuniți și pe noi... Nu zic ca Gică Teodorescu : „mă, gol să iasă, dar văd că ați răsucit fotbalul, care e un joc foarte simplu... Știi să driblezi ca Nichi Dumitriu ? Ești valabil. Nu știi ? Încearcă la popice, că fotbalul e dribling.. Cine n-a știut să dribleze, s-a apucat să scrie cărți despre tehnica fotbalului".

Taimaut, nea Tinele, povestește-ne ceva despre Nichi, care a fost copilul dumitale. Și Valentin Stănescu s-a lăsat în scări. Întotdeauna i-a plăcut să povestească despre Nichi. Fără Nichi n-ar fi cîștigat niciodată singurul campionat al Rapidului...

Mă, băieți, fotbaliști ca Nichi nu se nasc în fiecare an. Îmi aduc aminte, după ce s-a retras de la Rapid, din motiv de boală, am făcut ce-am făcut și l-am adus la Steagul Roșu, la Brașov. Într-o bună zi, jucam un meci amical cu o echipă germană, redegistă, Karl Marx Stadt. În fond, dacă noi am avut un Dinamo Orașul Stalin, de ce n-ar avea ei unul cu Karl Marx Stadt ? Îmi aduc aminte că era 1—0 pentru noi... Și ia Nichi o minge pe la centru, îl aruncă pe Fritz în dreapta, îi rupe șorțul lui Iohann, îi face menisc lui Horst și ajunge în fața portarului. Omul iese să plonjeze la picioare, dar Nichi, hașt,

il culcă-n derapta... Avea poarta goală, dar asta nu-i de Nichi. Il mai întoarce odată... Din nou poarta e goală. Dar Nichi are chef de joacă... Și-l mai răsuțește odată... Unde credeți că s-a oprit Nichi cu portarul? Nu. În spatele porții ar fi fost simplu. S-a oprit în cercul de aruncare a greutății... Abia acolo i-a permis portarului să pună mîna pe minge... Spuneți-mi mie acum dacă Charlie Chaplin a gîndit vreodată un scenariu ca ăsta”.

A trebuit să intervin. „Nea Tinele, oamenii au chef de povești, dar eu trebuie să dau interviul”...

„Că bine zici. Deci, începe meciul. Scoțienii peste. Aveau pe stînga unul blond și crăcănat care îi făcea otită fundășului dreapta spaniol... nu, nu era Camacho... Camacho e pe partea aialaltă... „Cum îl cheama pe crăcănat?” „Habar nu am... Ceva cu Mac... la ei sînt toți cu Mac... Și jocul continuă, și scoțienii vin mereu peste, tribuna ia foc, așteaptă golul... Și golul plutește în aer, cum spuneți voi... știu asta de vreo treizeci de ani... și iată că acum se produce momentul cheie al meciului... Ce credeți că se întîmplă? Intră un cățel pe gazon. Un Fox-terrier, ăștia îmi plac mult... Dar asta n-ar fi nimic... Cățelul aleargă spre poarta lui Iribar, pe ăsta știu foarte bine cum îl cheamă, pentru că e portar și mi-a făcut cadoul ăla imens pe Bernabeu, cînd i-a strecurat Crișan mingea printre picioare... Ce crezi că face Iribar? Ia ciinele în brațe... Și tribuna ia foc încă odată. Ce mai? Iribar, care e uns cu toate alifiile, știa că scoțienii sînt morți după ciini. Unde mai pui că a început să-l și mîngie...”

Și iar a trebuit să intervin. Dar Tinel nu s-a lăsat:

„Află, Ioane, că acolo au cîștigat spaniolii meciul. Vreau să spun, că i-a ajutat tare mult șmecheria lui Iribar, care a mai repetat odată figura... ciinele a mai intrat odată în careu, iar cînd a ajuns în „șase metri”, tușt în brațele pungașului din poartă... Tocmai egalase alde Claramunte (n.a. Claramunt) din loviătură liberă de la 16 metri... Îmi vine să cred că Iribar aranjase ceva cu copiii de pe margine, topiți și ei după căței”.

În zadar am încercat să-l readuc la partida Scoția—Spania, pe care scoțienii o pierduseră cu 2—1. Tinel își

încheiase expunerea tehnică, susținind sus și tare că meciul a fost pierdut în momentul în care Iribar a luat cățelul în brațe. A trebuit să aștept ziarele străine ca să aflu formația. (Acum, după 20 de ani, îmi dau seama că pe Valentin nu-l interesa foarte mult formația. El își fixase mai bine în memorie pe „cel crăcănat”, pe „roșcatul cu pistrui”, pe ăla cu căpățîna mare”, care dădea bine din săritură la cornere sau la loviturile libere cu boltă).

Acum a revenit acasă. Era bine dispus, proaspăt bărberit... „Să mă fi văzut aseară, cînd am sosit. Eram frînt. De la Glasgow am mers cu taxiul la aeroport. I-am spus lui „Loți” Kubala: „„Măi, acesta, cum ajung la aeroport?” Și Kubala, căruia i-a căzut întotdeauna fișa, m-a băgat într-o mașină și așa am ajuns la aeroport. Noroc că la ei cursa Glasgow—Londra e ca trenul nostru spre Ploiești. Dar iar m-am jurat că, nu mai urc în avion. Degeaba încerca pilotul, săracul, să iasă din vată. Abia peste Mîneca am văzut un colțisor de cer albastru. Și-atunci mi-am zis că am scăpat.

Dar asta a fost doar pentru puțină vreme. Peste două săptămîni veneau scoțienii la noi...

Și au venit scoțienii la București. Gomă mare. Sacouri bleu marin, cu cocarde din fir de aur. Valize mari, să le duci cu macaraua. Valize și mai mari, metalice, cu alimente. Se pornise vestea că la noi nu prea e mâncare. Încercăm să vinăm cîteva declarații. Îl interceptez pe unul solid, cu mustață roșcată, ca a lui Lucian Pintilie. Omul zîmbește: „Eu sînt bucătarul”. Dau să fac stînga-mprejur. Cînd colo dau de ajutorul de bucătar. Și tot cu sacou bleu marin, și tot cu cocarde din fir de aur... Numai în Anglia, cu trei ani în urmă — acum sîntem în '75 — i-am văzut pe cei de la Ajax sosind cu un bucătar șef și cu trei ajutoare. Îmi aduc aminte că șeful semăna cu bătrînii primi miniștri ai Marii Britanii din secolul trecut. Ca și ei, bucătarul lui Ajax avea perciuni adunați pînă sub bărbie...

Scoțienii au urcat în camere. Rămînem pentru două-trei vorbe protocolare cu șefii. Mare lucru nu poți afla. La paharul de vin, clasică și mult prea tocită urare cu „cel mai bun să învingă”.

Mai zăbovim prin hol. Iată-l pe McQueen, celebrul fîndaș central al scoțienilor și al lui Celtic. Deși are mîine finala Cupei campionilor cu Bayern la Paris, a preferat să vină cu naționala. Cîți fac asta într-o perioadă în care prima de victorie la club e de 10 ori mai mare decît la „națională”?

Ne gîndim să-l abordăm. (Sînt împreună cu Eftimie Ionescu în holul „Florei” de la Șosea. Vom reuși, oare? Dar, surpriză, McQueen vine direct spre noi. „Îmi dau seama că sînteți gazetari. (Vorbește în șoaptă, ghidat probabil de nu mai știu al cîtelea simț). „Am auzit

că se poate vedea la televizor finala Cupei campionilor. Aud că sînt unele complicații, că nu transmite Bucureștiul. Cum aș putea, totuși, să văd finala? V-aș fi foarte recunoscător”.

Cădem pe gînduri, dar nu pînă într-atît încît să înregistreze McQueen dificultățile pe care le-am avea. În mai puțin de un minut, Eftimie hotărăște să-l invite la el acasă, pentru că prinde foarte bine Sofia, și nu numai pentru asta. Ne aflăm în fața unui mare jucător care trebuie ajutat. Stabilim ca mîine seară, deci în ajunul partidei cu România—Scoția, să-l așteptăm la ora opt în fața hotelului „Parc”. Nu prea știm cum o să părăsească McQueen „Flora” neobservat, dar asta îl privește. Probabil că se gîndește, însă, de ce trebuie să ne întîlnim în față la „Parc”, care e la o sută de metri de „Flora”. Încercăm să-i sugerăm mai mult prin semne că e pentru securitatea lui față de staff-ul tehnic. McQueen lasă impresia că a înțeles. (Întotdeauna mi-am zis că unui fotbalist îi cade mai repede fisa decît unui individ oarecare, el fiind obligat, de-o viață, să ia hotărîri într-o fracțiune de secundă).

Întîlnirea „conspirativă” a avut loc pe treptele hotelului „Parc”. De fapt, noi eram cei în pericol. McQueen nu avea nici o problemă. Aparținea altei lumi...

Am intrat în apartamentul lui Eftimie Ionescu, la „Mache”, cum îi spun toți și chiar reporterii italieni, care modifică puțin numele, rostind „Machia”. McQueen, cît era el de McQueen, s-a dovedit un timid. A așteptat mult să i se indice fotoliul în care va sta. A privit în liniște. Era concentrat. Nimic din verva nestăpînită a unui italian sau francez. Echipa lui, Celtic-ul, a pierdut. N-a avut nici o reacție. Era mulțumit că a putut să-și vadă coechipierii. Ne-am înțeles prin semne că e momentul să ieșim. Am coborît în liniște. Am avut impresia că noi, toți cei trei, nu sîntem în regulă. Să se fi transmis și lui McQueen frica unor oameni care nu aveau dreptul să vie în contact cu străinii? Poate.

McQueen ne-a mulțumit. Am arătat spre „Mache”. El își asumase cea mai mare responsabilitate. Cînd să coborîm din mașină, tot la hotelul „Parc”, mi-am dat

seama că ideile de a-l include pe scoțian în frica noastră generală erau absurde. McQueen ne-a invitat în holul hotelului. Am spus că e târziu. Și era târziu. (Spun asta ca să mai scad din teama neagră care ne însoțise mereu. Prea ni se spusese de multe ori că aparatele Philips, cele mai moderne, se află în tufele din fața hotelurilor pentru a nu avea o asemenea reacție).

... A doua zi, la meci, sub tribuna lui „23”, unde erau vestiarele, McQueen ne-a zîmbit cu discreție, complice.

Am condus cu 1—0. La acest scor, Dobrin a ratat o ocazie imensă, singur cu portarul. Dacă i s-ar mai da de 100 de ori mîngîea aceea, n-ar putea rata. Valentin Stănescu avea să spună mai târziu: „Așa e cînd e să s-aleagă praful”.

Dar asta n-a fost totul. În ultimul minut, lovitură liberă spre poarta noastră, cam din dreptul băncii tehnice din stînga, cînd privești dinspre masa presei. (Vechea masă a presei). Arbitrul se uită la ceas. Mîngea pornește, sus, cu boltă... zbor infinit. Scoțienii sînt toți în careul nostru. Și deodată, McQueen se înalță ca un prinzător de rugby și marchează cu capul. Valentin Stănescu se prăbușește de pe băncă... E 1—1. McQueen revine calm spre mijlocul terenului.

Celtic a pierdut, i s-a oferit această compensație. În ochii lui Valentin Stănescu vedeam lacrimi. „Așa e cînd e să se-aleagă praful, Ioane!”

... Valentin e astăzi un om bolnav. S-au adunat prea multe. A venit apoi și noaptea de la Blois, cu acel 4—0, care l-a debarcat. Avea din nou lacrimi în ochi, pe culoarele Federației. Cine ar fi crezut că imbatabilul Pierre Brasseur va avea o asemenea suferință? Cine ar fi crezut că Ștefan Covaci, simbolul detașării și al eternei bune dispoziții, se va prăbuși fizic într-o lună? Și cine ar fi crezut că tînărul Mircea Lucescu va fi purtat în mare viteză spre spitalul din Brescia, direct de la arenă?

Antrenorii trăiesc momente crunte. Golul lui McQueen a fost un asemenea moment. Și el a săpat adânc în creierul și în inima lui Valentin Stănescu.

Și totuși, nimeni cu cedează. Mă gândesc la cuvintele lui Desmond Hackett, gazetarul englez : „Fotbalul e mai tare și decît viața, și decît moartea.

Era prin '55. Un miez de noapte obișnuit în tipografia ziarului nostru. Noapțile acelea lungi, cu miros de plumb topit, cu șpalte ude, cu corectori picotind în zumzetul linotipelor. Cap limpede era Valeriu Chiose, gazetar pînă în măduva oaselor, șahist de clasă, specializat în k.o.-uri spectaculoase, mai ales după miezul nopții, pe un colț de masă, printre manuscrise și pagini bune de calandru...

Responsabil de număr era T. R. Bunul de tipar era o treabă de minute. Dar, deodată, de la Agerpres mai sosește o filă... Valeriu, cu ochiul său versat de șahist, privind peste umărul partenerului, prinde în filă o știre de ultimă oră: „La Palo Alto, Bob Richards, „pastorul zburător”, a sărit 5,60 metri la prăjină”. „Ce zici, nea Tommy?” i se adresează Valeriu responsabilului de număr. Tommy se uită, încruntat, la filă, peste ochelarii săi „întăriți” cu o sfoară: „Asta ce-o mai fi, Valerică?” Valeriu se oprește cu nebunul între degete: „O știre faină, nea Tommy... S-o băgăm cu opt bloc la „ultima oră”. T. R. se prăbușește pe scaun: „De ce a trebuit să vină știrea asta?” „Nu te înțeleg, nea Tommy... Pastorul e formidabil... L-am văzut pe A.N.E.F.” „Lasă-mă cu pastorul. O fi el formidabil, dar mie îmi strică ziarul”. Valeriu rîde: „Cum o să-ți strice ziarul?” „Mă, Chiose, tu niciodată nu ai avut nivel politic, chiar dacă ai băgat pagini întregi cu Botvinnik, cu Smîslov în ziarul nostru”. „Habar n-am la ce te gîndești” — i-o taie Chiose, care începe să simtă încotro bate Tommy... „Nu face pe nebunul cu mine, Valerică... Cît spui că a sărit pastorul?” „Patru metri cincizeci și cîinci”. „Oh, oh, oh, de ce a trebuit să-mi vină tocmai mie pe cap știrea asta?”

Chiose duce nebunul la b 2, hotărît să continue jocul... Tommy nu se lasă. Schimbă tonul. „Cît timp o să transformăm noi tipografia asta într-o sală de șah?” Chiose strică jocul, adună piesele, le „toarnă” în săculeț. Tommy încearcă să-l îmbune: „Ascultă Valerică, pastorul ăsta e american, nu-i așa?” „Sută la sută”. Tommy parcă a primit un cuțit în inimă... „Cît sar sovieticii, Valerică?” „Ozolin deține recordul unional cu 4,30... Ozolin, cel care a spus că pentru fiecare record al său a umplut butoaie cu transpirație”. „A spus-o foarte bine... Dar pastorul?” Chiose nu se poate abține: „O fi umplut cît o cisternă”. T.R. Nu gustă gluma. E obsedat de ceea ce s-ar putea întîmpla a doua zi cu ziarul, cu știrea, cu secția de presă, care nu admite nimic, dar absolut nimic ce se leagă de țara lui Abraham Lincoln, care a devenit, de vreo zece ani, aici, la paralela 45, doar țara Wall-Street-ului și a caricaturilor de pe coperta „Crocodilului”, cei trei, adică Ku-Kri-Niksi...

Acum, cel care atacă e Chiose. „Hai să ne hotărîm odată, nea Tommy!” T.R. e în continuare prăbușit. Pipa i s-a stins de mult. Dar, deodată, se ridică de pe scaun. Pare iluminat. Oboseala i-a trecut ca prin farmec. Îl cheamă pe Jean Moscovici, secretarul de serviciu, care descinde din prototipul său din „Ziariștii” lui Mirodan. „Mai așteptați cu calandrul. Cît ai spus, Chiose, că sare Ozolin?” „Patru și treizeci, record unional”. „Măi, al dracului — nu se poate împăca T.R. cu cei 25 de centimetri care îl separă pe Ozolin de blestematul acesta de pastor. — Uite ce e, Jeane. Băgați știrea Agerpres. Pune-i și pastorului 4,30, că n-o fi foc”.

Valerică rîde. „Așa te vreau, nea Tommy... Un responsabil de număr trebuie să aibă idei. Iar dumneaele le ai”.

În cîteva minute s-a cules și știrea. Cu 4,30. Pentru eternitate. Tipografii își dădeau coate. A venit și pagina. Tommy s-a uitat lung, ca să se convingă că a cules 4,30... Apoi i s-a adresat lui Jean: „Ascultă, Jenică. Răspunzi cu capul: 4,30!” Jean a răspuns impasibil: „Vrei să știi, nea Tommy? Dacă am ajuns aici, mie mi-e chiar totuna”.

Echipa de serviciu a ieșit pe la unu. Era o noapte

caldă. Tommy a dat colțul: „Mă grăbesc acasă. La trei vine Petrică să mă ia cu mașina. Mergem la pescuit, spre Giurgiu”. Chiose l-a privit lung: „Ce chef ai, nea Tommy!” La care responsabilul de număr a dat din cap, cu subînțeles: „Nici nu știu dacă aş fi putut face meseria asta dacă nu aş fi fost pescar”.

La „Tic-tac”, în vitrină, bucătarul umplea farfuriile cu chebab...

Era prin '61. Lucram ca redactor la revista „Sport”. Scriam despre toate sporturile. Aşa se face că la revenirea Iolande Balaş dintr-un turneu în China, i-am luat un interviu. Am publicat şi fotografiile. Reuşisem un fotoreportaj care a plăcut colegilor şi nu numai lor. Dar iată că într-o bună zi vine val-vîrtej redactorul şef, însoţit de un individ cam brunet, un fel de şef cu propaganda. S-a organizat imediat o şedinţă. S-a citit reportajul meu. Ne uitam unii la alţii, fără să ştim ce se întîmplă. La un moment dat redactorul şef se opreşte şi mă întreabă: „Cum vine asta... am văzut în China şantiere fără seamăn în lume?” I-am răspuns că asta este părerea maestrei emerite Iolanda Balaş. Mi-a tăiat-o scurt: „Crezi că e bine formulat?” „Nu văd nimic deosebit” — am răspuns. Atunci redactorul şef a sărit ca ars: „Dar şantierele sovietice?” În zadar am căutat să-i spun că Iolanda înţelege prin „fără seamăn în lume” nu nivelul tehnologic, ci senzaţia de furnicar pe care o degajă spectacolul unui mare şantier chinezesc... Am fost pus la stîlpul infamiei şi trimis fără întîrziere „în Apuseni”, ca să scriu despre o învăţătoare care a agăţat o bară de fier între doi copaci, în curtea şcolii — o şcoală de pe Valea Arieşului — ceca ce. În imaginaţia lui, era un act eroic în slujba dezvoltării sportului de mase... Trebuie să vă mai spun oă pentru grava greşeală comisă am fost la un pas de concediere, la sugestia oaspetelui cu nume de femeie (Voichiţă).

Zis şi făcut, am pornit la drum. În Gara de Nord m-am întîlnit cu sculptorul Ciucă. I-am povestit cele întîmplate. A rîs şi mi-a propus să dau dracului bara

de fier de pe Valea Arieşului şi să merg cu el la Tîrgul de Fete de pe Muntele Găina, că tot în direcţia aia mergem. Am primit imediat sugestia. „Dacă nu mergem acum, cine ştie cînd o să ajungem — şi dacă o să ajungem”.

Şi am ajuns pe Muntele Găina, pentru că nu-mi intrase în cap ca şantierele sovietice sînt — ele — fără seamăn în lume. Ca să nu lungesc vorba, să vă mai spun că a fost o noapte de vis, cu tulnice şi rachiu de caise, oferit de nişte studenţi din Brad, care veniseră pe muntele care lega şapte judeţe. Am stat toată noaptea la lumina focului. Era cam frig, dar era tare bine. Nu cred că există whisky mai bun decît rachiul de caise. Am adormit spre zori, cu spatele la tăciunii care stau să se stingă. Vedeam cum pălesc, treptat, stelele.

Apoi am coborît spre Avram Iancu. Am poposit la Stei. Şi m-am întors acasă, încîntat că întîmplarea şi... nesupunerea m-au adus la Tîrgul de Fete, despre care se spune că cei din Muntenia îl vād, dacă îl vād, o singură dată în viaţă.

Copleşit de amintirea nopţii de pe „muntele pleşuv”, am scris un reportaj lung „din Țara Moşilor”. Redactorul şef era plecat. Adjunctul, care nu se avea bine cu apărătorul şantiierelor sovietice, mi l-a publicat pe toată pagina, cu titlu desenat. A fost o pagină de elan şi tinereţe... Cînd s-a întors, redactorul şef nu a mai avut ce face. Se afla în faţa faptului împlinit...

Dar au trecut ceva ani. Între timp au început conferinţele care îl criticau pe Valev pentru rolul rezervat României în C.A.E.R. Am fost şi eu la o astfel de conferinţă, în care se părea că se întoarce roata. Țin minte că la masa prezidiului se afla şi Nicolae Moraru, care dădea mereu din cap, aprobator, la citirea referatului, ceea ce l-a făcut pe bătrînul Voicu, care citea de la catedră, să nu mai poată răbda: „Rog pe cei de la masa prezidiului să nu mai dea din cap”. A fost un moment jenant...

Intr-o bună zi, hai să revenim în redacţia ziarului „Sportul”, un coleg, P.H., îi prezintă aceluiaşi redactor şef o pagină cu fotografii de boxeri sovietici şi cu

un mic reportaj. Redactorul șef se uită la pagină, o depărtează și o apropie, ca și cum ar vrea să prindă sharf-ul fotografic: „Ce-i cu asta, mă, Petrache?” Redactorul îi explică că ne-au venit niște poze frumoase și că în general boxerii sovietici sînt deosebit de valoroși. Șeful își privește subalternul, îi întinde cartonul machetei și-i spune: „Măi, Petrache, maică Rusia și-a cam făcut datoria... Acum să ne lase...”

Și Petrache a rămas stupefiat de îndemînarea și viteza cu care omul nostru reușise acea piruetă atît de spectaculoasă...

S-a întâmplat în Cipru... La Limassol, adică Lemessos, cum îi spun ciprioții greci... Era în noiembrie 1983... Aveam să jucăm cu Cipru, penultimul meci al calificărilor pentru „europene”.

Cu cinci luni în urmă, echipa României părea complet barată în drumul spre calificare. Dar iată că la 9 iunie pe Rasunda Stadion din Stockholm, stadionul lui Pele '58, România a învins cu 1—0, prin acel faimos gol al lui Cămătaru, care a fost multă vreme genericul emisiunii Sport a Televiziunii... Și astfel, „tricolorii” erau din nou „în cărți” — vorba lui Răducanu.

Reproduc acum câteva rînduri din însemnările de atunci :

12 noiembrie. A fost frig la decolare. Dar pentru că mă fascinează acest zbor peste Bosfor, peste Troia și, în orice caz, peste Mediterana, am luat cu mine doar o scurtă de piele și o bluză fără mîneci...

A fost o călătorie deasupra norilor, Fără Bosfor... Fără Troia. Am aterizat la Larnaka. Un aeroport liniștit... Și mireasma întotdeauna îmbietoare a Mediteranei, atomiseur-ul primăverii — cum spunea Ștefan Covaci. Ne-am imbarcat în autocar, spre Limassol. Șoferul ne spune că dincolo de zare e partea turcească. La numai zece kilometri e frontiera discordiei.

Partida, jucată pe' muchie de cuțit, a fost cîștigată de „tricolori”. A marcat Boloni, din centrarea lui Klein în minutul 78 !

Am traversat terenul, spre vestiarul victoriei... Terenul era efectiv impracticabil. Lut curat, în care picioarele se afundau pînă la glezne. La vreo zece metri în fața grupului, de cronicari, avansa, cu aceeași dificultate,

generalul S., conducătorul delegației române. Jucătorii se retrăgeau și ei... Și deodată îl văd pe general îmbrățișînd un jucător cipriot... Să fi fost o vedenie ? Dar nu ! Conducătorul delegației se aruncă și asupra celui de-al doilea cipriot. La al treilea îmi dau seama de ce se întîmplă toate astea. Jucătorii ciprioți care au schimbat tricourile — gest tradițional — în momentul fluierului final, poartă maieurile noastre galbene... Din fericire pentru ambiguitatea momentului, S. îl vede pe Costică Ștefănescu îmbrăcat în maieul bleumarin al ciprioților, situație creată de același schimb de tricouri.. Firește că îl îmbrățișează și pe Costică... Abia acum dezleagă enigma și fotbalistii ciprioți.

Sigur că s-ar putea invoca — zicem acum — înserarea care cobora pe stadionul din Limassol, dar, ca să fim foarte sinceri, e mai curînd vorba despre necunoașterea jucătorilor — situație explicabilă, de altfel, prin „banda rulantă” care a funcționat mereu la Federația română de fotbal. Pînă la urmă a pornit „la vale”, pe aceeași bandă, și S. la sugestia unui mare specialist în ale fotbalului, Lina Ciobanu, investită cu puteri depline la conducerea politică a fotbalului...

...Am ajuns acasă pe la patru. Era noapte încă, desigur, dar aeroportul era plin de suporterii care simțeau că România are o șansă după această a doua victorie din „seria de trei”. Prima, cea de la Stockholm, 1—0, golul lui Cămătaru, s-a soldat cu îndepărtarea de la TV a lui Cristian Țopescu pentru marea „vină” de a fi spus în emisie că, o eventuală transferare a jucătorilor de vîrf în străinătate ar putea fi benefică din mai multe puncte de vedere, inclusiv creșterea clasei de joc. Și cum acest moment nu-l putea anunța decît „cuplul”, cel mai bun crainic al Televiziunii române a fost poftit pe ușa din dos...

În ianuarie '70, spre finalul lunii, am avut bucuria neșperată de a însoți echipa olimpică de fotbal a României în Australia, pentru un turneu de șapte jocuri. A fost o călătorie fabuloasă, care a început în Israel, la Tel Aviv, pentru două jocuri cu „naționala”... După cele zece zile în Israel, aveam să plecăm la Roma, pentru că impresarul angajase „Alitalia” pentru zborul spre Melbourne.

A fost o călătorie cu de toate. Portocali în fața ferestrei, la Tel Aviv, cu dreptul de a culege direct, din camera bungalow-ului. (Hotelul Ramat Aviv e o înșiruire de bungalow-uri — 25-30 — într-o veritabilă poiană cu mirodenii naturale...). A fost și zborul deasupra Mediteranei, spre Italia, cu vederea integrală a Ciprului, de la 11 000 de kilometri... A fost și panorama „în două faze” a Cretei, partea de Est pierzându-se în abur — de ceață nu poate fi vorba — la ivirea jumătății din stînga, adică a părții de Vest. A fost și intrarea în Peninsulă, pe sub „toc”, acolo unde orașul Taranto sclipea în soare ca un mozaic de scoici aruncate pe plajă...

Pînă la miezul nopții am stat la Roma. „Alitalia” ne-a oferit un autocar pentru vizitarea Cetății Eterne și a asigurat cele două mese, în așteptarea decolării care avea să se producă la miezul nopții... La prînz, îmi aduc aminte, am luat masa într-un ristorante din apropierea catedralei San Pietro... Rețin și numele restaurantului, Giardinuccio... Antrenorul echipei era Gil Mărdărăscu, un cerber de toți temut — mă gîndesc la jucători, despre care se spune că e mai ușor să păzești o... turmă de iepuri decît să urmărești un jucător. Gil

Mărdărăscu avea faima antrenorului imposibil de tras pe sfoară.

E momentul să comprim, pentru că nu întâmplarea care urmează este cheia povestirii.

Deci, ne așezăm la masă. Se comandă a la carte. Cronicarul — în dreapta lui Gil. În fața noastră, jucătorii Grozea și Decu Crîngașu... Grozea nu pare în apele lui. „Ce ai, Gică?” — îl întreabă Gil. „Nu mă simt prea bine cu stomacul”. Se și ridică de la masă. Revine peste câteva minute... Se mănîncă în liniște... Chelnerul îi aduce lui Grozea un ceainic. Grozea îi mulțumește. Îi toarnă lui Decu. Își toarnă, de asemenea, un pahar. Ceaiul e destul de tare, după culoare. Grozea pune o feilută de lămie... Soarbe din ceai... Soarbe și Decu... Masa e pe sfîrșite... Ne ridicăm. Pornim spre autocar... Mă așez lingă Grozea, spre mijlocul autocarului. De pe fotoliul din față se aude vocea lui Gil: „Cum te simți, Gică?” „Mai bine, nea Gil. Mi-a făcut foarte bine ceaiul. Apoi îmi spune la ureche, să n-audă nimeni: „I-am dat chelnerului un fanion și mi-a adus Whisky-ul în ceainic”. Bine, bine, dar de ce l-ai tăiat cu lămie?” „Ca să nu se prindă nea Gil”. Tu, cronicarul, ce-ai mai putea să adoagi?

...La miezul nopții am plecat spre Melbourne. Am zburat nouă ore și jumătate, non stop, pînă la Bombay. Am făcut o escală de 45 de minute. Asfaltul aeroportului frigea. În ianuarie! Apoi, din nou în avion. Cinci ore și jumătate pînă la Singapore... Altă escală de 45 de minute... Și mai cald. Jungla din apropierea aeroportului mirosea urît. Putrezea totul în dogoarea soarelui... Și am plecat din nou. Șase ore și jumătate pînă la Sydney. De sus, Australia părea un pămînt mort. Vaduri secate, cu nemiluita. Unde s-o fi născut Evonne Goolagong, frumoasa aborigenă?

Nu puteam să adorm. Mă gîndeam la Dusan Bugarin, baritonul de la Operetă, care mi-a spus la plecare: „Dragă Ioane, aud că pleci în Australia. Îți dau un pont. Am și eu un prieten acolo. Nu-i eunosc adresa. Nu știu nici în ce oraș stă. Știu doar că îl cheamă Harry Iser”. „Bravo, Dusane! Mi-ai dat, într-adevăr, un pont”.

După cele șase ore și jumătate de zbor, am ajuns, în sfârșit, la Sydney. Am coborît frînți. Dar calvarul nu s-a încheiat. Ni se comunică, pe un ton firesc, că mai aveam două ore de zbor pînă la Melbourne, orașul în care începe turneul. „Treacă și paharul ăsta”. În avion sîntem preluați de un interpret-ghid, care — cum afirmă — va sta la dispoziția noastră pe tot parcursul turneului. Îl întreb, stîngherit eu însumi de stupizenia întrebării : „Nu vă supărați. Am și eu un nume. Mi l-a dat cineva de-acasă. E absurd ce vă întreb. Nu cunosc orașul în care locuiește. Nu am nici o adresă. Știu doar că îl cheamă Harry Iser ! Interpretul mă privește lung și-mi spune pe un ton foarte calm : „Eu sînt Harry Iser !”.

Sînt, cred, vreo douăzeci de ani de atunci... Era vremea lui Dobrin. Numele „gîscanului“ era pe toate buzele. Dobrin făcuse o partidă mare cu Real Madrid, sub privirile lui Don Santiago Bernabeu, care fusese primit la Pitești ca un rege...

După foarte puțin timp, la sediul clubului Argeș a sosit o invitație. Dobrin era chemat să participe la Festivalul Gento, de pe stadionul lui Don Santiago...

Sigur că invitația fusese trimisă mult înainte de data prevăzută a partidei care avea să pună față-n față marele Real și o Selecționată a Europei... Zilele au trecut. Dobrin a uitat și data precisă. Urmau să vină biletele de avion pentru Dobrin și pentru însoțitorul său, Puiu R., președintele clubului piteștean... Între timp, Gicu, cum îi spuneau prietenii, se îndrăgostise de un cîtec mai nou, care lăsa în umbră faimoasele cîtece lăutărești de pe Argeș în sus... Acum îi plăcea la nebunie faimosul slagăr „Cine-a pus circiuma-n drum / Ala n-a fost om nebun...“.

Și iată că, pe neașteptate, sosesc biletele! Agitație mare! Avionul pleca din București a doua zi. Au început căutările. Dobrin — nicăieri... Către seară intrase în acțiune întreg... Interpolul din Trivale... Gicu a fost găsit cu mare greutate mult după miezul nopții... Era cu cîțiva prieteni, pitit bine, și asculta romane, cu acompaniament de rubiniu... Puiu R. i-a arătat biletele... Gicu s-a uitat lung la ele. „De ce ne tulburi, nea Puiu-le?“ „Hai, grăbește-te“ — a insistat Puiu R. care își dădea seama de criza de timp în care se află... Drept răspuns, Gicu a început să cînte „De-ar fi mîndra-n deal la cruce...“. Puiu R. era disperat. Criza de timp

creștea. Dar Dobrin avea acum și concursul corului de prieteni : „„De trei ori pe zi m-aș duce...“.

Intr-un târziu, după ce și Puiu R. a gustat, vrînd nevrînd, un păhărel de rubiniu, Gicu a reușit să intre în mașina care îl aștepta.

Au urmat mutări forțate, cum se spune la șah. Scurtă escală acasă, un duș în mare viteză, ghetetele și fuga la mașină.

Au ajuns în București mult după ivirea zorilor... „Giscanu” prinsese o oră și jumătate de somn pe canapeaua din spate a mașinii, dar nu era suficient... Noroc că s-a mai așteptat cam două ore pînă la decolare... Puiu R. a reușit să găsească trei fotolii libere, așa că deficitul de somn a început să scadă... La Zürich, în escală, Gicu n-a mai coborît... Trebuia să se întremeze pentru partida cu Gento...

Au ajuns la Madrid spre seară... Mașină la scara aeroportului... Sandu Vogel, fost antrenor român, acum în conducerea Realului, i-a înmînat lui Gicu o primă de o mie de dolari... Și, direct la antrenament...

Se întunecase. Stadionul Bernabeu era parcă în flăcări... Se adunaseră toate vedetele... În mijlocul lor, antrenorul Milian Milianici, o veche cunoștință a lui Dobrin... (Îl cunoștea pe Dobrin). Milianici a cerut jucătorilor din Selecționata Europei trei ture de stadion, pentru acomodare... Apoi, simțind că Dobrin nu e în apele lui, i-a spus : „Te rog, Dobrin (cu accent pe prima silabă) să tragi la poartă. Tu antrenezi portarii”.

Dobrin s-a apropiat de poartă și a început să tragă. Viza barele. Și îi ieșeau aproape toate. Treptat, cei peste o sută de ziaristi i-au lăsat pe „alergătorii” lui Milianici și s-au plasat în spatele porții la care trăgea Dobrin... La terminarea antrenamentului, Dobrin a fost încolțit de autografe...

A urmat o noapte de somn zdravăn. Acum, romanțele rămăseseră în urmă. Incepea să-și ceară drepturile meseria...

A doua zi, avea să aibă loc „Festivalul Gento”. Acel formidabil Gento, extremul stîngă al Realului, cel pe care îl admirasem pe „23”, marcînd un gol de neuitat lui Dinamo...

Nocturna pentru Gento a rămas în inima madri-
lenilor. Cei mai buni de pe teren — s-a spus și s-a
scris — au fost cuplul Dobrin —Eusebio. Ei doi au purtat
mingea în „un-doi”-uri aeriene, de la o poartă la alta,
fără ca mingea să atingă gazonul. În noaptea aceea,
don Santiago s-a decis să-l cumpere pe Dobrin. Puiu
R. a fost în posesia ofertei scrise. Era prima ofertă
scrisă pe care o vedeam pentru un jucător român...

Cu douăzeci de ani înainte de venirea lui Hagi la
Real, Dobrin vrăjise marele stadion al lui Don San-
tiago...

Ani de zile, la „Gazetă“ secția internațională era un magnet. Veneam toți în camera lui Ochsenfeld. Acolo era radio-ul, adică singurul contact cu lumea, mai ales prin '50 și mai târziu. E adevărat, mai veneau și filele „Agerpress“, dar e bine cunoscută butada: „Dacă Agerpress-ul ar fi existat pe vremea lui Napoleon, e aproape sigur că englezii ar fi aflat că pe cîmpia belgiană a fost înfrînt Wellington...“.

Cert că ne adunam la secția internațională. E adevărat, camera era plină de fum, Ochsenfeld fuma țigară de la țigară, dar era plăcut. Dacă mișcai butonul radio-ului se mai auzea cum se tînguie turcii la Istanbul, mai prindeai o frîntură de la Atena, și se strepezeau dinții de la Cracovia, se mai auzea și cîte un final de *canzonetta* italiană. Dar asta pînă cînd Nani, adică Ochsenfeld, striga odată *Ruhe*, adică liniște pe... șvăbește. (Ca orice bănățean, Nani vorbea românește, nemțește și ungurește; ulterior avea să se descurce în franțuzește și chiar în rusește, imitîndu-l eu haz pe crainicul Ozerov, care se dădea de ceasul morții, aproape gemînd: „Ocenî trudnaia barba“).

Radio-ul era marea noastră bucurie. Iar dacă se întîmpla ca micul nostru colocviu să aibă loc seara, pe la șase, odată se făcea liniște, o liniște fără *Ruhe*, pentru că se auzeau cele trei bubuituri amenințătoare, urmate de linia mai lungă a alfabetului Morse, ceea ce însemna că am prins, din întîmplare, Londra. Și cînd se auzea Londra, închideam toate ușile și ne lipeam urechile de pînza cam prăfuită a difuzorului de la aparatul „Blaupunkt“ patronat de Nani cu o autoritate deplină... Rămîneam așa, cu urechile lipite, pînă cînd auzeam vocea mai

familiară a lui Alexandru, reporterul sportiv, bătrînul Alexandru, fost campion de dublu la tenis, al României — numele lui de familie era Hamburger și făcuse cîndva pereche cu „CuCu” Schmidt.

Alexandru îmi plăcea teribil. Avea o dezinvoltură de tip britanic. Era reporterul pe care îl adoram, pentru că era foarte departe de încrîncenările crainicilor din lumea noastră pe cît de izolată, pe atît de oropsită. Îmi aduc aminte că într-una din aceste seri, Alexandru a făcut o probă de improvizație, cum rar mi-a fost dat să văd. A început direct: „Doamnelor și domnilor, vin chiar în clipa asta de pe stadionul Highburry, unde echipa mea favorită, Arsenal, a surclasat-o pe Aston Villa. „Tunarii” mei au fost la înălțime și m-au țintuit locului: Am stat în picioare, a nins peste mine, mi-am scuturat căciula, simt și acum cum mi se preling fulgii topiți la ceafă, dar, într-un cuvînt, a fost un regal sportiv... Și-acum, vă rog să vă notați toate rezultatele... Am să le rostesc mai rar, pentru ca prietenul meu Ochsenfeld să le poată nota...” Nani a rămas cu creionul în mînă: „Cine știe ce-o să mai iasă din asta?” Singura speranță era că Nani putea fi oricine... Îl cunoscuse mai de mult pe Hamburger, de pe vremea cînd era doar corespondent pentru Timișoara, perioadă în care avea pantaloni scurți, ca și „Biță” Stănculescu, baschetbalistul, care a început munca la „Gazetă” tot la vîrsta junioratului.

Într-o după-amiază, sînt vreo patruzeci de ani de atunci, ne retrăsesem, ca de obicei, la secția internațională, care se numea acum „secția Blaupunkt”. Era un moment de oboseală, cînd ai terminat lucrul, cînd „ultima materie” a luat drumul tipografiei, cînd ai vrea să te duci acasă, dar ceva te ține lipit de șcaun. O oboseală care te îndeamnă să amîni totul...

Erau în ziua aceea Valeriu Chiose, care tocmai îl „zdrobise” la șah pe Berariu, era și Călin Antonescu, era și Goe Mardan — iată că s-au dus toți trei, mult înaintea speranței de viață, confirmînd parcă ideea că ziariștii sînt o categorie care nu prea apucă pensia...

Eram destul de mulți... La radio se auzea o muzică foarte plăcută, melodioasă. Nani reușise să fixeze postul.

Se simțea că e un post străin... Și în timp ce ascultam cu plăcere această melodie frumoasă, odată intră în cameră redactorul șef adjunct Plugaru. „Ce faceți tovarăși? Ce muzica e asta?” (Cenzura operă și asupra muzicii). La care Valerică, ușor iritat de tonul de investigație al celui intrat, se ridică și spune: „Tovarășe redactor șef, e Moscova care transmite muzică la cererea fruntașilor în producție de la Magnitogorsk”... Plugaru înregistrează explicația și vrea să aibă ultimul cuvânt: „Iată, măi, băieți, o muzică frumoasă, accesibilă maselor și nu strîmbăturile pe care le aud uneori chiar de la voi, din secție. Iată că se poate compune pentru toți, iată cum se simte că acest compozitor se inspiră din viață, fiind un dușman al formalismului care pătrunde în creație și mai ales în muzică”.

Mîndru de finalul tiradei, Plugaru se îndreaptă spre ușă. Cînd să pună mîna pe clanță, melodia e filată... cîteva secunde de pauză și se aude limpede: „Ici Monte Carlo!” Valerică pălește, noi ne ținem respirația, ca să nu pufnim, și Plugaru deschide ușa cu putere, ne privește de sus, numărîndu-ne parcă și dispăre...

A doua zi ne-am fi așteptat la represalii. Dar Plugaru s-a simțit obligat să nu facă agitație. Singurul căruia i s-a adresat a fost Valerică: „Ascultă, Chioșe, dacă ai să-ți mai bați joc de cel mai mare combinat siderurgic din Europa, ai să ai de a face cu mine”:

Așa a intrat povestea în... albumul nostru.

Valeriu Chioșe! Un gazetar de mare clasă. Ar fi putut scrie în toate domeniile. Avea har. Avea, mai ales, replică. Putea scrie o pagină într-o oră, trăgînd cu nesaț din țigară, în fața dactilografei. (Nu mai avea răbdare să scrie de mîna. Și nici nu era nevoie. Se simțea mai în largul său împins de fluxul frazei).

Juca șah. Ajunsese cîndidat maestru. Partidele lui în redacție erau focuri de artificii. Dădea cîte un turn înaintea. Uneori mai dădea și dama. Eră o plăcere să fii bătut de Chioșe.

Dar nu era doar un șahist de mare inspirație. Îi plă-

cea poezia. Il adora pe Arghezi. Recita ore în șir Arghezi și Esenin.

Bineînțeles că la toate astea mai trebuia și o votcă. Uneori, mergînd spre redacție, coboram împreună, din troleibuzul 85. „Îmi pare bine, Valerică, mergem împreună spre Conta". Dar nu făceam nici zece pași și-l vedeam oprindu-se în fața restaurantului „Peștera", undeva la subsol, lângă statuia Rosetti : „Iartă-mă, Ioane, cobor un pic să-mi cumpăr o sută de grame de țigări". (La Valerică, totul era poantă).

Valerică trăia ca în „Craii de Curtea Veche". Craii lui de la Peștera erau Rauțki, Petruț, Cozorici. Se povestește că într-o după-amiază, Chișe a comandat o votcă, iar Petruț un coniac. Valerică a ridicat paharul : „Despre ce tăcem azi, Petruțule?" Și se mai povestește că un obșnuit al Institutului de Speologie, adică al restaurantului „Peștera", văzînd paharele pe masa celor doi, a exclamat : „Eh, bravos, nea Valeriule ! Văd că ai deschis cu albul".

Acum vreo șapte ani, i-a venit și lui Valeriu rîndul să perzinte așa-zisul raport individual în fața adunării, formă penibilă de cotrobăire în sufletul omului. S-a ridicat, ne-a privit amar pe toți („uite unde am ajuns") și a început să-și prezinte raportul de activitate. Vorbea frumos, avea o strălucire în ochi. Eram convins că făcuse o incursiune... speologică. Își grada fraza ca un actor, ca Petruț sau Cozorici... Apoi a făcut o pauză lungă. Și-a adunat puterile și a spus : „În ceea ce privește votca, băutura divină, să știți că de trei luni nu am pus picătură în gură. Dar niciodată viața mea nu a fost mai tristă".

Peste vreo trei luni aveam să aflăm că Valerică nu mai este...

Guadalajara, 1970. Se însera. Tocmai se încheiase partida Brazilia — Petru. Ai noștri, eliminați, plecaseră la Ciudad de Mexico. (A fost acel 4—5 în „el gruppo de la Muerte”, cum s-a scris de atâtea ori).

Îmi adunam hîrtille... hîrtii multe, de care nu ai nevoie, dar pe care le ții pînă pe la miezul nopții, cînd, din cauză oboselii de peste zi, pînă și trierea e o formă de relaxare... În stînga mea, un tip subțirel, cu traza linsă, bătea la mașină. L-am privit. Părea foarte nervos. Se certa cu mașina. Cred că o și înjura. Între timp, de jos, de pe trepte, a apărut Nicu Munteanu de la „Europa liberă”. (Nu aveam voie să venim în contact, dar n-am respectat niciodată această „indicație”, vecină cu nebunia... Ca să nu mai pun la socoteală faptul că eram cîrîci-șase mii de gazetari...).

La un moment dat, l-am auzit pe „dactilografu” din stînga mea strigînd: „Trăiască România”. Am tresărit o clipă, dar imediat mi-am dat seama că necunoscutul i se adresase lui Nicu Munteanu, pe care îl cunoștea.

Au urmat prezentările. Am aflat astfel că mă aflu în fața unui gazetar de origine elenă, care lucrează în America. Apoi l-am surprins eu cu o întrebare rostită în limba greacă, limba mea maternă: „La ce ziar lucrezi?” De astă dată el a fost cel care a tresărit: „Lucrez pentru ziarul în limba greacă „Proini”, care apare la New York, și pentru ediția lui americană. Am și o rubrică la radio... Mai scriu și pentru „Fos ton spor” din Atena, cînd mă cheamă”.

Am pornit în trei spre autobuz. În cinci minute parcă ne cunoșteam de cînd lumea cu grecul. Și tot în cinci

minute am devenit „Ianaki”, adică un fel de Ionelule, de unde vine și Enăchiță...

N-aș fi bănuț, totuși, în seara aceea de vară tropicală că drumurile noastre se vor încrucișa mereu, timp de două decenii în goană după o minge de fotbal.

Tassos Verghitis — așa îl chema — era un obișnuit al turneelor finale încă din '50, de la Rio. Nu făcea prea mult caz de această longevitate. Încă din prima clipă mi-am dat seama că pentru Tassos era important să fie, de fiecare dată, la Rio, la Berna, la Stockholm sau la marginea lumii, în Chile. Îmi spunea: „Nici nu știu ce m-aș face fără aceste rendez-vous uri, când trăiesc cu adevărat”. Mult mai tirziu aveam să aflu că Tassos nici nu era ziarist profesionist, dar făcea pe drăcu-n patru ca să se acrediteze la Olimpiadă și la Mondialele fotbalului... Și tot așa aveam să-mi dau seama că are nevoie de aceste escapade, pentru a uita de barul în care lucrează la New York. Aveam să aflu asta mult mai tirziu, pentru că Tassos era, în fond, un cronicar mult mai avizat decât patru din cele șase mii de gazetari trimiși speciali. Tassos mai avea meritul de a fi fost propriul său trimis special, cheltuind odată la doi ani cam tot ce agonisea în intervalul dintre Jocurile Olimpice și Mondiale...

A doua zi aveam să plecăm la Ciudad de Mexico, cu autocarul, drum de peste șase sute de kilometri. Tassos mi-a propus să-l însoțesc cu avionul, dar, bineînțeles, am refuzat... Venisem în echipă și așa aveam să rămânem... Călătoria cu autocarul a fost infinită. Muream toți de sete. Se făcuse amiaza și nici măcar un fulg de nor nu apărea pe cerul decolorat de jar. Deodată, ca la Fata Morgana, am zărit în dreapta un mic *ristorante*, aproape încercuit cu tonete de bere. Am coborât, am alergat, am cerut bere. Dar mexicanul ne-a spus că berea e fierbinte, că n-a avut timp s-o treacă la frigider. Nu l-am crezut. Am pus degetele pe o sticlă. Frigea. Soarele Tropicului. Ce era de făcut? Aveam sute de sticle de bere în față și nu puteam bea. Mi-am zis că așa va fi în iad. I-am cerut, totuși, să deschidă o sticlă. Am dus-o la gură. N-am putut înghiți. Mexicanul râdea ca un timpit. Am aruncat sticla. Am

alergat spre autocar. Din fericire, șoferul nu oprișe aerul condiționat. Ne-am reluat călătoria pe lângă palmierii toropiți...

A doua zi l-am regăsit pe Tassos la Centrul de presă. Făcea curte fetelor. Avea întotdeauna cîte un cadou. Adușese din America vreo 30 de aparate de radio cu tranzistor. Nu mai vorbesc de rujuri. Peste cîteva minute, Tassos a fost chemat la telefon. Mi-a zîmbit, „Nu-i nici o problemă. Șefa de la telefoane îmi face imediat legătura. I-am făcut un cadou frumos. Un parfum franțuzesc. Femeile nu rezistă. Să știi de la mine că un parfum fin valorează cît două ceasuri și trei rochii”.

COPACABANA

..

Spre seară am mîncat împreună. Tassos avea chef de vorbă. Căuta să mi se destăinuie: „Să știi, John — mai scăpa și cîte un John — că între Onassis și mine e o singură diferență. Amîndoi sîntem din Smirna, adică din Turcia, și tot amîndoi am plecat în lume cu cîte 60 de dolari mari și lați în buzunar. Numai că el a fost mai deștept, venind aici, în Argentina, unde te stre-cori mult mai ușor, în vreme ce eu, mai înfumurat decît amicul Aristoteles Onassis, mi-am zis că am să cucesc America. Rezultatul? O *kirios* Aristoteles este ce este, iar eu sînt un pirlit de corespondent pentru zia-rul grecesc „Proini”... Dar să știi că pu-mi pare rău. Eu sînt mai fericit decît Onassis, pentru că am timp. Nouă, grecilor, ne place să stăm la o masă, în Pireu sau în insula Mikonos, să avem în față o cafeluță și să privim marea, care e — ai să rîzi — un spectacol mult mai frumos și mai variat decît muntele... Onassis nici nu are timp să mănînce. La micul dejun e cu coa-da ochiului spre paginile de bursă ale ziarelor... Apoi e chemat la telefon, chelnerul aleargă cu receptorul în brațe și senor Aristoteles se face că trăiește... Telefonul îl anunță că e invitat seara la o recepție... undeva la ambasada Tanzaniei, unde e obligat să zîmbească, să spună de 20 de ori how do you do... În schimb noi

putem să trîncănim pînă în zori... oh, dacă ar fi fost și marea, nu ne-ar fi trebuit nimic.

Și Tassos continua, privind undeva departe, poate chiar spre Smirna lui natală: „Cînd m-am decis să plec în America, mi-am zis că nu pot pleca așa, fără nimic. Și m-am dus la Lausanne, în Elveția și am făcut școala de maître d'hotel... Abia după terminarea școlii am plecat în America, avînd diploma în buzunar. M-am întîlnit cu un prieten care e din Brăila voastră... a început cu un cărucior de *hot dogs*... acum are 18 pe străzile New-York-ului... Mi-a spus că se caută un șef de sală la barul „Copacabana“, care e de mare lux. Mi-am zis că e cazul să încerc. Și m-am pregătit îndelung. Cravată „Pierre Cardin“, batistă de mătase, butoni... .

Am intrat cam timid, deși mi-am făcut curaj. Era pe la 11, înainte de prînz, cînd barul încă doarme. A venit patronul. Nu m-a poftit să iau loc. M-a întrebat ce vreau, în stilul acela direct, american, fără salamecurile noastre de la Smirna sau de la Atena. I-am spus că aș vrea să lucrez ca maître d'hotel. M-a privit ca pe un tapeur care ar avea nevoie de 20 de dolari, „că e copilul bolnav“. Atunci am scos din buzunar diploma mea de la Lausanne. Într-o secundă, patronul m-a privit cu alți ochi. Avea, evident, complexul de inferioritate al americanului față de Elveția. Dar asta a durat doar cîteva secunde. M-a întrebat direct, făcîndu-mă să înțeleg că distanța dintre noi se păstrează: „Cît vrei să câștigi la mine?“ M-am gîndit puțin și am zis „cam opt sute de dolari pe lună“. Odată și-a umflat pieptul și m-a privit de sus: „La mine, dacă nu scoți 400 pe zi, înseamnă că ești zero“. Își luase revanșa. „Și ce trebuie să fac pentru banii ăștia?“ „Ai să ai opt mese, la care îi vei conduce pe oaspeții noștri. Ca la Lausanne. În fiecare seară am să-ți dau lista persoanelor mai importante. Te previn că bacșișul îl împarți cu mine, după plecarea ultimului client“. .

M-am pregătit bine pentru debut. Am cumpărat flori pentru fiecare masă. Il urmărisem timp de o oră pe fostul șef de sală, ca să zic așa. Era un fel de discobol pe care crăpau hainele. Avea un stil pen-

tru care la Lausanne ar fi fost dat afară după numai cinci minute. Își îndemna clienții cu brutalitate: „Hallo, masa din colț!”

Înainte de începerea programului, patronul mi-a dat lista cu mesele reținute: „Fii atent, ăsta-i senator. Tratează-l cum se cuvine”.

Prima noapte am depășit-o. Dimineata, patronul mi-a spus pe neașteptate: „Scoate mărunțișul!” Apoi l-a împărțit ca un crupier versat. După care a adăugat: „Vezi că ai sărutat mîna unei negrese. E frumos în teorie, dar la mine nu ține. E ultima oară”.

„La „Copacabana”, care era un bar de prim rang, am cîștigat bani frumoși, dar curînd aveam să-mi dau seama că se întîmplă lucruri necurate în culise. Am văzut odată și o targă care transporta pe furiș un om mort. În dimineata aceea m-am decis să părăsesc „Copacabana”. Dar cum? Nu era simplu. Erai urmărit pas cu pas. Atunci am telefonat unui prieten în Grecia, care mi-a trimis o telegramă cu „tata greu bolnav, vino urgent”. Așa am reușit să plec. Patronul m-a întrebat cînd mă întorc. Am spus cît de curînd... Tata murise de opt ani. Așa am ajuns în Grecia. După un timp i-am telefonat lui Focas, omul cu cărucioarele *hot dogs*. Totul părea în regulă. Angajaseră provizoriu un înlocuitor. Am scris și patronului. I-am spus că boala tatei mă obligă să mai întîrzii... Am revenit la New York abia cînd Focas mi-a telefonat că au angajat un maitre definitiv. Am revenit după cîteva zile. Patronul mi-a spus că a avut și așa multă răbdare. Am răsuflet ușurat. Focas mi-a spus că de la „Copacabana” nu se iese cu una cu două... Eram salvat. Dar și inima mi-a dat primele semnale”.

În '74, în Germania, ne-am revăzut. Tassos a continuat să fie șeful șuetei la Centrul de presă. A venit cu altă tranșă de cadouri pentru adoratele lui. L-am întrebat dacă merge și cu nemțoaicele. Mi-a făcut cu ochiul: „Și încă cum!” În jurul mesei noastre erau greci, turci, italieni, cîte doi-trei francezi, cu schimbul... Victor Sinet, corsicanul... Jean Paul Oudot... La „L'Equipe” se schimbau generațiile. Tassos vorbea vreo cinci limbi — engleza, franceza, spaniola, greaca, turca...

Pe neașteptate, Tassos se ridică de la masă și pleacă. Ne spunea în fugă că vrea să prindă avionul de Hamburg. (Ne aflam la Frankfurt). „Mă, băieți, sînteți cam sedentari. Nu vă place mișcarea. Mă duc să văd pe teren cum se bat nemții de aici cu cei din R.D.G. Revenea pe la miezul nopții. L-am întrebat atunci dacă Beckenbauer a „dat” meciul celor din Est, ca să nu întilnească Olanda înainte de finală. Tassos a răspuns tranșant: „Mie-n sută!” „Ai auzit, Tasse, ce-a spus Gerd Müller după meci, la conferință?” „Nu, că am alergat să prind avionul de întoarcere”. „Și ai pierdut bomba zilei”. „Care?” — ne-a întrebat cu o disperare în glas. „Gerd a declarat în gura mare, la TV, că nu va mai juca niciodată la Hamburg, pentru că Hamburgul are un public de rahat”. Tassos a început să clipească. Acest amator care era mai profesionist decît mulți alții, ar fi vrut să fie pretutindeni să nu scape nimic. Din acest motiv nu putea să stea locului. Singurul care îl mai fixa în fotoliu era portarul turc Turgay, devenit cronicar al ziarului „Myiliet”. Dar pe Turgay o să-l reîntîlnim mereu. Și am să vă povestesc ce i s-a întîmplat la Ciudad de Mexico, în 1986...

„BALANTINES” ȘI „WINSTON”

Între timp, Tassos a fost în București... avea o fată frumoasă la doamna Aslan, unde a făcut o cură de 15 zile... Îi plăcea la București: „Mă simt ca la Atena, Ianachi”. Mi-a spus că pentru Argentina să nu-mi fac probleme cu casa, că a angajat printr-o agenție americană un apartament de două camere la Buenos Aires. Se apropia Campionatul mondial din 1978. Între timp a trebuit să mă operez. Eram sigur că am ratat Argentina... mai erau două luni, dar eu eram la fel de nebun ca Tassos cînd era vorba de C.M.

Am revenit în redacție cu o lună înainte de posibila plecare. Nu mă simțeam grozav. Colegii mă priveau derutați. Eram foarte palid. Se mirau că mă gîndesc să plec la Buenos Aires, „la mama dracului”. N-aveam bani. De unde dolari? E adevărat, îmi promisese Țiriac ceva bani, dar trebuia să mă întîlnesc cu el la Paris. Ce garanție puteam avea cu un om — întotdeauna bine

intenționat — dar al cărui program se modifică de la o oră la alta ?

Stăteam la secția internațională a ziarului. Ochsenfeld, bietul de el... s-a sfârșit la Pălermo... lucra. Îl întreb : „Tu ce-ai face Nani ? — așa-i spuneam între prieteni. „Ar însemna să fiu nebun ca să plec în neștire”. Bănățeanul din el, ordonat pînă la Dumnezeu, nu putea să accepte o asemenea aventură... Nu știam ce să fac.

Dar, la numai cîteva minute de la această convorbire, începe să bată telexul. Nani se ridică aproape automat, ca întotdeauna, și citește. Se uită spre mine, uluit. Nu știu ce să cred. După vreo douăzeci de secunde, telexul tace. Nani rupe hîrtia, foarte nervos, și mi-o întinde : „Citește și ascunde-o !” Citeșc pe sub masă : „Adu-mi șase sticle de „Balantines” și șase cartușe de „Winston”. Ai să găsești cheia la „Sheraton”-ul din Buenos Aires“. Nani e alb ca varul „Vreți să mă băgați în pușcărie ?” Avea dreptate. Pentru o asemenea corespondență, putea să-și piardă postul. Puteam să mi-l pierd și eu. Noroc că eram lîngă telex. Noroc că Nani a avut un mare gest de curaj, rupînd hîrtia. Nu era voie. Totul era sub control. Iar dacă rupeai hîrtia, însemna că...

N-am avut liniște vreo trei zile. Așteptam descoperirea mesajului transoceanic... Din fericire, s-au amestecat benzile, s-au amestecat hîrțile și am scăpat. Deși Nani aștepta mereu...

Telexul lui Tassos mi-a dat aripi. Acum eram hotărît să plec. Oricum. Chiar dacă șansa de a-l întîlni pe Țiriac era de cinci la sută... Trebuia să-mi iau biletul de avion. Era 32 032 lei, adică echivalentul a 2 000 de dolari. (Dolarul era 16 lei la Tarom). Astăzi, echivalentul lui 2 000 ar fi peste un milion și jumătate. Ale vieții valuri...

Am plecat într-o adevărată aventură. Aveam în buzunar cinci dolari mari și lați. Drumul de la aeroportul Orly — scala franceză — și gara Invalides, care te aducea în centrul Parisului, costa patru dolari. M-am perpelit toată noaptea de ajun ca să ascund marea „avere”, cinci dolari. Era chinuitor și, mai ales, umilitor. Dar am ajuns. Am telefonat unui prieten, Mitică Meta, supporterul tutu-

ror gazetarilor români care au trecut prin Paris. L-am căutat toată noaptea pe Țiriac. L-am prins pe la două. Tocmai venise de la München, cu Vilas. Mi-a fixat o întâlnire a doua zi la Roland Garros. M-a înarmat cu suma necesară. M-a întrebat dacă nu vreau mai mult. Nu era cazul.

Spre seară, când să închidem garsoniera lui nea Mitică și să plecăm la Orly, a sunat telefonul. Ne-am zis să nu ne mai întoarcem din drum. Dar ne-am întors, din fericire. Telefonul lui Nicolaescu mă anunța că nu se mai pleacă de pe Orly, ci de pe Charles de Gaulle. Dacă nu m-aș fi întors din drum, n-aș mai fi putut pleca. Următorul avion era peste vreo trei zile. Probabil că aș fi renunțat...

Am zburat bine, cu escală la Lisabona și la Rio. Când am ajuns la Buenos Aires, erau patru grade pe aeroport. Timp de 30 de zile termometrul nu avea să coboare sub 7 grade.

M-am dus la „Sheraton”. Mi-am luat cheia. Eugen Barbu și Nicolaescu aveau să locuiască la hotel „Embajador”, lângă ambasada României... Am intrat în apartamentul pe care îl închiriasse Tassos — fler de grec — cu 400 de dolari pe lună.

La intrarea în living m-a pufnit risul. Pe peretele imaculat erau prinse vreo cincizeci de clipsuri cu diferite mesaje, tăieturi din ziare, numere de telefon, desene, caricaturi... Tassos a venit către miezul nopții. Ne-am îmbrățișat. Era întotdeauna exuberant. I-am dat sticlele și cartușele de țigări. „Ia su, Ianaki !” Adică, să trăiești, lonele... „Știi cât cer bandiții, aici ? 20 de dolari sticla de whisky și tot atita cartușul de „Marlboro”. Ți-ai plătit chiria, *palikari mu* !” Am încercat să protestez. Dar Tassos, cu creionul său după ureche, mi-a făcut un calcul simplu, din care rezulta că îmi mai datorează 40 de dolari, cu apartamentul plătit.

Am adormit tîrziu de tot. Am stat la povești. A doua zi ne-am dus direct la Centrul de presă. Acolo, Tassos a mai făcut o demonstrație de „frumos nebun”. S-a plasat, ca Napoleon, în fața mării table negre în care erau fixate, cu litere albe, anunțurile de presă. Și l-a chemat

pe șeful Centrului de presă. Acesta a venit imediat, destul de docil. Tassos l-a luat tare: „Ascultă, jefe! Vrei să-mi citești anunțul de sus?” Șeful părea descumpănit. „De ce?” Tassos nu l-a lăsat să respire: „Te-am rugat să citești”. Șeful a început să silabisească: „6 iunie 1978”. Tassos a dus palma ca un dirigor care invită vioritel la un andante. „Oprește-te! Ce greșală e în acest anunț?” „Nu văd nimic, domnule!” L-a privit lung și mi-a spus în grecește: „Ți-am spus că aici toți dorm în picioare”. Apoi, șefului, care nu mai înțelegea nimic: „Ce dată e astăzi, șefule?” „7 iunie”. „Și ce scrie aici?” „6 iunie”. „Atunci de ce mă obisești cu anunțuri de ieri?” „Bine, dar...” „Nici un bine. Dumneata ai obligația de a-mi proteja capacitatea de concentrare. Te rog să pui pe cineva să elimine imediat anunțul parazit”. Șeful Centrului de presă m-a privit lung, sugerându-mi că prietenul meu e alături, cu drumul, dar a pus să se elimine anunțul...

Tassos a pus curînd stăpînire pe Centrul de presă. Era prieten cu toate operatoarele de telefon, cu fetele de la calculatoare... executa veritabile slalomuri printre mesele cu mașini de scris, ca să salute toată lumea. Devenise o figură centrală, mai ales că era chemat la telefon din sfert în sfert de oră. Uneori nici nu mai avea ce să comunice. Atunci mă întreba prin semne să-i dau ceva, orice... „ceva cu Menotti”... nu avea importanță ce...

Apoi dispărea. Revenea peste o oră. „Unde ai fost?” „La conferința de presă a lui Videla. L-am întrebat cîți deținuți politici are în momentul de față”. Turgay, care fusese și el la conferință, avea să confirme.

Am petrecut două săptămîni în trea dementă a lui Tassos. Și mai aveam încă două pînă la finală... La conferințele de presă puneam întrebări de care mă jenam: „Ascultă, domnule Schön! Cît timp mai vrei să subminezi, prin jocul pe care îl faci, prestigiul fotbalului german?” Sala izbucni în rîs. Traducătoarea în germană nu reproducea întreaga întrebare. Schön răspundea cu gravitate: „Vom ameliora jocul nostru spre partea finală a competiției”.

În prima duminică, zi de pauză, am fost invitați la o excursie pe estuarul La Plata. Magnații din Buenos Aires au pus la dispoziția presei cam 800 de yacht-uri. Țin minte că am stat la coadă. Coboram în tranșe. Am fost, desigur, cu Tassos. Am nimerit într-un yacht mai mic, dar foarte elegant. Țin minte că eram vreo 12. Ne servea — aveam să aflăm — fiica proprietarului. Gestul argentinienilor mi s-a părut o mare probă de eleganță. Whisky-ul și multe alte băuturi ne-au dezlegat limbile. Mă aflam în preajma unui gazetar francez. Un om tânăr.

Am intrat în vorbă. A trecut ușor peste protocolul de introducere. M-a întrebat direct : „Cum e pe la voi ?” „Să zicem bine” — am răspuns. A zîmbit. „Nu e bine. Nu e bine de loc”. „Chiar de loc nu e bine spus”. (Nu venise deceniul anilor 80, care a fost și cel mai greu). A continuat în stil franțuzesc. „Nici la noi nu e grozav. Sînt atîtea... Știi care e diferența dintre sistemul nostru și cel al vostru ? La noi, cel deștept e, uite, aici — și a dus mîna deasupra capului, — iar cel nedotat, ca să nu folosesc un termen mai dur, e aici — și a arătat undeva sub banca pe care ședea. Asta la noi... În schimb, la voi, cel deștept e undeva aici — și a dus mîna la piept — în timp ce cel nedotat e cam aici, cu vreo douăzeci de centimetri mai jos”. Aparent, sistemul vostru e mai drept, mai etic... A intervenit Tassos : „Le cam simplifica, maestru”. Tassos e unul dintre oamenii care anulează imediat distanțele. Francezul n-*a* cedat : „Știți care sînt consecințele acestei situații ? La noi, cel situat sus nu se mulțumește cu ce are. Și astfel apare Mafia. La voi, în schimb, înfloresc ipocrizia”. Am tăcut și eu și Tassos. Francezul pusese degetul pe rană. Am rămas pe gînduri. Avea dreptate... La căderea serii, yacht-ul a acostat în golful din care plecasem. Am pornit cu un autocar spre centru. Pentru prima oară, vorbele francezului îl marcaseră.

Am intrat la „Pippo”, restaurantul de lîngă Centrul de presă, în care trăiam cu adevărat Mondialul și unde se înfruntau, ca la Neapole sau Barcelona, chelnerii de

limbă italiană cu cei de limbă spaniolă. De fapt, pe mine, care fusem operat cu două luni în urmă, de bilă, m-a salvat „Pippo”, care, pentru un dolar, oferea o friptură de 6—700 de grame. (Era și normal, poate, într-o țară cu 25 de milioane de oameni și 100 de milioane de vaci). Din păcate pentru bila mea, Tassos mă invita în fiecare seară în locanțele lui grecești — unde nu sînt greci în lumea asta mare ? și mă îndopa — cu ce credeți ? — cu stridii prezentate în mai multe variante. Nici nu știu cum am scăpat de acest regim pe care chirurgul meu Gabriel Iliescu, l-ar fi considerat sinucigaș. Probabil că mușchiul de vacă de la „Pippo”, elimină toate toxinele stridiilor și ale celorlalte fructe de mare, care sînt atât de gustoase...

Am ajuns acasă către miezul nopții. (Tassos mai avea vreo două opriri pentru ceea ce numim noi „Une mică”).

Acasă Tassos și-a aruncat imediat privirile spre panoul cu clipsuri. Le desprindea pe cele depășite cu o viteză de crupier : „Asta s-a rezolvat... asta nu se mai poate rezolva, jos cu ea... asta rămîne în suspensie... asta cade”. Și cădea u vreo 20. În schimb, Tassos își scotea carnetul și adăuga alte 20. „Ce vrei, Ianaki, trăiesc în stil american. Viața ta e împărțită în anotimpuri, în luni, în săptămîni, hai să zicem în zile sau chiar în ore... A mea e împărțită în secunde... Nu pot să irolesc nici c secundă. Dar stai, nu te speria... Un whisky tot o să bem noi acum, un whisky adus de la Paris”.

N-am putut dormi. Tassos era obsedat de convorbirea cu francezul pe estuarul La Plata. „A redus totul la o luptă între ipocrizie și Mafiă, dar un pic de dreptate are. Dacă ții la părerea mea, lupta dintre capitalism și socialism nu s-a încheiat. Nenorocirea e că în zona voastră, a socialismului, se comit crime. Stalin a comis mai multe crime decît Hitler — se spune la noi, în America. Hitler a gazat milioane de oameni. Vreo șase. Dar Stalin părea hotărît să-și lichideze propriul popor. Colectivizarea s-a soldat cu vreo 13 milioane de morți. Din glonte sau de foame. Am citit cartea unui englez.

Spunea englezul că într-o zi, la marginea unui orașel, lângă Moscova, un băiețel trăgea cu praștia într-o țintă făcută dintr-o jumătate de foaie de ziar. Trece un tip pe acolo și vede că băiețelul trage într-o foaie pe spatele căreia era chipul lui Stalin. Rezultatul ? S-a dus la partid și a povestit. Ce a urmat e de neconceput în America. Tatăl băiatului a luat zece ani de pușcărie... În carte erau nenumărate exemple de felul ăsta. Într-o seară se adună câțiva tineri ca să danseze. Bineînțeles să au și băut un păhărel de vodcă. În plină veselie, unul dintre invitați se apropie de bustul de ghips al lui Stalin : „Ce mai faci bătrîne ?” — îl întreabă tînărul, cu o anume blîndețe, pe omul de ghips, mîngîindu-l pe ceafă. Rezultatul ? Zece ani de pușcărie. Devenise un fel de normă.

„Văd, totuși, Tassos, că înclini spre lumea voastră”. „Nici pe departe. Le cunoaștem și pe ale noastre. Atît Lincoln cît și Kennedy au fost împușcați de Mafia. Mafia nu poate fi localizată în timp și spațiu... Nu e în Sicilia sau în vremea prohibiției. E de cînd lumea și e pretutindeni. E și în Amazoane, unde se taie pădurile, e și în Vorkuta, un punct al Gulagului, „unde urcău doar renii”.

„Și unde vom ajunge, Tassos ?” „Nicăieri”. „De ce ai plecat din Grecia ?” „Ca să trăiesc mai bine. Călătoresc unde vreau și cînd vreau. Am pașaportul în buzunar... E un document atît de obișnuit, încît într-o bună zi, în drum spre aeroport, pe la jumătatea drumului, mi-am dat seama că l-am uitat acasă. Am oprit taxiul și am fost tentat o clipă să mă întorc din drum și să-l iau. Dar mi-am dat seama că dacă merg înainte e tot aia. Am oprit la prima secție de poliție, pe autostradă, și am cerut un duplicat. Mi-au făcut poza în zece secunde, au cerut prin computer datele de la Centru și în cel mult zece minute aveam un nou pașaport... Iată că și de asta am venit în America. Să nu crezi că e vorba doar de bani. Nu sînt milionar. Nici pe departe. Dar America e un vis din copilărie. E adevărat, sînt destule lucruri rele și în America. Am un băiat. Mă gîndesc mereu cum să fac ca să scap de obsesia drogurilor. Fac

ce fac, inventez niște boli posibile și-i fac niște analize. Deocamdată e bine, dar cine știe cât va dura asta ? Pe de altă parte, sînt și nenumărate lucruri bune. În această țară cu atîția gangsteri, care se împușcă din mașini în adevărate lupte de stradă, dacă ai fost prins cu minciuna, poți să și pleci din America. Nu mai e nici o șansă...

Îl întrerup o clipă, deși e dezlănțuit : „Cred că ai dreptate, Tassos. Am avut un coleg, Vartan. A făcut o cerere de plecare în America. A ajuns la Beirut, unde era filtrul pentru America. A completat niște formulare. Apoi a așteptat. Aproape o lună. Și i-a venit răspunsul : „Nu poți intra în America. Nu ai declarat că acum zece ani ai fost în Statele Unite". Vartan a protestat. Nu-și aducea aminte. A cerut explicații. I s-a spus limpede că ~~exact~~ cu zece ani în urmă a făcut o escală de zece ore în America, venind din Canada, pentru a-și continua drumul în Europa. N-a mai avut ce spune. Chiar dacă nu a părăsit aeroportul".

Tassos nu mai avea răbdare : „Uite, vezi ceasul ăsta al meu ? L-am cumpărat din magazin cu 100 de dolari. L-aș fi putut cumpăra cu numai 10 dolari sau cel mult douăzeci din magazinul-depoziț al Mafiei, unde se depun lucrurile furate. Bineînțeles că nu m-am gîndit o clipă să fac asta. Dacă te zărește cineva, părăsești imediat America".

„Te mai întreb odată, Tassos. Unde vom ajunge ?" „Nicăieri, pentru că toate sînt încurcate. În America, doi gazetari îl doboară pe Nixon pentru că a pus trei microfoane în telefoanele Democraților. Și asta în vreme ce la ruși sînt un milion de microfoane și nu cade nimeni... Nici măcar șeful Poștei din Odessa sau din Leningrad".

Am adormit spre ziuă. Nu bănuiam că freneticul, veselul și neastîmpăratul reporter Tassos poate fi obsedat și de altceva decît de Kempes sau Rummenigge, dar iată că prietenul meu „nebun" ascundea și el atîtea gînduri...

Ultima oară ne-am văzut în Mexic, în 1986. Era mai slab — suferea de cancer, fusese operat în '80, după Olimpiada de la Moscova — dar tot nu putea sta locului. Era într-o continuă mișcare. Începuse să bea vodcă. O strecura în Centrul de presă, unde nu era voie să vii cu băuturi alcoolice. „Dragă John, fără asta nu mai pot. Știu că pot să mă curăț chiar mâine și asta mă face să uit”.

Am încheiat ciclul nostru în Mexic '86. A făcut atunci o demonstrație de om care nu doarmă în picioare. Nu cu mult timp înainte de încheierea Mondialului, venise la Ciudad de Mexico doctorul Frînculescu, medicul Craiovei. Se aventurase într-o călătorie infinită. Din păcate, pe drum i-au dispărut valizele. Era, de fapt, o călătorie ratată. Se apropia finala. Doctorul îmi spune: „Să fac 14 000 de kilometri și să nu văd finala... E prea de tot”. I-am aruncat vorba asta lui Tassos... Mi-a răspuns imediat, în stilul lui personal: „Nu-i problemă. Îl băgăm”. Mi-am zis din nou că e nebun. „Bine, bine, dar cum faci, Tassos?” Primul obstacol a fost urcarea în autocarul care urma să ne ducă de la Centrul de presă la Azteca. „Întrebi cum facem?” „Nici o grijă. Urcăm împreună cu talonul de acreditare. Acolo îți dau talonul meu. Cobori și-l dai doctorului”. Zis și făcut. (Era atât de simplu, dar asta în primul rînd pentru cei care veneau din Pireu).

Urcăm. Doctorul urcă fără probleme. Are „acreditare”. Dar își dă seama că nu s-a întîmplat încă nimic. A cîștigat doar dreptul de a fi în preajma stadionului Azteca, acolo unde va parca autocarul nostru.

Înaintăm prin mulțime. Tassos îl strigă pe Frînculescu: „Hai, mai repede, sau ești unul din cei care dorm în picioare”.

Acum, ceea ce punem la cale e ca spargerea unci bănci... Doctorul e la un pas de el. Se apropie primul obstacol. Ni se cer biletele. Aici, acreditarea contează mai puțin. Biletul e totul. Tassos atacă primul punct de control. Are un tupeu fără pereche. Mexicanul îi

ceré biletul doctorului. Intervine Tassos, pe interceptie. „Are biletul în biroul de colo”. Şi pentru că vorbeşte numai englezeşte, controlorul se dă bătut. (De fapt, nu văd nici un birou). Doctorul trece. Se şterge cu bătista pe frunte. A transpirat tot. Înaintăm. Căutăm un culoar mai liber. Tassos mă ceartă: „Să mergem cu grămada. Dacă vrei ca doctorul să intre... Să facem o înaintare, ca la rugby”.

Al doilea obstacol. O fată. „Biletul domnule”. Intervine iar Tassos, care atacă: „Domnişoară, dumnealui e medicul meu curant. Dacă se depărtează de mine, dumneata răspunzi”. Între timp, Tassos îi arată ostentativ insigna Comitetului olimpic american, care îi acoperă tot reverul şi de care nu se desparte niciodată. Fata încearcă un răspuns, se uită atent la insignă, care e, oricum, impresionantă, iar doctorul a şi scăpat, lansat pe trei sferturi...

La al patrulea obstacol, Tassos s-a „sacrificat”, a atras atenţia asupra lui, zăbovind sub uşa controlului electronic şi aşa ne-am trezit în faţa ultimului obstacol, cel mai greu, de altfel, pentru că de acolo nu mai aveai decât să cobori spre fotoliul tribunei presei. Mărturisesc că nu vedeam absolut nici o soluţie. Dar Tassos mai avea una. S-a dus direct spre controloare şi i-a spus pe un ton grav, după ce şi-a prezentat biletul cu gesturi largi: „Senorita, fi ie! pe domnul şi-l conduci, te rog, la „*palco d'onor*”, în apropierea domnului Havelange” şi i-a introdus trei mii de pesos în buzunăraşul de la piept. Fata, surprinsă, a pornit ca hipnotizată şi l-a instalat pe doctorul Frînculescu într-un fotoliu de onoare. Pînă aici toate bune. Dar, revenindu-şi, fata s-a întrebat ce rost au avut cele trei mii de pesos; s-a întors la *palco d'onor* şi i-a restituit doctorului cele trei mii de pesos; doctorul, pentru a nu face vîlvă, a primit bancnotele: sigur că a stat pe gînduri un timp, dar a văzut finala la cîţiva metri de Havelange. Povestea asta îl recomandă foarte bine pe Tassos. Avea o imaginaţie dementă, chiar dacă „operaţiunea Azteca” ar putea fi interpretată şi altfel. Pentru noi a fost o probă de inventivitate dusă la extrem. Ori de cîte ori mă întîlnesc cu doctorul Frînculescu,

ridem ca la comandă. Probabil că niciodată în istoria Mondialelor nu s-a întâmplat ca o finală, pentru care s-au plătit 240 de dolari (s-a avut în vedere și finala mică, adică un fel de impozit pentru dreptul de a vedea finala) să fi fost urmărită de un spectator fără bilet și care, pe deasupra, a mai primit și 3 000 de pesos pentru „dreptul” de a sta lângă Joao Havelange, președintele F.I.F.A.

În seara aceea, Tassos a strecurat în Centrul de presă mai multe sticle de vodcă. Au fost toți francezii la masă — ei nu scapă niciodată asemenea ocazii... A fost bulgarul Tonici (care, aud că a murit), a fost și portarul Turgay, turcul... Turgay a făcut atunci o mare pasiune pentru o stewarteză a Mondialului... După ce a învățat câteva mexicance să facă o cafea turcească în garsoniera lui, lipită de Centrul de presă, i-a venit și lui rindul să cadă cloșcă. De atunci, a plecat de nenumărate ori în Mexic ca să-și întâlnească amorul. Bine că a avut cu ce să plătească nenumăratele zboruri transoceanice...

A fost, de fapt, ultima seară cu Tassos. De atunci nu ne-am mai văzut. L-am căutat la Coppa del Mondo, în Italia. L-am găsit înregistrat pentru acreditare. Dar, de întâlnit nu l-am întâlnit, în pofida mesajelor pe care i le-am lăsat și la Bari, și la Napoli, și la Roma, la Genova, la Milano sau la Bologna. În Mexic ar fi fost mult mai simplu. Marele centru era în capitală. Italia, însă, are vreo 15 capitale, cînd e vorba de fotbal. Și e mult mai greu. Dacă Tassos a fost, cu adevărat, la Coppa del Mondo, sînt convinși că a „bîntuit” prin Sardinia, pe la Palermo, s-o fi dus, din cînd în cînd, la Milano sau chiar la Udine, dar de întâlnit nu l-am întâlnit.

Cred că Tassos nu mai este. Și așa, cancerul lui la colon l-a adus după șase ani în Mexic. Nu prea știu unde să-l caut. Prietenul meu, Focas, cel cu *hot-dogs*-urile, e ca și necunoscut. Nu-i știu adresa. Poate la „Proini”. Poate la Atena... Stau și mă întreb ce o fi făcut cu feciorul său, Iorgos, care i-a spus într-o zi că vrea să-și schimbe numele, să renunțe la Verghitsis, să fie sută la sută american. Asta a fost cea mai grea

lovitură pentru el. S-a gândit, la un moment dat, să-și facă o asigurare pe viață, de 100 000 de dolari, cu condiția ca asigurarea să poată fi ridicată, în mod expres, doar de Verghitsis și de nimeni altul, să zicem un Smith sau un Johnson oarecare.

Coppa del mondo a fost mult mai tristă fără Tassos. El era titirezul care se învârtea în fața meselor la care sorbeam cafeaua.

Ce zici, doctore Frinculescu ?

Am scris cîndva „Frumoasele noastre duminici”. Sigur că m-am gîndit în primul rînd la duminicile petrecute pe stadion, la căderea serii, cînd se aprind reflectoarele... Dar n-am omis nici duminicile petrecute în redacție, cînd sună telefoanele ca la „Informații” și cînd totul arde, pentru că tipografia așteaptă, pentru că linotipiștii sînt nerăbdători să iasă de sub dogoarea plumbului topit și să plece acasă, îmbătați de răcoarea nopții.

Hai să ne imaginăm, împreună, o asemenea duminică.

În camerele secției de fotbal se recepționează o cronică de la Petroșani. Nu se aude prea bine. Încerci să deslușești ceva, dar se interpune Bacăul. (Imaginați-vă vacarmul liniei de telefoniste care introduc și desprind firele de parcă ar fi în transă... În general, imediat după etapa de fotbal se vorbește la șapte telefoane. Cronicarii de pe Steaua sau de pe Rapid sînt pe drum... De cele mai multe ori merg direct la tipografie. (Această tipografie de pe Brezoianu, care ar putea reface toată povestea presei românești de la Stelian Popescu, directorul bătrînului „Universul”... „Universul” scrie și astăzi, cu litere mari, pe una din treptele de marmoră, la intrare... după care urci la etaj, pe alte trepte de marmoră, roase pe partea dreaptă, pentru că urci, mai întotdeauna obosit, sprijinit „cu dreapta” de balustrada de alamă care a împlinit și ea peste 70 de ani...

Gîlceava telefoanelor continuă. Unii întrec măsura, strigînd ca pe munte, ca să poată fi auziți la capătul celălalt al firului...

Iată că mi-a venit prima cronică — cea cu Jiul. Citesc în mare viteză... Curiera așteaptă. A luat și voleiul de la Bruxelles... Fuga! Mașinile dactilografelor continuă să bată „în draci”... Acum vin două cronici deodată. Incerc performanța de a citi cu ochiul drept Bacăul și cu cel stâng Clujul. Renunț imediat... Sună din nou Petroșanii. Ce-o mai fi pe ocolo? „Rog o corectură! În minutul 85 a intrat Lasconi în locul lui Sălăgean”. Il rog pe Cristi să dea un telefon la tipografie. (Cronica a plecat. Curiera e acum pe Edgar Qwinet. Coboară pe Cîmpineanu).

Am mai dat drumul cronicii de la Bacău. Sper să nu mai fie corecturi. Mă uit pe centralizator. Mai am de citit șase. Forfota s-a mai potolit. Doar dactilografele măresc tempoul. Denisa bate fără să se uite la claviatură. Urcă *allegro* spre *furioso*. Mă gândesc că la acest grad de automatizare ar fi putut să cînte la pian... Cornelia șterge un cuvînt cu guma. Asta mă irită. Pierdem timp. Și e tirziu. Incepe să se întunece. În sfîrșit, mai am o cronică. Dar nu-mi place titlul. M-am săturat de „Victorie meritată”. Cobor în diagonală, în josul paginii. Caut un nume. Îmi plac titlurile cu nume proprii. Au mai multă viață. Îl găsesc pe Solomon. Perfect. Scriu peste: „Dacă n-ar fi fost Solomon”. E mult mai bine. „Adriane, ia-o și fugi”. Adrian e cu mașina... Cîștigăm timp. Curiera va mai face un singur drum. În ultima vreme ne-am modernizat. Avem fax. Cronicile zboară prin aer, peste blocuri, ca într-un tablou de Chagall...

Ies pe culoar: „Cînd vine Craiova?” Printr-o ușă apare capul lui Păpădie—tatăl. „Mai am cinci minute. A fost un caft pe culoarul spre ieșirea echipelor”. Trep-tat, jarul duminicii se stinge. Johnny Petrescu, care a depășit șaptezeci de ani, a „primit” două cronici. E un stenograf de prim rang. Ne ajută foarte mult. Cînd nea Johnny dă ultima sa cronică, înseamnă că micul lui grup de... recepționeri, cu Păpădie adjunct și Guțu secretar, se îndreaptă spre „Casa universitarilor”, la o bere. Tare m-aș duce și eu, dar iată că întîrzie Craiova... Și mai trebuie să verific dacă cei care au zis că se duc direct în tipografie sînt acolo. Fac 14 52 92.

Ocupați! De treizeci de ani e ocupat. Mai fac odată. Și încă o dată. Imposibil. Încerc la „Libertatea“, care e și ea aici, „la etajul trei“. Îl caut pe Diamantopol. Îl rog să coboare două etaje și să-i roage pe ai noștri să elibereze telefonul. Papa Diamantopol e un coleg teribil de drăguț.

În sfârșit. Telefon liber. Întreb: „A venit Steaua?“ „A venit. Bate la mașină. Merge mai greu. E cam defectă“. „Dar Sportul?“ „N-a venit nici un Sportul...“ Mă uit la ceas. Cum adică n-a venit Sportul? Regia e mai aproape decât Ghencea... Simt un frison. A trecut mai bine de o oră de la fluierul final... Mă uit pe lista răspîndirilor. Citesc: „Sportul Studentesc — Corvinul, Paul Slăvescu sau „Poldi“, cum îi spunem noi. Formez numărul lui Poldi. Cu teamă. Aș vrea să nu-mi răspundă nimeni. Poate că are o pană cu „Skoda“ lui și e cam la un pas de „Universul“. Sună... Sună... Speranțele cresc. Cineva ridică receptorul. „Alo, cu Poldi, vă rog“. „Chiar el. Cu ce pot să-ți fiu de folos, Ioane?“ — îmi răspunde jovial, recunoscîndu-mi glasul. „Ce faci cu cronica, Poldi? Ai scris-o acasă?“ „Care cronică? Nu te-nțeleg“. „Cronica din Ghencea. E a ta“. „De unde și pînă unde?“ „Ești pe listă... Bine, bine, vorbim mîine, acum trebuie să găsesc o soluție. Nici nu știu ce-aș putea face“.

Am un moment de cădere. Nici nu mă pot mișca: Fixez jampiera lui Maradona, de pe posterul din față. Ceilalți se uită la mine ca la un drogat. Dar asta durează cel mult zece secunde. Trebuie să fac ceva. „Georgică, uită-te pe foaia lui Pompei și spune-mi în ce minute s-a marcat pe „Sportul“. Căutăm. Toți își dau seama ce s-a întimplat. N-avem cronica de pe „Sportul!“ În sfârșit, se găsesc minutele. Coraș, Marian și la hunedoreni Petcu...

Încerc o soluție. Dacă asta e o soluție... Îi telefonez lui Mircea Rădulescu, antrenorul „Sportului“. Băiatul lui îmi spune că nu e acasă, că a intrat în cantonament la UCA, imediat după meci... Știu unde e UCA. Undeva pe Batiște. Un fel de hotel al partidului... Fac 03. Îmi tremură mîinile. Ocupat! „Sandule, încearcă tu

la 03, hotel UCA". Toți mă privesc cu un amestec de uimire și îngrijorare... Încerc să-mi amintesc ce a spus Ghițulescu la radio. E, totuși, ceva. În sfârșit, Sandu a prins 03. „Duduie, vă rugăm hotelul UCA. E undeva pe Batiște”. „Cam vag, domnule”. „E cantonamentul „Sportului studentesc”. „A, pentru *Sportul* am să caut. Sunt băieți drăguți”. (Are chef de joacă, fetița. Nu știe în cel hal suntem). În sfârșit, primesc numărul: „Fă numărul ăsta, Sandule!” Ocupat! La ora asta sunt culese casetele tehnice și chiar o jumătate din texte... Telefoniez în tipografie. „Așteptați un sfert de oră. Vine și cronica de pe „Sportul”...

Sandu a prins UCA. Mă reped. „Vă rog, cu Mircea Rădulescu, antrenorul *Sportului*”... „Sunt la masă — ni se răspunde. Vă rog să-l chemați. E o urgență... Întreabă Chirilă de la ziarul de sport”.

Aștept. Zgomote. Se aud comenzile chelnerilor. A venit Mircea... „Care-i baiul, nea Ioane?” „Mircea, poți fi salvarea noastră, adică a mea, pentru că eu răspund”. „Despre ce e vorba?” „N-am avut cronicar la meci. A fost o încurcătură”. „Și ce-i facem?” „Încercăm s-o descurcăm. Dă-mi echipa ta, în primul rînd”. „Bine, bine, ți-o dau, dar Corvinul e acum aproape de Pitești, cu autocarul”. „Lasă asta, deocamdată dă-mi formația ta”. Și Mircea începe să-mi dea formația... Între timp mă gîndesc că a schimbat doi jucători... Mircea îmi prinde din zbor gîndul: „A intrat Bozeșan prin minutul 60, în locul lui Cîrăș... și... Stai o clipă, nea Ioane. Mă duc la băieți, la masă, și refacem echipa Corvinului. Îi iau om cu om... Stabilim și înlocuirile... Da, în locul lui Ciucă a intrat... Stai că mă întorc în cinci minute”. „Numai grăbește-te!”

Aștept cu aparatul deschis. Nu vreau să risc nimic. Mircea revine mai repede decît m-aș fi așteptat. „Scrie, nea Ioane. Îi am pe toți. Avem echipă, nu glumă. Viteza de reacție e baza”.

Sunt aproape gata. Îmi mai lipsește cine a intrat în locul lui Oncu spre final... O fi Văetuș?

„Stai o clipă, Mircea. Nu pleca. Mai avem. „Timpul frumos” — zici. Raport de șuturi?” „A fost joc deschis. Pune 18—14 pentru noi”. „Nu e prea mult?”

Mircea are umor. „Să arătăm și noi că avem un spor de eficacitate”. „Cornere?” „9—3”. „Trofeul Petschovski?” „Dacă nu ne pui 10, spargem convenția”. „Pe cine remarci?” „La discreție. Am jucat destul de bine. Corvinul n-a jucat de loc rău”.

Așa mi-am încheiat cronică în colaborare cu Mircea Rădulescu și, indirect, cu echipa Corvinului. Am băgat foaia în mașină... Am început să scriu. Foarte repede. Încălecam literele. Dar nu mai avea nici o importanță. Scăpasem de un coșmar. Ceilalți mă priveau cu teamă: „O să țină?”

M-am urcat în mașină. Am demarat ca la Monte Carlo. Am prins toate semafoarele verzi. În cel mult cinci minute am fost în tipografie. În cabina corecturii, șpaltele cronicilor culese atârneau ca fularele proaspăt spălate. I-am dat secretarului tehnic caseta. Așa era baza. M-am dus la lino. L-am rugat din priviri pe Gabriel: „Fie-ți milă”. Șpaltele au ieșit cu o viteză record. Totul era în regulă.

Așa am scris cronică unui meci pe care nu l-am văzut. Nimeni nu a avut nici o obiecție. Nici măcar Corvinul.

A fost o întâmplare unică. Sunt convins că „Poldi” Slăvescu, care e acum la Toronto, în Canada, mai ține minte cele întâmplate. Dar nu știe cât am pățimit în seara aceea...

Și-acum, pentru că toate astea s-au întâmplat cu șase-șapte ani în urmă, să vă mai spun una, tot cu „eroul” meu „Poldi”.

Într-o bună zi a plecat la Arad, pentru un meci, la UTA. A fost bine primit, cum știu arădenii. Înainte de revenirea spre București, s-a dus la contabilitate, cu „delegația”, pentru ștampilă. Contabilul a luat delegația și s-a uitat la ea. Și deodată a început să strige: „Dumneata îți bați joc de mine?” Poldi a rămas muț. „Schlesinger sînt eu, nu dumneata”. Lui Poldi i-au trebuit vreo cinci minute ca să-i explice contabilului că numele lui autentic este tot Schlesinger...

Apropo de asta, ni s-a întâmplat să-l căutăm la Budapesta, la hotel „Flamengo”, un hotel de cinci stele. La recepție ni s-a spus că nu există la „Flamengo”, un

client cù acest nume. Convorbirea s-a ratat. Uitasem și noi că „Poldi” e, de fapt, Schlesinger.

Acum nu mai e nici o problemă. La Toronto, Poldi a redevenit Schlesinger...

... Cînd am văzut cronica în pagină, — era aproape zece — am răsuflat ușurat. M-am decis să merg pe jos spre casă. La „Mărul de aur” era doar Goe Mardan. Avea în față două pahare de coniac și alte două din care băuse. Lingă pahare, o porție de cașcaval. Goe nu mința. Goe visa. A visat mereu. Pînă în ziua în care s-a aruncat de la balcon. A avut un sfîrșit previzibil.

N-am dormit toată noaptea. Mă doborîse cronica pe care o inventasem...

S-a întâmplat să fiu invitat la nunta lui Björn Borg, celebrul tenismăn, care își alesese o româncă. — Mariana Simionescu. Am fost la cununia civilă, în marele hol al Primăriei din Banu Manta „primăria de verde” — cum îi spunea pe vremea când eram adolescenți. Apoi am plecat spre mănăstirea Căldărușani, unde urma să aibă loc cununia religioasă. A fost o nuntă care l-a impresionat mult pe protestantul Borg obișnuit cu căsătoriile cam cenușii ale țării sale — câteva cuvinte ale pastorului, două-trei măsuri la fisarmonium, orga aceea mică din bisericile protestante, câteva stringeri de mână și coborîrea pe trepte... atenție, că plouă și lespezile sînt periculoase.

La Căldărușani, în momentul în care mirii au intrat în biserică, s-a auzit ca un tunef faimosul cor al Bisericii Albe, angajat anume. Borg, vă rog să mă credeți, nu prea știa ce se-ntîmplă... cu atît mai mult cu cît fotoreporterul de la „Paris Match”, revista căreia i se concesionase în exclusivitate nunta, îi bombarda pe miri cu cele cinci blitz-uri care serveau tot atîtea aparate.

A fost un mare spectacol... În fața ușilor împărătești se afla un șir de maici care dădeau o culoare specială nunții...

Seara am fost la ceea ce se numea „Vila 23”, la Snagov. A existat și o scenă în aer liber, pe care se produceau numeroși artiști, printre care Sofia Vico-veanca... Spre ziuă au apărut pe scenă și Ilie Năstase, împreună cu prietenul său Gerulaitis, cărora organizatorii concursului de tenis de la Salzburg le-au oferit un mic avion special în momentul în care cei doi au

anunțat că se vor retrage din concurs dacă nu vor putea fi la nunta „prietenului Borg”...

Această nuntă „ca-n povești” mi-a oferit și o sursă de inspirație. Chiar a doua zi i-am propus Marianeii să scrie o carte despre soțul ei. Mariana a primit cu entuziasm ideea. (Eu, bineînțeles, urma să fiu redactorul acestei cărți). Cartea urma să fie tipărită undeva în străinătate...

Au urmat cinci-șase zile de convorbiri cu Mariana... Am apelat și la fișele mele de documentare... Am scris în mare viteză. Eram împins înainte de plecarea mamei Marianeii la Monte Carlo. Am avut un traducător care a lucrat excelent. Așa am trimis manuscrisul prin doamna Simionescu. Era un risc, desigur, în toată povestea asta, dar...

Am așteptat. Au trecut câteva luni. Eram în '81... Nu mai aveam prea multe speranțe. Când, pe neașteptate, o întâlnesc pe Mariana în București. O întreb din priviri. Zâmbește. „Cartea a apărut. A avut succes. Editorul englez a renunțat la titlul inițial, „My hussbånd, the King”, și a preferat „The match of Love”... În sfârșit, asta are acum mai puțină importanță. Aș vrea să știu ce vă datorez?” N-am stat prea mult pe gânduri. I-am spus: „O treime iei tu, Mariana, pentru că mi-ai furnizat atâtea date necunoscute. O treime îi aparține lui Björn, fără de care nu ar fi fost posibilă apariția acestei cărți, iar a treia treime îmi revine”. Mariana a fost imediat de acord, mi-a spus că-mi revin net 4 000 de dolari și astfel am putut pleca la Campionatul mondial din Spania (1982). (Să spun în paranteză că toate călătoriile mele la Campionatele mondiale s-au făcut „pe cont propriu”. De fapt, pentru aceste călătorii am scris șase cărți, plus cea a Marianeii...).

Ce vă propun acum? Un rezumat, un fel de stop cadru din felul în care Mariana a trăit în tribună al cincilea Wimbledon consecutiv câștigat de Björn Borg. Fragmentul are în centrul său unul din cele mai lungi tie-break-uri din istoria tenisului, în celebra finală cu John McEnroe... Fragmentul e mai curînd o cardiogramă... O cardiogramă care părea să fie infinită. Aveau

să se joace 34 de games. 34 de games — pentru una singură...

Și-acum, cu permisiunea dv., să intrăm împreună în ceea ce reporterii numesc de mult „catedrala tenisului“.

DIN JURNALUL MARIANEI (5 iulie 1980, Wimbledon).

Björn a pierdut primul set al finalei. Pe tabela de marcaj a bătrinei arene stă scris neîndurător :

JOHN MCENROE — BJÖRN BORG 6—1...

Și totuși, am o senzație de eliberare... Pentru că totul se reia de la capăt. „De la capăt“ e un fel de a spune, desigur ; mă liniștește puțin gândul că Björn e acum pe scaun și se odihnește. Dar mi-e frică...

Mă bucură gândul că Björn nu mi-a făcut semn să părăsesc tribuna. Are, probabil, nevoie de mine. Se uită lung în direcția noastră... Mi-e foarte greu să-l privesc acum pe Björn, pentru că nu-l pot ajuta... N-ar mai trebui să fumez. Cred că în acest moment țigara nu te mai ajută... N-aș vrea să-i transmit lui Björn momentul meu de cădere. E imposibil ca el să nu pregătească ceva. O simt din felul în care își șterge minerul rachetei cu prosopul, gata să-l rupă.

Amîndoi — el și John — se ridică aproape simultan. E mai bine așa. Nu vreau să admit că tribuna începe să treacă de partea lui McEnroe...

Servește Björn. Asta e foarte bine. E minunat să conduci, chiar fără break... Mă uit pe foaia lui Tommie. Björn a avut cinci puncte victorioase în tot setul. John a punctat de 12 ori. John a și greșit mai puțin. Cine și-ar fi putut închipui asta ?

Deasupra Wimbledonului trece un avion. Oare vom urca și noi vreodată în avionul care să ne ducă spre București ? Sau tot ce se întîmplă e o halucinație...

DE-AICI ÎNCEPE JOCUL...

Primul servici. McEnroe continuă returușile „totale“ : 0—15. Björn pierde și el al doilea punct. 0—30. Cum poți scăpa acum de gândul că un *break* al lui

McEnroe, încă din start, ar putea duce la un 0—2, mai ales că lui John îi reușește totul, iar lui Björn — aproape nimic ?

Din fericire, Björn nu cedează. Reușește trei mingi formidabile și încheie game-ul victorios, de la 0—30. Îmi mușc buzele. Cum pot să fiu atât de slabă și să uit cine e, de fapt, Björn, *the King* ?

1—0 ! Björn conduce pentru prima oară în acest meci. Tommie, bunul nostru prieten, patronul lui Holliday (unde locuim pentru Wimbledon), n-are astimpăr. Îmi arată, încadrate cu roșu, seria celor patru mingi. „De-aici începe jocul, Mariana”.

Eu sînt mai puțin sigură.

Servește McEnroe. Din nou formidabil. Björn egalează. Servici cîștigător McEnroe : 30—15. Björn nu cedează : 30—30. Pentru a treia oară McEnroe : 40—30. *Passing shot* Björn : 40—40. Björn pierde ghemul după un singur avantaj McEnroe, dar ceva îmi spune că „furtuna de primăvară” — aș fi spus taifun, dacă ne-am fi aflat acum la Florida sau undeva în Jamaica — dă semne de oboseală... Și totuși, e 1—1.

În sfîrșit, pentru prima oară de la începerea acestei finale, Björn conduce cu 40—0. Ce mult aș vrea acum ! Dar nici nu vreau să gîndesc. John atacă și... 40—15. Încă un atac : 40—30. Din fericire, Björn șterge varul din colțul lung al careului de servici — a ținut, poate, de întindere — și conduce cu 2—1. Tommie jubilează, dar eu mă rog... da, mă rog... ca Björn să-și cîștige doar serviciul... Gîndul la *break* e încă foarte departe, foarte departe, pentru că îmi dau seama, Björn joacă deocamdată cu cel mult 60 la sută din valoarea meciului cu Brian Gottfried.

Björn ne privește. Încerc să surprind pe chipul lui o undă de optimism. Nu reușesc. Lenart, antrenorul lui, e și el de nepătruns.

John la servici. Își pregătește meticulos archebuza sau, mai bine zis, arcul cel greu. Țintește îndelung. E foarte enervantă această neobișnuită prelungire a loviturii. Mie ar fi făcut de mult o piruetă, ca să se întoarcă cu spatele : „Ascultă, puștiule, îți bați joc de mine ?”

Björn aşteaptă supus. Proiectilul a ţişnit : 15—0... Şi un altul... 30—0... Şi 40—0...

2—2! Cine a spus că McEnroe e „80 la sută servici” a avut dreptate... Tommie s-a făcut mic cât un pitic.

Serveşte Björn, la 2—2. 15—0.

De necrezut! Dublă greşeală. Simt răsuflarea decepţionată a întregii arene. Am un gust amar în gură. Ar trebui să arunc pachetul de „Winston”, din care au mai rămas doar câteva ţigări. Se spune că orice ţigară îţi scurtează viaţa cu cinci minute. Dar ce importanţă are acum, ţigara, când eu simt că orice minge jucată îmi scurtează viaţa cu o oră!?

Björn îşi revine: 30—15. Dar John — se putea? — egalează din nou. Oh! Şi are minge de break! Acum e momentul să vadă dacă Björn joacă într-adevăr mai bine când e condus. Tommie sare ca o minge de la locul lui. Egalitate! Cei din jur îl privesc uimiţi pe acest român, cred ei, de lângă Mariana Simionescu. Reuşesc să zîmbesc: „Nu, domnilor, e un englez de-al dumneavoastră, dar un englez care visează să ajungă în Grecia...”.

Avantaj Björn... Egalitate... Avantaj Björn... Egalitate.. Avantaj Björn... Egalitate... Cine spunea că inima omului e calculată pentru 150 de ani? Cred că e o teorie apărută înainte de inventarea tenisului. Avantaj Björn... Game! Dumnezeule mare! 3—2! S-au jucat 14 mingi. Înseamnă că viaţa mea s-a scurtat cu 14 ore... Björn, a salvat setul pentru a doua oară... Prima oară a fost în primul game, la 0—30.

A salvat e un fel de a spune. McEnroe continuă bombardamentul. As! Şi încă un servici câştigător! 30—0. Şi 40—0! Cum să te mai gîndeşti la un *break*? Simpt că tribuna trece treptat de partea lui McEnroe. Asta e o senzaţie îngrozitoare, pentru că nimeni mai bine decît tribuna nu simte jocul de bursă al tenisului. Îi spun lui Tommie: „Am impresia că pierdem tribuna, Tommie”. Tommie ride. Forţat, dar ride. „Tribuna sînt eu, Mariana!” Björn face o minge, dar pierde game-ul.

3—3 şi totul de la capăt...

Servește Björn. Mi-e frică. 15—0. Urmează 15—15. Asta nu înseamnă nimic. Voleu în bandă: 15—30. Iarăși? Björn egalează. Apoi, 40—30. Game: 4—3. N-am puterea să mă bucur. Mă gîndesc că va fi un set lung. N-ar fi prea rău. În acest meci cu mai tînărul John McEnroe, „bătrînul” meu Björn nu poate fi învins în materie de rezistență...

4—3! Servește McEnroe. Undeva, într-o firiță a creierului meu, pîlpiie gîndul că ar fi momentul unui *break*, deși...

... Da, astăzi e aproape imposibil. Nici nu știu cînd a ajuns John la 40—0. Mă scot din fire aceste serii. Björn reușește un retur bun (40—15); dar game-ul durează cîteva minute: Oh!! Și iarăși totul de la capăt. Pînă cînd?

„N-AM MURIT ÎNCĂ !”

^ Servește Björn. Îl simt că-și răsucește mai mult trunchiul. Sînt convinsă că vrea să vadă dacă mușchiul „ține”. Atacă! În zadar. John a lovit, cred, cu ochii închiși: 0—15. Servește Björn. Fileu. Ceva nu merge... Dublă greșeală! Dublă greșeală! Nu-mi pot stăpîni un geamăt. De ce? A cîta oară? 0—30! Visam un *break* și iată că *break-ul* vine spre McEnroe. Tatăl lui John aplaudă tropotind. Simt un nod în gît. Nu-mi ajunge aerul... Din fericire, o clipă de răgaz. Björn a făcut mingea. După dubla greșeală: 15—30. Și 30—30! Te-am rugat, Dumnezeu, un singur lucru. Să-și cîștige serviciul. Și să ajungă la *tie-break*. (Cu toate că nu prea știu de ce doresc *tie-break-ul*, cînd nu am văzut pe nimeni, nicio dată, servind cum servește astăzi McEnroe...)

A servit Björn! Atacă. McEnroe se uită crunt. Lovește! Totul e pierdut. Lung de linie! 30—40... După 0—30. Pentru a patra oară, setul e ca și pierdut. O minge de *break* pentru McEnroe! Atacă, din nou, Björn. Nu mai are alegere. Și voleyul lui se aude extraordinar de frumos, cum doar în centrul rachetei se poate auzi: 40—40. Björn mă privește fix: N-am murit încă!” Dar

totul durează doar câteva secunde. Avantaj McEnroe ! A doua minge de *break*. Și pentru a cincea oară setul e ca și pierdut... Am impresia că sînt într-o cameră de tortură, în care un anchetator versat mă orbește cu reflectorul, pentru ca imediat să-mi dea răgazul să mă trezesc.

Atacă Björn ! Egalitate ! Se grăbește. Nu ! Ba da ! El are dreptate. Avantaj Björn ! Sfîntă Fecioară ! În zadar ! Egalitate ! Poate pentru că nu cred destul. Avantaj McEnroe ! Un set care atîrnă de un fir de păr. Și odată cu el... Ce mult aș fi vrut acum să fiu undeva, în mulțime, la tribuna celor care stau în picioare, ca să pot ieși puțin... Dar Björn îmi pedepsește gîndul, reușind un voleu în cross care „rupe” tribuna. Egalitate ! Aplauzele se prelungesc. McEnroe se mișcă nervos, ca într-o cușcă. Nu mai are nici el răbdare. Ce-a fost asta ?! McEnroe nu mai poate prinde serviciul lui Björn. Game : 5—4 !! Un set salvat de cinci ori...

Lenart și-a recăpătat din nou calmul. Eu, nu. McEnroe e mereu mai furios : 15—0, 30—0... Björn reface... 30—15... Dar John prinde un as. Cîștigă game-ul. E 5—5, scorul incertitudinii... Am îndurat în acest set două games de cîte 14 mingi. Oare voi mai putea îndura vreun *long-set* ? Din fericire, Björn înregistrează, parcă, noul meu moment de cădere și-mi face un cadou deosebit : un game la zero și 6—5. Acum, poate că aș putea să sper, dar McEnroe și-a cîștigat aproape toate serviciile fără prelungiri... Poate că *tie-break*-ul, pe care aproape că îl aștept, o să-i fie favorabil lui Björn, după ce anul trecut, în finala cu Tanner, îl pierduse chiar în primul set.

DACĂ BJÖRN, 50 LA SUTĂ...

Servește McEnroe ! Aproape inevitabilul 15—0. Retur bun Björn. John plonjează, dar în zadar : 15—15. Îmi aprind o țigară. E ultima : 15—30 !!! McEnroe se pregătește îndelung. E aproape cu spatele la Björn. Foc ! Am o senzație de prăbușire în gol. *Passing shot*-ul lui Björn a avut viteza fulgerului. Arena e toată în picioare.

Se ovaționează îndelung. 15—40 ! Îmi dau lacrimile. Dar momentul de euforie durează doar o clipă. Björn greșește : 30—40. A doua minge de set. McEnroe se năpustește spre fileu, Björn îl trimite departe, în colț, și, ca să ne amintească tuturor că un Wimbledon (unul am spus ?) nu se poate câștiga fără vreau, trimite mingea în cros...

Game și set ! Arena e în delir. Își dă seama că meciul va dura încă mult, deși cei doi joacă de o oră și 17 minute. Tommie afișează un splendid aer de superioritate. Aș vrea să-l sărut. Lenart și-a recăpătat culoarea. Eu sînt atît de agitată, încît cer o țigară pe banca lui John. Îmi dau seama că lucrurile s-au schimbat. Tommie nu se lasă și vorbește sentențios, cu voce cam tare : „Dragă Mariana, întreabă-l, te rog, pe mister Lenart dacă poate să suporte părerea unui neofit“. „Și cine e mă rog neofitul?“ — întreabă Lenart, care a auzit întrebarea, Tommie fiind într-o agitație colerică. „Neofitul sînt eu“ — mărturisește Tommie. Lenart zîmbește : „Dragă Tommie, un om ca ție, care a văzut cinci Wimbledonuri, nu mai e de mult un neofit. Spune“. Tommie pare copleșit de compliment, dar își ia inima în dinți : „Mister Lenart, dacă Björn, jucînd cu 50 la sută din valoarea lui, încheie primele două seturi cu 1—1, în fața celui mai bun McEnroe, înseamnă că totul e în regulă“. Lenart zîmbește aprobator : „Nu e rău spus, dar hai să spunem 60 la sută și să așteptăm“.

Mă uit pe hîrțile lui Tommie, care are un foarte savant sistem de notare, pe grupe de lovituri, pe puncte câștigate și greșite. În acest al doilea set, Björn a câștigat 16, John — 17. Björn a comis 24 de greșeli, John — 26. În total, un singur punct în favoarea lui Björn. Un singur punct în plus și un set salvat de cinci ori. Cîteodată mă și sperie această rezistență a lui Björn. Mă întreb cît timp va reuși Björn să rupă mereu ceva din el ca să câștige „la fotografie“, cum se spune la hipism, și cînd tu, spectatorule, nici nu vezi, de fapt, care dintre cai a câștigat... Acum trei ani, în finala cu Connors, în setul cinci, Björn conducea cu 4—0. Conturile păreau încheiate. Dar Jimmy n-a câștigat nici el degeaba Wimbledonul. A început să urce. A servit :

4—1. Era aproape normal. Apoi a servit Björn: *Break*. 4—2. O rumoare amenințătoare a străbătut Wimbledonul. Și iar a servit Jimmy: 4—3. Iată o apropiere de cifre care îți dă un frison. Dar vine serviciul lui Björn — îți spui. Tommie s-a dezlănțuit. Urletele lui de eliberare la fiecare lovitură transformaseră jocul într-o bătălie pe viață și pe moarte. 4—4!! Și acum începe tortura memoriei. „Ai avut 4—0... ai avut 4—0... ai avut 4—0”. Când a început să servească Jimmy, la 4—4, Wimbledonul nici nu mai respira. Și Jimmy a continuat să urle la fiecare serviciu, un strigăt de luptă, în fond, menit să-i amintească adversarului că iată el, Jimmy, vine de la 0—4 și că toate legile seriei spun că cel care vine din urmă e favoritul. Rezultatul? Björn n-a clipit și a trimis câteva *passing-shoturi* la fel de frumoase și de calme (da, calme) ca și formidabilul *passing-shot* de acum două sau trei minute, când a făcut 15—40 pe serviciul lui McEnroe, câștigând un set pe care îl pierduse de cinci ori. Iar dacă mă gândesc și la momentul de anul trecut, când, la 5—4 și 40—0, în setul cinci al finalei cu Tanner, americanul ajunsese la 40—40, Borg a reușit să câștige în câteva secunde, încep să mă rușinez de toate aceste frământări ale mele. Și totuși, aceste amintiri sapă adânc în memorie. E adevărat, vorba unui cîntec românesc, „uitarea e scrisă-n legile omenești” — dacă n-ai uita, viața n-ar fi posibilă — dar sînt momente, ca acestea, de pildă, pe care nu le uiți și care îți apar în față exact cînd nu trebuie. Așa se face că frumosul calcul al lui Tommie e valabil doar în aparență. Tenisul, care are cel mai perfid sistem de acumulare de puncte câștigătoare, nu iartă pe nimeni, să ne amintim de o finală a lui Vilas la Forest Hills... Nici nu mai vreau să mă gândesc...

BJORN ȘI AMERICA

Un singur lucru mă bucură. Björn e neschimbat. Și foarte liniștit. Mă privește cu un zîmbet de reproș — întotdeauna spune că fumez prea mult, ceea ce mă face

uneori să ascund țigara sub parapetul tribunei, ca elevii surprinși asupra faptului.

Această zi de 5 iulie mi se pare fără sfârșit. Ieri, pe 4, ziua națională a Americii, yankeii Connors și McEnroe s-au bătut între ei. Yankeii aceștia care vin la Curtea regelui Arthur, adică la Wimbledon, un continent care — spun ei — a cam spus totul în tenis, încă de mult, de pe vremea lui Fred Perry, a lui Borotra. Björn Borg e o apariție care le-a cam încurcat socotelile.

Am desfăcut al doilea pachet de țigări. Lenart îmi atrage atenția că finala va dura vreo patru ore și că s-a jucat abia prologul. Mă bucură această anticipație a lui Lenart, deoarece știu că Björn nu-și pierde niciodată suflul... Sînt convinsă că dacă s-ar antrena o lună, numai una, ar putea câștiga un maraton de prim rang...

Se pregătește să servească, în setul trei, Björn. Acest Wimbledon, ca și toate cele patru de pînă acum, este — hai s-o spun odată — o luptă între Björn și America. Björn e singur împotriva Americii. În 1977, în semifinală, a fost meciul acela infinit cu Vitas Gerulaitis, 8—6 în setul cinci. Apoi a venit finala cu Connors, alte cinci seturi, cu acel patru-patru, după 4—0 în setul decisiv... În '78 l-a avut pe Gene Mayer în „sferturi”, pe Okker în semifinală, pe Connors în finală. Anul trecut — pe Connors în semifinală, pe Tanner în finală, iar acum, din nou pe Gene Mayer, pe Gottfried, și acum pe „rebelul McEnroe”. Singur, cu o singură excepție (Okker) împotriva Americii. Asta și explică coaliția și mai puternică împotriva lui Björn la Forrest Hills sau la Flushing Meadows... Dar despre asta altă dată, pentru că Björn a și servit prima minge din setul trei : 15—0... 15—15... 30—15... 40—15... Game... 1—0.

McEnroe începe furibund, dar Björn și-a reglat returul : 0—15. McEnroe continuă să-și trimită proiectilele : 15—15, 30—15. Björn simte, totuși, că John a pierdut siguranța din primul set : 30—30. Un moment

bun, pe care Björn nu l-a scăpat. Și tot cu un *passing* aproape invizibil ochiului liber. Avea minge de *break*. Dar McEnroe a contraatacat: 40—40. În clipa aceea, Björn și-a sufocat adversarul cu două mingi la fileu. Pentru prima oară l-am simțit pe John „în corzi”. Björn conduce cu 2—0, cu un al doilea *break* consecutiv!

Game-ul al treilea a fost un balsam pentru mine. După cele două games-uri lungi de câte 14 mingi, pe serviciul lui Björn, din setul doi, vikingul meu a reușit unul la zero. Wimbledonul ovaționa, ca la o încoronare.

La 3—0, mi-am dat seama că s-a repetat „filmul” din primul sfert, dar pe date inverse. Și McEnroe cîștigase al treilea game la zero. Primele două avuseseră aproape aceeași evoluție. Tommie era atît de vesel, încît a scos din sacoșă o mini sticlută de Johnny Walker, încercînd să mă îmbie, cu un zîmbet care părea să spună: „Nu vezi, Mariana, că zarurile au fost aruncate? Într-o jumătate de oră o să-l fotografiez și eu, de-aici, pe The King of Kings, cu Cupa în mînă”.

Tommie ne e un prieten prea devotat ca să-i fi spus atunci că e nebun. L-am lăsat în pace, refuzînd, bineînțeles, dușca de „Johnny” pe care mi-o propusese „ateul” Tommie, care îmi dădea să beau în catedrala tenisului, în timp ce jos, pe iarbă, se jucau „Patimile după Matei”.

McEnroe a cîștigat game-ul următor, ca și Björn în primul set. Jocul s-a repetat și în game-ul cinci, cînd Björn a ajuns la 40—30 și game. Mă liniștisem un pic. Mi-am măsurat pulsul — vechi obicei de jucătoare —, coborisem la 96. Se mai putea trăi.

McEnroe cîștigă la limită game-ul șase: 4—2 pentru Björn. Se păstrează doar avansul unui *break*. Totul e să-ți cîștigi serviciul.

Björn primește mingile. M-am liniștit complet. Ce mult îmi place cum se poartă Björn cu copiii de mingi! Poate pentru că e, în fond, atît de puțin de cînd și el era un pitic în preajma celor mari...

Primul servici. Retur foarte bun. Björn greșește:
 0—15. Un nou servici. Retur imparabil, fulgerul alb despre care se vorbește când mingea pare o cometă:
 0—30. „O țigară, Tommie!” Îmi tremură mina. Mă frige bricheta. Nu mă doare. Servește Björn. „Foc”. John. „Foc” Björn. „Foc” John! Bine, dar acesta nu mai e tenis! 0—40! Îmi mușc buza. Nu prea știu ce fac. Duc arătătorul stîng la gură. Sînge...

0—40! La ce bun fantasticul *passing-shot* de la *break*-ul din game-ul doi?

15—40. Lenart și-a împletit degetele, ca un pastor înaintea predicii. Nici nu mai știu pe cine privesc.

30—40! Aveam în poșetă un „Diazepam”. Tu n-ai ceva, Tommie?

40—40! Fantastic! Odin! Cîtă dreptate avea bu-nicul lui Björn!

Adv. B.: Aici se joacă finala!

Egal! Cred că nu se va încheia niciodată...

Adv. ME: Nu știu dacă am să mai pot privi vreo-dată o finală.

Egal! Extraordinar *cross* pe rever.

Adv. B: O, Doamne, fie-ți milă de o biată inimă de femeie...

Egal! Slabă speranță, de-acolo, de sus.

Adv. B: Aș vrea să schimb locul cu Tommie. Să fac și eu ceva...

Egal! Chiar dacă Björn o să cîștige, eu tot n-am să fiu om...

Adv. ME. Probabil că e dinainte stabilit că Björn să piardă acum trei ani, cînd Björn avea vîrstă de astăzi a lui McEnroe, iar — Jimmy pe cea de astăzi a lui Björn...

Egal: Fatalismul meu e absurd, pentru că Björn nu va avea, și nici nu are vîrsta nimănui și nici nu seamănă cu cineva... Să aștept în liniște. Curaj, Mariana!

Adv. B: O, dacă n-aș ști că asta e a patra minge a meciului...

Egal: Poate că rezistența asta feroce a lui McEnroe

ar trebui să-mi dea curaj. Poate că sint ultimele lui puteri. Cele ale lui Björn sint infinite...

Adv. B : Tommie îmi suflă că e' a douăzecea minge. „Încă douăzeci de ore din viață”. *Victorie! Game!* Ce bine îi înțeleg acum pe fotbalistii care aleargă pe gazon, cu pumnul sus, după ce au marcat golul. Așa făcea Pele. Așa făcea Eusebio. Așa face și Keegan. Björn, în schimb, trimite cu grijă, spre copilașul de lângă el, mingea care i-a rămas în mână. Iar eu, care aș fi vrut acum să mă rostogolesc pe gazon, ca italienii sau ca spaniolii, sau să fiu una dintre cei 10 000 care își aruncă pernele pe gazon, ca în țara lui Orantes, trebuie să stau acum nemișcată, să rămân gravă, pentru că Björn, spre deosebire de Eusebio sau de cei care aruncă perne, în culmea entuziasmului, știe că nimic nu s-a încheiat, că mai e mult de lucru, că „rebelul” McEnroe, care vrea să-l coboare de pe tron, are acum o armă de temut, adică arma omului care nu mai are ce pierde...

Că Björn are dreptate s-a văzut imediat. McEnroe a câștigat imediat game-ul al optulea la zero. Dar, la 5—3, Björn n-a mai admis prelungirea stării de tensiune și a încheiat setul cu 6—3.

Ceea ce nu mai visam de mult s-a întâmplat. *Nu-mi puteam închipui că va ajunge să conducă atât de repede cu 2—1 la seturi...*

Pentru că, la un moment dat, era...

6—1, 2—2 și 30—40 pe serviciul lui Björn... sau...

6—1, 4—4, 30—40 și avantaj McEnroe, tot pe serviciul lui Björn.

Și pentru că lui John îi ieșea totul...

... La ce s-o fi gândit acum Björn, când conduce cu 2—1? Sper că a uitat momentele grele de pînă acum. A avut atîtea altele. Nu mai departe decît anul trecut, Tanner îl conducea cu două seturi la unu (n.r.: Tanner—Borg 7—6, 1—6, 6—3). Și Tanner servea la fel de furios, poate că nu atît de variat. (Lenart îmi șopteșet: „Ți-am spus, Mariana, e o finală de patru ceasuri”).

...În setul patru am avut câteva bune momente de liniște. Björn și John își împărțeau serviciile. Și așa am ajuns la 4—4. La servici, McEnroe.

Björn atacă : 0—15. John egalează : 15—15. Și conduce : 30—15. Björn egalează 30—30. Nu vreau să-mi fac curaj, dar îmi dau seama că acest plus de autoritate al lui Björn reprezintă cel mai bine, în acest moment, diferența dintre ei. Björn simte și el asta. Atacă : 30—40. La un pas de *break*, de cel mai important *break* al meciului, deoarece după *break* vine, în mod normal — dacă ceva mai poate fi normal în tenis — ultimul game și Cupa Wimbledon-ului. Tribuna simte și ea. Pare gata să-și răsplătească idolul. Dar McEnroe nu vrea să se dea bătut. E atât de hotărît astăzi, încît își înfrînează orice gest care ar putea să lase impresia că e și el la capătul puterilor.

Egalitate ! Björn se aruncă din nou. (După meci vor spune unii că a atacat prea mult, dar cine știe mai bine decît el...).

Advantage Borg ! A doua minge de *break* ! Mă doare capul. Tommie își mișcă sacadat picioarele, ca un om cuprins de friguri. Doar Lenart e în continuare foarte calm. În calculatorul din capul lui s-au acumulat în ultimii zece ani un milion de cartoteci cu finaluri asemănătoare și el bănuiește rezultatul, cu toate că forma extraordinară a lui McEnroe, astăzi, e greu să fi fost prevăzută.

Game, BJÖRN BORG ! 5—4 ! Urale. Tommie, pe care l-aș fi așteptat proiectat undeva sus, și-a acoperit fața cu palmele. Björn are serviciul pentru game-ul victoriei. Copilul McEnroe nu a rezistat, după cum se vede, cotelor teribile din această finală fără sfîrșit...

Servește Björn. Pentru prima oară țin pumnii strînși : 15—0. Mi-am înfipt unghiile în palmă : 30—0. Björn mai are două mingi ! Două mingi !! McEnroe recîștigă o minge : 30—15. Îmi desfac palmele. Unghiile au săpat șanțuri vizibile. Încerc să-mi țin respirația, pînă la încheierea mingii care urmează. Cred că mi-am pierdut controlul.

40—15!!!!. O singură minge!!

Aștept izbucnirea tribunelor, cu care sînt atît de obișnuită de patru ani. Björn servește. N-aș vrea să atace. El are acum tot timpul. McEnroe atacă, în ciuda serviciului puternic. Björn pare surprins. Ripostă slabă. McEnroe se năpustește: 40—30!

Dar mai e o minge. Încă o minge!

Am un nod în gît. Mă întreb dacă sînt tuburi de oxigen la Wimbledon... Björn servește. Fantastic! John răspunde în fileu. Tribu... dar arbitrul strigă out, cu toate că am văzut praful alb proiectat de mingea-nălucă. Un nou servici, al doilea. McEnroe atacă furios, cu inconștiența disperării. 40—40!

Da, acum totul e pierdut... De la 40—15... De la două mingi de meci! Nu mai am aer. Nodul în gît se mărește. Noi, cei trei, nu îndrăznim să ne privim. Da, totul e pierdut... McEnroe continuă să atace. Avantaj McEnroe! Și Björn nu mai are puterea să reziste, pentru că nu poate uita că acum cîteva clipe a avut 40—15 și două mingi de meci: 5—5!

O SINGURĂ GRAȚIERE

În tribună e o liniște nefirească. Pentru că acolo, jos, în arenă nu mai sînt doi jucători de tenis, ci doi condamnați la moarte, pentru care urmează să se aprîbe o singură grațiere.

Mi-am revenit... E, totuși, doar 5—5, iar Björn conduce — încă la seturi. De un singur lucru mi-e frică. De obsesia lui 40—15 și a celor două match-ball-uri. Îl așteaptă pe McEnroe. Are timp să se uite spre mine, cu o privire de copil vinovat. Îmi vine să plîng, dar reușesc să-mi compun un zîmbet. De acolo, de jos, nu se poate vedea că zîmbetul meu e un fel de rînjet încremenit.

McEnroe prelungește la infinit ritualul serviciului său. Șterge cu grijă pedantă linia de var, cu precauția omului care nu vrea să riște nici măcar cu unu la un milion greșeala de picior. Apoi își balansează racheta

enervant de mult, privind din cînd în cînd, cu o anume ură, ținta vie din fața lui. Din fericire, Björn nu pare sensibil, ca mine, la toate aceste viclesuguri ale jucătorilor în momentele cheie.

Ceea ce erau greu de anticipat, s-a produs. McEnroe cîștigă game-ul la zero, lăsînd impresia că el era cel care ieșise învingător și cu forțe mai proaspete din duelul epuizant al game-ului anterior, în care Björn avusese două *match-ball-uri*.

Un ghem la zero și 6—5!

Acum era marele pericol al *break-ului*. McEnroe făcuse ultimele șapte puncte consecutiv, lăsînd impresia că nu mai poate fi oprit.

La ce m-aș fi putut aștepta acum? În mod normal, la o luptă strînsă, cu contre de ambele părți. Și încă un game de 14—16 mingi, care să-mi scurteze încă o dată viața cu 14 sau 16 ore. Björn era într-o situație mai grea, deoarece lupta doar pentru dreptul de a juca tie-break-ul. John McEnroe avea în față un obiectiv mult mai apropiat și deci mai concret: setul.

Îmi dădeam seama — pîndind toate mișcările — că Björn se luptă să uite momentul în care a fost la un pas de titlu. Dar era greu. Eu însămi nu reușeam să o fac. Îmi juca în fața ochilor chipul ducesei de Kent, care mă privise cu o mare compătimire, la 40—15 și apoi la 40—30, adică în momentele în care îmi spuneam că n-am să mai pot rezista. Din nenorocire, aceste două „condamnări la moarte” nu aveau să fie ultimele.

IOBELE BAT...

...Se spune că inima e supusă la mari încercări în fața unor mari decepții, dar, în egală măsură, și în fața unor mari bucurii. Și iată că Björn îmi oferea acum și prilejul unui infarct dintr-o prea mare bucurie, cîștigînd game-ul la zero. Era evident că ambii jucători sînt obsedați de ideea de a sfîrșit odată totul, oricum, tensiunea ajungînd la paroxism.

Și astfel s-a ajuns la tie-break... Ca întotdeauna în

asemenea momente, în tribună se simte o frământare deosebită. E ca răpăitul tobelor anunțind apropierea carului în care se află condamnatul sau condamnații. E ca în ceasul zorilor, în Evul Mediu, când toate balcoanele din piața eșafodului sînt ocupate, nimeni nevrînd să piardă momentul tăierii capului. Veți spune, poate, că sînt gânduri bune, dar creierul meu era atît de obosit în clipa aceea, încît era în stare să combine cele mai năstrușnice gânduri.

John și Björn se pregătesc. Nu par grăbiți. La ce bun să te grăbești? *Tie-break*-ul e, de fapt, un turnir — spunea Ion Țiriac. Incaleci, îți potrivești sulița și pornești. Lipsesc doar căștile de oțel, ca la spadasiinii de astăzi. Cel care se prăbușește e recunoscut mai mult după culoarea calului rău.

Mă uit în tribună. Ce fericiți sînt unii oameni! Această fată frumoasă cu pălărie *vieux-genre*, cu o eșarfă ciclamen, e foarte veselă, pentru că bărbatul sau logodnicul ei îi și ține oglinjoara, ca într-o lojă de teatru, de pe timpuri. Amîndoi sînt îmbujorați de suspansul prelungit al finalei de pînă acum. Amîndoi așteaptă alte și alte aventuri. Da... Ce fericiți sînt unii oameni!

COȘMARUL...

John se pregătește de primul servici. Își potrivește sprinceana cu degetul, netezind-o. Ticurile jucătorilor. Celebrele ticuri ale acestor tineri cu manii de bătrîni. Ce mult mi-a trebuit să mă obișnuiesc cu ticul lui Roscoe, care își saltă cămașa de la umăr, ca și cum o arsură deosebit de gravă i-ar stîrni durerea la orice contact cu țesătura și așa fină a cămășii... Cred că Björn nu are nici un tic. Sau nu l-am descoperit încă... „Va veni și asta” — mi-a spus într-o seară...

Servește John. Nu iartă: 1—0

Cum se numea calul lui Odin, din povestea bunicului? Parcă Sleipnir. O, dacă ar fi aici Sleipnir, cel cu opt picioare!

A servit Björn! Scurt! 1—1.

Al doilea servici al lui Björn. Cei doi se încaieră : 2—1 pentru Björn. Urmează două mingi în care timp pot respira și spera într-un *minibreak* în cadrul *tie-break*-ului. Dar John nu iartă nimic. Conduce cu 3—2. Tumultul arenei crește.

4—3 pentru Björn! Momentul decisiv se apropie. Tenisul e și așa un joc pe muchie de cuțit. *Tie-break*-ul îl ascute și mai mult, pentru că așteaptă o singură greșală.

4—4.

Al doilea servici al lui John. Björn câștigă punctul!

4—5! Și Björn va servi de două ori. E la două mingi de victoria finală. Dar John rezistă, pentru că finala de astăzi „vrea singe”.

5—5! Björn își continuă atacul. Conduce cu 6—5!

Servește McEnroe. De două ori. Respirația tribunei arată că nimeni nu mai „vede” tenis, ci numără. O numărătoare febrilă, pentru că totul depinde de un punct. Și punctul acesta e mai captivant decât cel mai frumos voleu.

Sînt atît de obosită, încît încerc un ciudat sentiment de nepăsare față de ceea ce se întîmplă. Marea mea speranță, acum, e tot setul cinci. E îngrozitor, desigur, ca și eu să fi cedat acest *tie-break*, dar nu mai am resurse... Parcă nu ar urma o minge care este de fapt un *match-ball* pentru Björn. „*Match-ball*, Mariana!” — cum îmi șoptește Tommie, pe care nu l-am văzut niciodată atît de palid... Al treilea *match-ball* al lui Björn, după cele două la 5—4 și 40—15...

John McEnroe egalează din nou : 6—6. Nu mă mai miră nimic. Totul începe să fie un coșmar... McEnroe se pregătește din nou. Pe Björn îl apasă, desigur, cele trei *match-ball*-uri pierdute... Tribuna e și ea la capătul puterilor. Am impresia că Lenart Bergelin e singurul spectator care evaluează jocul în afara punctelor, căutînd, de fapt, să „vadă” ce se poate întîmpla.

Servește, din nou, McEnroe! Urale!

7—6 pentru Björn. Al doilea *match-ball* al *tie-break*-ului al patrulea al finalei. Cît de lungă poate fi seria de rezistență a lui McEnroe! ?

De necrezut ! Björn își pierde primul servici : 7—7!

Am impresia că întreaga tribună e, de fapt, o barcă pe valuri, la discreția valurilor, a unor valuri imense, o barcă apărind din când în când pe creastă, pentru a se scufunda imediat în abis.

McEnroe simte prada și bate toate recordurile de timp pentru pregătirea serviciului său. N-aș fi crezut că simpaticul și veselul nostru prieten se va putea concentra atât de mult.

„Bomba” lui John și-a făcut efectul. Conduce cu 8—7! Are minge de set. După ce Björn... Mă doară capul. Încerc să nu mă gândesc. Dar nu pot uita acel 5—4 și 40—15. Probabil că nici Björn...

Dar Björn nu are — din fericire — timp prea mult de gândire. Egalează pe serviciul lui McEnroe. Tribuna ovaționează. Am impresia, totuși, că ea nu are un favorit. Sentimental. Tribuna vrea un *tie-break* lung, pe care să-l câștige McEnroe, dar nu pentru că McEnroe e favoritul ei, ci pentru că mai dorește un set... Un set lung, până la 35—33 sau chiar 44—42, până la epuizarea celor doi, deoarece merită să vezi doi gladiatori murind în arenă....

John pare hotărât să facă jocul tribunei. Câștigă al doilea servici. Conduce cu 9—8. Are din nou minge de set. Sînt la capătul puterilor. Trebuie să fac ceva. Caut în poșetă. Nici nu știu ce caut, de fapt. Găsesc un mic clește de unghii. E o idee. Mușc din unghie. Am o senzație de ușurare văzînd sîngele.

Björn egalează! Pe serviciul lui John! 9—9!

Și iar sîntem sus, pe creasta valului! 10—9 pentru Björn și două servicii. Al cincilea *match-ball*!

Ducesa de Kent mă fixează din nou. Îmi zîmbește. Îmi dă curaj. Simte, poate, că regele ar putea să moară. Al cincilea *match-ball*... Al cincilea *match-ball*. Țin minte, aveam treisprezece ani, începeam și eu să fiu o jucătoare de tenis... Eram pe terenurile de la Tennis Club București. Ilie Năstase și Ioan Țiriac se întorseseră de la Cleveland, unde jucaseră finala Cupei Davis cu Statele Unite. Îi priveam ca pe niște cosmonauți. Ei ne povesteau, celor mici, cum a fost la Cleveland. Țin

minte, Ilie ne-a spus atunci că a avut patru match-ball-uri la Stăn Smith, dar că pînă la urmă a pierdut. Mi-am zis atunci că așa ceva e imposibil. Și iată-mă, acum, în fața celui de-al cincilea match-ball al lui Björn, care avea și el treisprezece ani în vara aceea a lui 1969, cînd eu ascultam povestea celui care avea să piardă Wimbledonul său din '76 în fața lui Björn...

UN MECI FĂRĂ SFÎRȘIT ?

...Mingile mi se pare că zboară mai iute ca gîndul...

Egalitate la 10 ! Acum încerc să văd, cu ajutorul clesătorului, dacă nu cumva visez. Björn a ratat al cincilea *match-ball*. Arena arde, pur și simplu. Pentru că nimeni din toți cei de aici nu ar fi admis vreodată că Björn ar putea rata cinci *match-ball-uri*...

Servește Björn ! Puternic — abia acum, după aproape trei ore de joc, îmi dau seama că serviciul lui a revenit la normal — puternic și plasat. John „prinde” mingea, dar returul e mai slab. Björn „închide” faza cu un voleu simplu, de școală. Tribuna sare în aer. Eu însămi nu mă pot stăpîni, deși mi-am propus să fiu nemișcată, pentru Björn, pentru liniștea și siguranța lui.

11—10 pentru Björn ! Al șaselea *match-ball* ! Se aplaudă fără încetare. Publicul își dă seama, poate, că nu există un director de scenă capabil să organizeze un asemenea spectacol. Am fost odată la un film, acasă, la București, „Ultimul tren din Gun Hill”, cu Kirk Douglas și Anthonny Guinn... Țin minte că mi-am ținut respirația vreo două minute, timp în care fiul unuia dintre cei doi era purtat prin fața rivalului, cu vârful unei săbii în dreptul beregatei. Cam în aceeași situație sînt și eu acum...

Björn, are două mingi de servici. Are nevoie de una singură, de prima, pentru a cuceri al cincilea Wimbledon... Și din nou liniștea aceea teribilă.

Atacă Björn ! Se aruncă spre fileu. Are voleul în

mină. Victorie! Dar vreau, impecabil — voi spune întotdeauna — lovește banda.

11—11! Am renunțat la acest tie-break. Nu știu ce instinct mi-a spus mai demult că tie-break-ul trebuie pierdut pentru că Björn să câștige „Wimbledonul meu”. Gînd absurd, desigur, dar amintirea celui 40—15 mă roade mereu... și sînt tot mai înmărmurită la gîndul că Björn se bate cu povara asta, la care se adaugă altele și altele...

„*Passing shot* de vis” — cum spune Judith Elian, adăugînd mereu că aceasta e marea lovitură a lui Björn. Am ajuns, deci, într-un moment de-a dreptul neverosimil. Pentru că e...

12—11 pentru Björn! Al șaptelea *match-ball*!!

De necrezut. Tribuna nu mai are puterea să mai aplaude. Un zgomot de fond perpetuu însoțește toate mișcărilor jucătorilor. Toți au ceva de spus. Și sînt fericiți, probabil, la gîndul că participă la această finală, care a încetat să mai fie de mult un dat palpabil, trecînd mai curînd în zona supranaturalului...

12—12! Și imediat 13—12 pentru John McEnroe. John e și el la al treilea *set ball* — mă anunță Tommie, cu un soi de perfidie plină de speranță...

13—13! Björn nu cedează. Nu știu de ce, în acest moment foarte greu, în mine crește speranța. Aș vrea ca acest tie-break să dureze. Un meci fără sfîrșit e o selecție totală, în care întîmplarea își pierde puterea.

14—13 pentru McEnroe. Al patrulea *set-ball*. McEnroe servește din ce în ce mai violent. Acum am impresia că am în față un aruncător de ciocan executîndu-și pirueta. Doar Björn nu pare impresionat. Pendulează ușor, cînd pe piciorul drept, cînd pe cel stîng, de parcă ar urmări să se înscrie în mișcarea lui McEnroe.

Această liniște a lui Björn aduce un... 14—14.

Toți cei din tribună se uită, uimiți, la ceas. Tommie mă anunță că tie-break-ul durează de douăzeci de minute.

Ce bine înțeleg acum starea de nepăsare a unui om obosit! În această stare sînt și eu acum. Probabil că cei răniți grav, pe cîmpul de luptă, au stări de oboseală și indiferență asemănătoare pentru tot ceea ce ar putea să urmeze. Ce forță trebuie să-l anime acum pe Björn, care, iată, nu renunță?

McEnroe urcă la 15—14, tribuna explodează din nou, dar Björn egalează, 15—15... Emoția tribunei crește la paroxism... Am impresia că Wimbledonul nu mai privește traiectoria mingii care zboară și nici măcar mișcările rachetelor care lovesc această minge. Am impresia că nici capetele nu se mai mișcă, dreapta-stînga, stînga-dreapta. Toți par nemișcați. Dar poate că nici nu asistăm acum la un meci de tenis, ci sîntem în sălile doamnei Toussaud, cu oameni de ceară... Sau poate că acești aproape douăzeci de mii s-au nimerit să vină la un joc care nu seamănă cu nici una din finalele care s-au jucat aici și urmăresc de fapt doi oameni care merg pe sîrmă, unul spre celălalt, o sîrmă trasă între două blocuri, pe la etajul al 20-lea, iar acolo, la mijlocul drumului pe sîrmă, unul va trebui să cadă...

16—15 pentru McEnroe! Încă un pas spre jumătatea drumului dintre cei doi zgîrie nori... Și Björn egalează din nou! Pentru a cîte oară? Sau poate că vrea cu tot dinadinsul să sleiască de puteri taurul din fața lui?

16—16! Tribuna continuă să privească în transă. Nu îmi aduc aminte că Björn să fi avut un joc mai greu decît această finală care seamănă mai mult cu aselenizarea decît cu ciocnirea a doi tineri atleți...

17—16 pentru McEnroe! 33 de puncte pentru unui singur. Probabil că e un record absolut al *tie-break*-ului într-un mare concurs. Tribuna parcă se leagănă sau pluteste într-un acvarium. Poate că, totuși, sîntem pe Lupă și sîntem, cu toții, de șase ori mai ușori. Altfel, de unde această senzație permanentă de plutire?

18—16! Sst!!! Duc palmele la ochi, ca să nu privești ciocnirea de la etajul 20. Björn a căzut! A căzut! Din fericire, Wimbledonul aplaudă. Și asta înseamnă că nu e adevărat. Wimbledonul e din nou o arenă de tenis. Tabela electronică a șters electrocardiograma fără sfârșit a tie-break-ului. Acum scrie, simplu: 7—6 pentru John McEnroe...

În mod ciudat, tie-break-ul m-a liniștit. Încep să judec fără teamă și speranță. Cred că Björn o să câștige, fie și numai pentru faptul că în aceste momente pare foarte preocupat de ceea ce se întâmplă pe masa pe care se află paharul... Mai sînt și rachetele, pe care le examinează atent, ca un violonist care își acordează, încă o dată, vioara, în momentul pauzei dintre allegro și andante, în timp ce în sală ascultătorii se străduiesc parcă să tușească, nu care cumva să fie surprinși nepregătiți după reluarea concertului...

UN OM VINE „LA LUCRU”

Stau și mă gîndesc cum a reușit Björn să depășească cele șapte match-ball-uri. Pentru cei mai mulți comentatori el e o care deschisă. Lor le iese totul la calculator. Passingul are 12 puncte peste cel al lui Connors, plus coeficientul de securitate... Serviciul are atît la sută „peste toți” la capitolul constanță... Alții spun că la Björn, între plus și minus, e foarte puțin, în timp ce...

Sigur că trebuie să admit toate aceste argumente, pe care le pun pe masă oameni care au văzut patruzeci sau chiar cincizeci de finale la Wimbledon, dar am și eu argumentele mele, nu atît de precise și convingătoare, poate, dar ceva mai vii...

Björn câștigă și va câștiga pentru că nu forțează Destinul finalei. Nu duce nici un fel de război psihologic, pentru că nu crede, din pudoare, că ar putea să-l subjuge astfel pe adversarul său. Nu-și compune prim-planuri pentru camerele de luat vederi, nu mimează detașarea față de ceea ce se întâmplă, nu jubilează la mingile de mare efect, nu se ia la trîntă cu Dumnezeu

cînd mingea a atins fileul și nu a vrut să treacă dincolo. El a venit „la lucru”, cu onestitatea omului care s-a pregătit bine pentru asta și care știe că nu va putea face mai mult sau mai puțin decît poate face. Björn nu crede în minuni. El știe că pînă și aceste 7 *match-ball-uri*, fac parte din joc, fără să uite că John McEnroe, simpaticul lui prieten, a avut și el vreo șapte set-ball-uri, plus alte cîteva momente-cheie în setul doi, ceea ce înseamnă cam același lucru, „gata, John, sîntem chit, am face bine să uităm totul, memoria e pentru cei din tribună, noi nu avem dreptul să avem memorie, pentru că asta ne trage la fund și numai eu știu cît mi-a trebuit ca să scap de cele două *match-ball-uri* de la 5—4”.

Björn a cîștigat setul cinci cu 8—6. A jucat bine, uneori foarte bine, ca întotdeauna în momentele grele, după ce îl epuizase pe John în *tie-break*, adică în setul care îi promisese lui McEnroe victoria finală, așa cum se întîmplă deseori în tenis, jocul în care n-ai pierdut încă la 0—6, 0—6, 0—5 și 0—40, dar nici n-ai cîștigat cînd scorul e exact invers...

DORUL DE ȘOARE

A urmat o despărțire lungă... Nu-mi aduc aminte să mă fi despărțit atîta timp de Björn. Cele trei ore ale conferinței de presă mi s-au părut o veșnicie... L-am așteptat. Am umblat pe alei, Wimbledonul e superb la ceasul înserării... Un prieten de-al nostru a scris odată cîteva rînduri frumoase despre Wimbledon. Le păstrez :

„Să facem o plimbare prin acest Parc cu totul neobișnuit, cu 15 terenuri de gazon, pe care se joacă o singură dată pe an, adică în zilele turneului”. Un an întreg, All England Lawn Tennis and Croquet Club se piaptănă ca o fată frumoasă în fața oglinzii, în așteptarea iubitului. Un an întreg... Ca în poveștile lui Walter Scott.. (În fond, acest faimos turneu de tenis

este, ca în cazul tuturor marilor sporturi englezești, începînd cu cross-country, trecînd prin cricket și sfîrșind cu tenisul, o serbare cîmpenească).

Bătrînii aleg cu insistență tribuna însoțită; copiii de mingi stau tolăniți pe covorul de verdeață, lîngă stîlpul fileului; fetele fac plajă sub panourile care anunță scorul. Se întîmplă uneori ca odată cu terminarea unei partide pe terenul 12, de pildă, grupuri de spectatori să rămîină la locurile lor, pentru a-și fuma în liniște pipa, complet detașați de ceea ce se întîmplă pe celelalte terenuri. Pe culoarele strîmte ale ternurilor mărginașe, unde cei mai mulți spectatori stau pe vîrfuri, săltîndu-se mereu, îmbulzeala crește continuu. De aici, din imediata apropiere a balustradei despărțitoare, jucătorii nu mai sînt eroii invincibili, priviți din vîrfurile tribunei de pe Central, ci oameni obișnuiți, care gîfiesc, icnesc, cad și chiar își întind mîna, ție, spectatorule, ca să se ridice mai ușor.

În sala mare a presei, serbarea cîmpenească e tulburată doar de zumzetul telefoanelor. Italienii strigă ca la Napoli, numele mai puțin cunoscute ale debutanților: „Austin, come Ancona, Udine, Sicilia, Torino, Italia, Novara”. Ferestrele sînt largi, toate vopsite în alb, amintind de Palatul Trianon. De aici se pot urmări patru-cinci partide simultan. Pe fondul copacilor seculari cu coroane rotunde, străpunse ici și colo de acul unei biserici, Wimbledonul pare o fotografie veche de pe vremea dagherotipului. Atrăși de rumoarea care însoțește din cînd în cînd partidele de afară, cronicarii își lasă mașinile și se înghesuie în dreptunghiul ferestrelor. Priviți de jos, acești spectatori avizi lasă impresia că urmăresc cortegiul încoronării unui George sau Edward. Apoi, fără ca vreo pendulă să bată, îți dai seama că e ora cinci. Toți cronicarii englezi, împreună cu cei din Commonwealth, coboară la bufet, pentru a-și împinge ceașca de porțelan sub robinetul samovarului de argint. În timpul acestui ritual al ceaiului, doar continentalii se uită la monitoarele TV suspendate, care oferă imaginea *color* a partidei de pe Central, de care ne despart doar zece metri.

Wimbledonul rămîne, înainte de toate, o serbare cîmpenească. Un dor de soare și de aer. Și e foarte firesc într-un oraș în care e stabilit prin lege că salariații din instituții să-și poată părăsi birourile, timp de o jumătate de oră, în momentul în care iese soarele.

Lumina apusului se strecoară în fișii egaie prin crăpăturile bătrînei tribune de lemn. După-amiaza se apropie de sfîrșit.

Am primit și primesc multe scrisori. Mai ales de la tineri. Cei mai mulți mă roagă să le spun cam ce ar trebui să facă pentru a deveni gazetari sportivi. Le-am răspuns că există mai multe căi. Pe vremea tinereții mele nu se prea îngesuiau tinerii să devină gazetari sportivi. Am cîțiva prieteni care au venit spre gazetăria sportivă încă de pe vremea cînd purtau pantalonî scurți. Se prezentau la redacție cu tenișii înroșiți de zgură. Veneau, cum s-ar spune, direct de la arenă. Astăzi lucrurile s-au mai schimbat. Au apărut zeci de ziare și sute de cronicari. Unii au, parcă, ceva de spus. Alții, cei mai mulți — nu. Pe vremea mea se pleca în străinătate cam o dată la cinci ani. Și, de cele mai multe ori, la Ruse sau la Varna. Astăzi ziarele sînt mai culante. Avioanele sînt pline de cronicari.

Pînă la urmă, important e să-ți placă. La fel de important, însă, e să fi citit vreo 30 de ani și să nu fi omis „Crimă și pedeapsă“.

Unul dintre numeroșii mei corespondenți m-a surprins cu o întrebare: „Ce v-a plăcut mai mult din tot ce ați scris în acești 40 și ceva de ani? Probabil că e ceva despre fotbal“.

M-a obsedat întrebarea. Mi s-au perindat atîtea titluri și atîtea rînduri! O bună parte din ce ați citit în această cărticică este rodul acestei treceri în revistă.

Am fost tentat o clipă să spun „Șoferul din Buenos Aires“, pentru care Radu Cosașu m-a comparat cu Bogza și cu Brunea Fox... Dar m-am oprit asupra altor cîteva pagini, pe care aș să vi le reamintesc, deși cred că nu le-ați citit... Deci...

Am învățat să înot în Dunăre fără să mă fi... învățat cineva. E adevărat, am avut la dispoziție o scîndură putrezită de apă, care mi-a îngăduit să „lucrîz” cu picioarele, iar peste cîteva zile mi-am adus de acasă și două tîrtăcuțe legate între ele cu o sfoară cît lățimea pîeptului meu de copil, dar profesor sau instructor n-am avut. Cel mult ironiile lui Pîinișoară, cel mai mare dintre noi, care, de pe tronul său de voievod al Dunării, ne mai cufunda uneori și ne trăgea apoi la suprafață, cu ochii holbați, ca să ne învețe, vezi bine, să-i ținem deschiși sub apă.

Pîinișoară era voievodul malului stîng al Dunării, dincolo de Ceatal. Venea, parcă, dintr-o pinză în depărtare. Avea 18 ani, poate chiar douăzeci. Nu avea nici un slujbă. În zori era prin piață, scotea cîteva lei, mai mult ca să ia o plîne, și cobora spre Dunăre. Și viața lui începea abia atunci. Arunca prostovolul în apă și își aștepta hrana zilnică. Apoi își scotea trepidul de fier și ceaunul dintr-o scorbură numai de el știută, ca să-și fiarbă peștele de toate zilele. Între timp dădea o fugă la mănăstire, sărea gardul, la călugări, și revenea cu o traistă de caise. Într-o zi l-au „mirosit” călugării și s-au luat după el. Pîinișoară a luat-o la goană, călugării după el. Și, deodată, s-a aflat în fața malului abrupt. Ce era să facă? S-a aruncat în Dunăre, de la 10 metri înălțime, ca mexicanii în celebra lor quebrada. Am rămas îngroziți. Dunărea nu era prea adîncă în dreptul malului abrupt. Dar, minune, Pîinișoară a ieșit viu și nevătămat, rotind traista în care se aflau caisele furate de la mănăstire. De sus, călugării își agitau pumnii amenințători...

Pîinișoară devenise, pe nesimțite, idolul nostru, al copiilor în drum spre adolescență. Într-o duminică, spre seară, l-am întîlnit în oraș. Întotdeauna, duminica, purta o bluză de marinar, dunği albastre și albe, orizontale. Bluza era cam ponosită, dar Pîinișoară era atît de mîndru în veșmintul lui de sărbătoare, încît parcă plutea. În seara aceea de duminică ne-a adunat pe toți și ne-a

soptit: „Eu știu că voi mă trageți din cînd în cînd la fit, dar că vă pierdeți timpul pe la cherețele; mai bine veniți cu mine dincolo, la Lascăr... am făcut rost de o bărcuță percărească de la Nisi, băiatul căpitanului de port... Acolo, în baltă, e raiul pe pămînt și nu ne găsește chiar dacă ne caută cu toate puterile din lume“.

N-am dormit toată noaptea. Gîndul că plecăm în expediție, dincolo, mi-a alungat somnul. Am ajuns pe malul Dunării puțin după ivirea zorilor. Eram cinci, iar cu Pîinișoară șase. Ne-am înghesuit — barca era cam mică — dar Pîinișoară ne-a așezat după diagrama lui de lup de mare — „doar prova să fie liberă, ca să taie valurile în urcare“. Sub scăunelul de la provă, Pîinișoară a îndesat trepiedul și ceaunul, o pînză de cort — „poate că plouă“ — și prostovolul, ale cărui bile se rostogoleau plăcut pe fundul bărcii; mie mi-a revenit misiunea să țin setka, un fel de furcă cu degetele legate de plasă, o furcă prin care apa trece iar peștele rămîne.

Am pornit! Barca era într-adevăr mică. Doar o palmă mai era între margine și apă. Noroc că Pîinișoară era un vislaș de clasă, iar Dunărea era calmă — în iunie puhoiul de apă scade, asta se vede și din dunga de rugină de la baza pontoanelor.

Dincolo, la Lascăr, în cabina unui șlep ancorat era încă lumină. Pe punte, un marinăr bătrîn fuma. Pîinișoară l-a salutat cu voce tare: „Ia-su, barba Vassili!“. Pîinișoară îi cunoștea pe toți marinarii de pe ambele maluri, pentru că el trecea Dunărea înot de cîteva ori pe zi, neavînd nevoie de pescăreasca lui Nisi. „Semn bun, băieți, facem rost și de ceva țigări Papastratos“.

Apoi ne-am cufundat în Deltă. Noi cu setka, Pîinișoară cu prostovolul. Apa din ceaun fierbea — adăugam mereu — dar peștele nu venea. Pîinișoară era supărat și puțin stingherit, pentru că avea faima celui mai bun pescar al Dunării de jos. Doar setka noastră prindea de fiecare dată trei-patru peștișori ca de acvarium. Pîinișoară ne făcea semn că sînt buni și nu căre cumva să-i redăm apei — ce ciorbă e aia fără chilcă vie! — așa că aproape am umplut o căldărușă.

Venise ora plecării, dar Piinișoară continua să-și desfășoare, cu încăpăținare, prostovolul. Dinspre oraș veneau nori negri. Iar Dunărea, chiar dacă nu e Marea Neagră, se învolutează într-o clipă. Pe neașteptate a început să se întunece, cu toate că eram abia la amiază. Turla lucioasă a mănăstirii aproape că dispăruse în piolă. Sălciile gemeau în bătaia vântului neașteptat de rece. Nici nu mai știam cum putem traversa pe așa vreme. Doar Piinișoară nu-și făcea griji. Singura lui grijă era duelul cu peștele care nu mai venea.

Dar iată că minunea s-a întâmplat. L-am auzit deodată chiuind pe Piinișoară. Simțise că peștele s-a prins în prostovol. Cel mai bun pescar al Dunării de jos nu mai avea nici o îndoială că a prins ceva baban, cum îi plăcea să spună. Și într-adevăr, după numai cîteva secunde, am văzut ochii îngroziți ai unui crap de peste trei kile prin plasa deasă a prostovolului.

Dar de fiert n-am mai rămas să fierbem peștele. Piinișoară a vărsat apa fiartă din ceaun, a stins focul, a strîns totul și ne-a spus că e cazul „să-i dăm bătaie“, că vine furtuna. Ne-am înghesuit iar în barcă și am pornit. Vîntul parcă nu mai bătea atît de tare, cu toate că norii coborau, întunecați, spre apă. Piinișoară trăgea cu putere, fără zvicnete, de teama răsturnării. Așa am ajuns în mijlocul Dunării. Ne uitam îngrijorați la Piinișoară, care nu părea în apele lui. Voievodul Dunării știa doar că nu înotăm prea bine. Bărcuța noastră se opintea din toate puterile, dar avansam destul de greu. Pe neașteptate l-am văzut pîlînd. „Ce este?“ — am întrebat în cor. „Nu vă speriați, chiar dacă o să facem o baie. Vine o vedetă“. Ne-am întors instinctiv. Vedeta se apropia de noi în mare viteză. O coadă imensă se desfăcea în urma ei. Ne-am lipit unii de alții. Piinișoară a încetat să vîslească, vrînd parcă să imobilizeze barca. Vedeta venea bolid. Părea că vrea să ne scufunde. A trecut ca un fulger. În aceeași clipă, ne-am răsturnat. Din fericire, eram toți în slipuri și am reapărut la suprafață. Piinișoară s-a urcat imediat pe fundul bărcii răsturnate, ca pe spinarea unui delfin. Părea gata de luptă. Ne striga pe fiecare în parte, ca să se con-

vingă că sîntem toți. Își depărtase brațele, de parcă ar fi așteptat îmbrățișarea unui tigru. Ne chema mereu, „Plutaaaaa!” — striga Piinișoară. Ca la o comandă, am trecut pe spate. Bucuria că reușesc să plutesc îmi învinsese frica. Înaintam. Dar cel mai mic dintre noi a început să dea semne de oboseală. Piinișoară s-a cufundat imediat și l-a adus pe micul Sergiu pe spina-re „delfinului”. Înaintam. Eram atît de mîndru că mă mențin la suprafață fără ajutorul lui Piinișoară, încît am uitat că pantofii mei cei noi sînt undeva pe fundul Dunării, în burta cine știe cărei epave. Voievodul Dunării încerca să ridă, dar nu izbutea. El știa, peșemne, că mai e mult pînă la mal, că ne trage curentul și că o să ajungem, dacă o să ajungem, în dreptul Căpităniei, unde o să se afle că el, Piinișoară, îi cară pe copii în Deltă.

Am ajuns sleiți la mal. Piinișoară a izbutit să împingă barca oblic, ca să nu ne scurgem spre Căpitănie. Pe ultimii 50 de metri, cel mai bun înotător de pe brațul Chilia a înotat doar cu picioarele, ca poloiștii, deoarece cu dreapta îl strîngea pe Sergiu la piept, iar cu stînga împingea barca contra curentului, ca să nu ajungem în vîzul lumii, la Căpitănie... Am stat pe mal, neștiind ce să facem. Piinișoară ne-a dus apoi la el acasă, a pus la fiert un somotei într-un alt ceaun — cel din scorbura era tot pe fundul Dunării — ne-a spus să păzim focul — n-avea pe nimeni, trăia singur — și a dat fuga pe la fiecare dintre noi, acasă, a șoptit cîte ceva mamelor noastre și ne-a adus albituri, să punem pe noi. De umblat, însă, îmi aduc aminte, am umblat în picioarele goale, și drumul n-a fost deloc ușor, pentru că era presărat cu niște nuci negre, colțuroase, care se înfingeau cu plăcere în tălpile noastre încrețite de prea mult stat în apă.

Așa s-a încheiat ziua în care mi-am dat seama că știu să înot...

După cîteva zile, într-o duminică, am coborît din nou spre Dunăre. Ne trăgea ața. Piinișoară avea de lucru. Ne-a explicat că-și face o plută din nuiele, pune prelată peste și pleacă la Vîlcov. Am crezut că glu-

mește — „cum o să pleci cu pluta la Vîlcov, cînd sînt vreo sută de kilometri?” — dar Piinișoară nu glumea. L-am văzut pornind, culcat pe spate, ca la plajă, cu capul sprijinit de ceaunașul „al doilea” și de perna prostovolului, care scăpase ca prin minune în naufragiul nostru, îndesat sub scăunelul de la provă. În timp ce se depărta de mal, Piinișoară ridea și răspundea întrebărilor noastre: „Ajung la Vîlcov mîine seară, că am și vînt. (Pluta avea și un cataarg, adică un arc ca vai de lume, de care atîrna un cearceaf rupt). Dacă bate vîntul bine, mă opresc la Chilia Veche. Mă întorc joi, cu „Ismailul” (n.a. un vas de călători al S.R.D.-ului). Veniți vineri la Malu' șurpat... Mergem la Tulcea, cu podul de vite”.

Piinișoară se depărta. Nu-l mai auzeam. Așa, contra luminii, părea o geamandură mobilă. „Și voi chiar credeți că o să ajungă vrafu' ăsta de nuiete la Vîlcov?” — a întrebat o femeie. „Ajunge el, l-am văzut plecînd și venînd nu o dată” — a răspuns Vartan, frizerul, care-și acorda mandolina în fața ușii cu draperie din

Piinișoară a revenit chiar joi, mai bronzat ca ori-cînd, cu o pălărie de pai, tare, Maurice Chevalier, pe cap...

... La 15 august, de Ziua Marinei, voievodul Dunării a obținut o mare victorie, cîștigînd cursa de 25 de metri contra curentului, despre care se spunea — și pot să o confirm — că e mai grea decît o cursă de mare fond. Piinișoară, profesorul nostru, a făcut o demonstrație de virtuozitate, schimbînd stilurile de la un metru la altul, călcînd apa cu pieptul afară, mai mult ca să-și arate sirena imensă, tatuată pe tot pieptul lui lat de halterofil.

După cîteva zile, Piinișoară a revenit în centrul atenției, cu prilejul unei întîmplări tragice. Într-o seară, Salvatore Ruta, băiatul cioplitorului de monumente funerare, a luat la plimbare, cu barca, 11 fete. De astă dată, furtuna a izbucnit chiar din senin. Barca s-a răsturnat. Au pierit toate fetele, în afară de una, a cărei fustă s-a umflat ca un colac și a menținut-o la suprafață timp de cîteva zeci de secunde, adică timpul în

care Pîinișoară, văzînd ce se-ntîmplă, a plonjat, fără să stea pe gînduri, și a adus fata la mal, după o luptă scurtă, pentru că fusta cedase între timp, iar fata înghițise destulă apă. Țin minte că în noaptea aceea a fost tristețe mare în tot orașul. Eram toți ca după cutremur. Ruta a reușit să se salveze, ieșînd la mal dincolo de oraș. A venit acasă în zori, unde se adunaseră vecinii, pentru priveghi — mamă-sa îl considera mort. De rămas, însă, în oraș, n-a mai putut. Îl urmărea amintirea acelei seri de groază. A și plecat în Italia, s-a înrolat la bersaglieri și i-am pierdut urma...

Și a venit iarna. Pîinișoară s-a retras în cămăruța lui. Nuiielele verii încercau să-i încălzească bordeiul. Dunărea era înghețată tun. Treceau care grele și chiar autocamioane. Apoi a venit și gerul Bobotezei. În dimineața de 6 ianuarie viscolea. (Zăpezile de altădată nu sînt doar o formă de exagerare subiectivă, — cum spunea Raikin). Nu știam ce să facem. Ne obișnuisem să fim de Bobotează pe malul Dunării, ca să asistăm la plonjonul în apa înghețată al celor patru înotători gata să prindă crucea de lemn — te treceau fiori doar la gîndul că ai putea fi în pielea lor — dar ne ziceam că de astă dată n-o să fie nimic, afară crăpau pietrele de ger, iar zăpada se rotea în vîrtejuri ca anafoarele în miez de vară. Pînă la urmă ne-am luat cu droaia și ne-am dus. Era lume destulă pe chei, mai mult bătrîni. Dincolo, la Las_căr, nu se vedea din cauza viscolului. În fața Căpităniei se înjghebase un podium, pentru ceremonii. Ne-am apropiat de chei. Stratul de gheață al Dunării era jos, la vreo trei metri de marginea cheiului. Abia acum ne-am dat seama că n-am venit degeaba. Toată noaptea, spunea cineva, se lucrase la spargerea gheței. Aveam în față un pătrat cu apă, cu latura între 5—6 metri. Apă la —15 grade, dacă nu mai mult. Marginile de gheață erau groase, mai mult de un metru. Cîțiva oameni cu greble stăteau pe laturile pătratului, ca să împingă în jos sau să tragă sfărîmăturile de gheață care presau spre aval. Și deodată a început o forfotă. Am întors capul. Pe ușa Căpităniei ieșeau patru bărbați în șube, adică cei care urmau să

se arunce în apă, ca să prindă crucea de lemn. Când s-au apropiat de chei, am strigat aproape în cor: „Piinișoarăăăăă!” Și nu ne-am înșelat. Era Piinișoară, care ne-a zîmbit și ne-a făcut cu ochiul. Ne-am apropiat de marginea cheiului. Cei patru au coborît pe treptele înghețate. Purtau papuci cu talpă de lemn. Slujba era pe sfîrșite. Piinișoară și-a lepădat papucii și a început să frece gheața cu tălpile. Apoi și-a desfăcut șuba. Era doar în slip. Piinișoară era foarte atent la cele ce se întîmplă în timpul slujbei, vrînd parcă să ia un start perfect. Deodată și-a scos șuba și și-a pus-o pe umeri. Ceilalți au procedat la fel. Se auzea doar viscolul. Așteptam din clipă în clipă momentul în care crucea va fi aruncată în apă. Piinișoară era la pîndă. Îl urmăream doar pe el. Cuvintele preotului nu se prea înțelegeu, pentru că erau smulse de rafalele viscolului. Și deodată l-am văzut pe Piinișoară lepădîndu-și șuba. În aceeași clipă s-a aruncat în aer, ca de pe o trambulină. Ceilalți trei au făcut la fel, deși cu o oarecare întîrziere. Apoi toți au dispărut sub apă. Ne-am oprit respirația. Știam că momentul cel mai greu e acum, cînd cei patru vor ieși din apă. Momentul cel mai greu pentru că forța curentului poate să te fure sub apă, spre țătura din aval, și atunci nu mai e salvare.

Primul a ieșit Piinișoară, arătînd triumfător trofeul, adică crucea, subiectul acestui joc păgîn, aș spune astăzi, joc de gladiatori, joc de desperados, pentru că, așa cum aveam să aflăm, cei patru înotători în apa de gheață trăiau o jumătate de an din ofrandele cetățenilor înduioșați de acest adevărat martiriu.

Piinișoară a urcat în pielea goală treptele învelite de gheață, a și alunecat o dată, dar a refuzat papucii cu talpă de lemn — era un profesionist pînă-n pinzele albe — și a ajuns sus, în aplauzele tutuîr celor prezenți.

Vojevodul Dunării sfidase viscolul și gheața.

... Am așteptat venirea primăverii anului 1940, ca să-l regăsim pe Piinișoară la Malul surpat. L-am regăsit în aprilie. Am intrat în apă în prima zi a lui mai, care a fost, în anul acela, și Ziua Eroilor. Apa era

foarte rece, dar pentru nimic în lume n-am fi mărturisit asta, de teamă că Piinișoară ne-ar fi putut privi ca pe niște copii.

Și a venit vacanța. Alergam mereu spre Dunăre. Diminețile zburau ca pescărușii care ne vizitau uneori dinspre mare. Piinișoară era foarte bine dispus. Era în mediul său. Părea un delfin pus pe joacă. Dispărea sub apă, ca să ne sperie, revenea departe de locul cufundării, plonja de pe malul surpat, că în ziua în care îl fugăriseră călugării, intra în anafoare, se cățara pe furiș pe scările de sfoară ale șlepurilor ancorate, ca să sperie nevestele marinarilor. Într-o zi a făcut ceva care le-a întrecut pe toate. Ne-a anunțat că va înota pe sub vaporul-cursă care se apropia dinspre Tulcea. Nu ne-a venit să credem că va îndrăzni să facă asta. L-am urmărit cu respirația tăiată, văzându-l cum se îndreaptă spre punctul de întâlnire cu vasul care tăia valurile. Piinișoară s-a apropiat de vârful probei și s-a cufundat dispărînd sub vas. Pe mal, o femeie a început să strige. Am așteptat o secundă, două, trei. Vaporul încetinisise, ca să facă cotul, pentru a acosta contra curentului. Eram îngroziți. Dar iată că pe neașteptate Piinișoară a țîșnit, iarăși ca un delfin, din apă chiuind. Am început să aplaudăm. Femeia care strigase s-a răstit la noi : „Sînteți cu toți niște nebuni. Iar ăla din apă trebuie pus în cămașă de forță”.

Piinișoară a revenit la mal, cu mișcări de brațe largi și a urcat ușor pe treptele pe care coborîse spre Dunărea înghețată.

Piinișoară a anunțat o nouă trecere pe sub vapor duminica următoare : „Totul e să fie vas cu elice, nu cu zbatuiri ; dacă e cu zbatuiri, nu apuci să ieși în partea cealaltă”.

Am fost și duminică. Se adunase lumea. Se dusesse vestea în tot orașul.

Într-o dimineață, spre sfîrșitul lui iunie, am coborît, ca de obicei, spre port. În drum spre Malul spart, am trecut, ca întotdeauna, pe la Vartan. Ca niciodată, era lume multă în fața frizeriei. M-a cuprins un fior.. M-am strecurat prin mulțime. Vartan povestea lumii, cu ochii înlăcrimați, „ultima cursă” a lui Piinișoară, care nu a

mai apărut la suprafață, după ce s-a cufundat pe la provă, ca să iasă pe la babord... Pe mal era lume multă, cercetînd din priviri valurile Dunării. Dar Piinișoară nu se iveau. Noi, copiii, am rămas pe chiei pînă noaptea tîrziu. Eram încredințați că Piinișoară a mai făcut o farsă. Că o să apară dintr-un moment într-altul, viu și nevătămat. Vasul n-avea zbatuiri. Și doar de zbatuiri laterale se temuse cel mai bun înotător din cîți am văzut vreodată, deși am fost la un pas de Mark Spitz, și am privit cronometrul oprindu-se sub 50 de secunde la capătul celebrului „100 crawl” de la Montreal. Dar Piinișoară nu mai era... -

N-am mai fost pe Dunăre în vara aceea. Peste cîteva zile aveam să părăsim definitiv orașul, pe un pod de vite, peste Delta inundată, spre Tulcea. Era o zi de sfîrșit de iunie. Una din ultimele zile ale copilăriei, pe care o înveselise, de atîtea ori, voievodul Dunării...

Acest maraton care se „aleargă” de 42 de ani, a avut marea şansă de a întâlni în drum cam tot ce a avut mai bun sportul românesc.

La început a fost Ion Moina, sprinterul pe care l-a frînat doar războiul.

Apoi a fost Iosif Sârbu, 400 din 400 posibile, la Halsinki, în 1952, la Olimpiadă! A fost unul dintre cei mai distinși sportivi români, a cărui sensibilitate l-a determinat să folosească în mod tragic ultimul său glonț, chiar înainte de plecarea la Olimpiada de la Tokio 1964, și cînd păsările din pădurea Tunarilor au amuțit, parcă pentru a impune minutul de reculegere cuvenit unui mare campion.

Apoi a venit vremea Iolande, a cărei statură legendară domină și astăzi ceea ce a mai rămas din stadionul ei, adică din Stadionul cîndva al Republicii.

Lista ar putea fi continuată cu alte zeci de nume mari, dar am să-mi permit să înțeleg puțin focul la picioarele statuielor imaginare ale lui Ilie Năstase, Nadia Comăneci și Dobrin.

Acesta este, de fapt, trio-ul cel mai apropiat de sufletul maratonistului. Pentru că definește, cel mai bine, profilul sportivului român. Un profil dominat de grația îndemnării, a talentului.

Ilie Năstase a făcut școală, timp de două decenii, pe tot globul. El a salvat, de fapt, tenisul de la pieire. Connors descinde din Ilie Năstase. McEnroe — la fel. Agassi face și el parte din „cohorta veselă” a lui Năstase, mereu îngrijorată de destinul unui sport care își admiră excesele și recordurile, mai ales cînd mingea

servită nu poate fi surprinsă pe traseul ei nici de cel mai fin aparat de fotografiat din lume, ea fiind doar imaginea fulguranță a unei pisici albe de Angorra. Îlie și-a adunat „colaboratorii” și le-a spus: „Mă, băieți, dacă nu facem și câte o glumă, îi pierdem pe barosanii care ne dau banii... E bun smash-ul pe linie, e bun banckhand-ul în cros, dar mai presus de toate trebuie să readucem zîmbetul în tribună”. Din această filozofie a lui „Nasty”, tenisul a pornit pe drumul marilor sale succese. Pînă și celebrele restaurante ale lui Țiriac din incinta arenelor au avut la bază tot ideea Năstase, care a făcut din tenis un mare show. Și să notăm că asta a fost opera unui jucător care s-a aflat pe locul I în lume... Acesta e și motivul pentru care Năstase a intrat în rîndul „nemuritorilor” tenisului.

Nadia Comăneci este a doua favorită a maratonistului care se apropie de firul de sosire. Ea a fost cel mai mare boom din istoria gimnasticii. Și nu atît pentru faptul că a făcut de rîs computerul de la Montreal, care nu prevăzuse decarii ei de glorie, cît pentru alura ei de prințesă. Cu Nadia se încheie „epoca prințesei”. Nimic încrîncenat, totul zîmbet, grație și o hlamidă regală invizibilă. Așa se face că America întreagă nu o uită după 36 de ani... Nadia a fost un moment unic în povestea gimnasticii. Cu ea se încheie epoca de vis a gimnasticii. Tot ce urmează sînt mici capodopere tehnice, cărora le lipsește, încă, farmecul inegalabil al letei din Onești.

Al treilea personaj pe care am avut bucuria să-l întîlnesc pe traseul maratonului este Dobrin, care face și el parte din familia vrăjitorilor.

A fost una dintre cele mai paradoxale figuri ale fotbalului românesc. Cei mai mulți dintre antrenorii noștri „cuminți” ar fi preferat să nu-l aibă în echipă, pentru a evita un conflict care devenea inevitabil, pentru că nimeni nu a gîndit ca Dobrin. Pe de altă parte, după o frumoasă cursă Jercan și un fulgerător voleu Radu II, întregul stadion, în picioare, a scandalizat invariabil „Do-brin, Do-brin!”

Dobrin nu a avut nimic din rigiditatea atît de caracteristică fotbalistului fără talent. Dobrin a avut o

nonșalanță caŃe a fermecat. Dacă vrei, el a fost un „crai de Curtea Veche” care s-a decis să coboare de pe un ring de rock, pentru a readuce în memorie valsul, fracul și crinolina.

De ce nu a jucat Dobrin la Guadalajara? Am încercat o explicație în „Mexic '70. Jurnal sentimental”. Am scris atunci că orice antrenor are dreptul să alcătuiască echipa pe care o „vede”. Dar, procedînd astfel, Angelo Niculescu s-a dovedit doar un tehnician corect. Pentru ca Dobrin să fi jucat în Mexic '70, ar fi trebuit ca Angelo să fi fost poet. Din păcate, nu a fost cazul.

Anii au trecut, s-au adunat. Dobrin a depășit 40 de ani. Și se consolează cu umorul lui de totdeauna: „Dacă aș fi jucat la Guadalajara, aș fi făcut-o laolaltă cu alți 300 de jucători. Nejucînd, sunt, împreună cu marele Di Stefano, un jucător care nu a putut prinde nici un Moundial. Cred că vreo 50 000 din voturile pe care le-am avut în ancheta „celui mai bun fotbalist din ultimii 25 de ani” sunt pentru că nu am jucat la Guadalajara. Vi se pare curios? Mie nu”.

Cum să ni se pară curios cînd Dobrin nu a făcut nimic fără fentă? Iar fenta înseamnă har. Nimic altceva.

...Am fost și sunt contemporanul celor trei. A fost șansa unui cronicar. Magellan a fost marea șansă a cronicarului Pigafetta, care a ajuns la liman deși comandantul a pierit în insulele Moluce, lovit de sulița Destinului.

Sportivii trec, cronicarii rămîn — a spus cineva. E un adevăr, nici vorbă, dar toți cronicarii din lume ar da orice ca să trăiască o clipă din gloria eroilor lor.

Ilie Năstase, Nadia Comăneci, Dobrin... Fără ei, maratonul meu ar fi fost unul oarecare...

AUTORUL

IN CURS DE APARIȚIE

- Ioan Chirilă — Destine
- Laurențiu Dumitrescu — Frica
- Laurențiu Dumitrescu — Performerul
- Vasilescu Adrian — Campioană
- Vasilescu Adrian — Fotbalul și mafia
- Ion Bogdan — În viață
- Gheorghe Nertea — Din culise
- Conștantin Macovei — Sportul și campionii
- Constantin Firănescu — Echipa de lângă șine

Responsabil carte : ION BÔGDAN

Tehnoredactor : ION DRĂGUȘ

Bun de tipar : 5 IV 1993

Coli de tipar 9 1/2. Format 1/16 54 x 84. Hîrtie ediți c 60 gr/m²
Tiparul executat la S.C. „POLIDAVA” S.A. Deva, c-da 21012/93

România - Țara Galilor 5-1, mai 1992

**Gazeta
Sporturilor**
fondată în 1924
cotidian independent

**SPORT
magazin**
SAPTĂMÂNĂ EDITAT DE GAZETA SPORTURILOR

FOTBAL
SAPTĂMÂNĂ EDITAT DE GAZETA SPORTURILOR

**Gazeta
Sporturilor**
fondată în 1924
cotidian independent

**SPORT
magazin**
SAPTĂMÂNĂ EDITAT DE GAZETA SPORTURILOR

FOTBAL
SAPTĂMÂNĂ EDITAT DE GAZETA SPORTURILOR

ISBN 973-0-00017-4

400 Lei